

HÖFN - NESJAHVERFI

Sveitarfélaginu Hornafirði

Aðalskráning fornleifa innan þéttbýlissvæða

RANNSÓKNIR
HORNAFJARÐAR

Sigríður Guðný Björgvinsdóttir
2024

Mynd á forsíðu: Frá Syðri-Ægissíðu. Verstöðvarhúss Rolf Johansens (3000-112).

©2024

Menningarmiðstöð Hornafjarðar

Rannsóknasvið

Litlubrú 2

780 Höfn

Netfang: menningarmidstod@hornafjordur.is

Heimasíða: www.mmh.hornafjordur.is

Innihald

1.	Inngangur	1
2.	Löggjöf um menningarminjar	3
3.	Aðferðir/framkvæmd	4
4.	Skráningarsvæðið í sögulegu samhengi.....	7
4.1	Hafnarnes.....	7
4.2.	Höfn.....	8
4.3.	Álaugarey.....	10
4.4	Ósland	10
4.5.	Bjarnaneshverfi	11
4.6.	Nesjahverfi	12
5.	Niðurstöður / Samantekt.....	14
6.	Minjaskrá.....	18
7.	Heimildaskrá.....	136
Viðauki I.....		140
Minjakort.....		140
Viðauki II.....		154
Minjatafla með hnitum		154
Viðauki III.....		164
Áhrif tilefnis.....		164

1. Inngangur

Í ársbyrjun 2023 ákvað bæjarstjórn Sveitarfélagsins Hornafjarðar að hefja vinnu við endurskoðun aðalskipulags fyrir sveitarfélagið. Í kjölfar þess var rannsóknarsviðið Menningarmiðstöðvar Hornafjarðar falið að fornleifaskrá þéttbýlissvæði innan marka sveitarfélagsins, samkvæmt kröfum og gildandi stöðlum Minjastofnunar Íslands vegna aðalskipulags.

Í tilefni minjaskráningar fyrir aðalskipulag gerir Minjastofnun kröfu um vettvangsskráningu allra jarðfastra minja, innan þéttbýlis og á svæðum þar sem fyrirhugaðar framkvæmdir eru á skipulagstímanum og munu valda jarðraski.¹ Framkvæmd skráningar er þríþætt; heimildavinna, vettvangsskráning og skýrslugerð.

Sveitarfélagið Hornafjörður hefur tvö skilgreind þéttbýlissvæði, annars vegar Höfn og hins vegar Nesjahverfi. Höfn stendur syðst í fyrrum landi Hafnarness, á lágu og vogskornu nesi, Hafnarnesi sem skilur að Hornafjörð og Skarðsfjörð. Upphaf byggðar á Höfn nær aftur til 1897 þegar versluninn á Papós í Lóni var flutt á lóð við Hafnarvík, austast á Hafnartanga.² Mörk Nesjahverfis liggja innan fyrrum beitolands Bjarnarness og hjáleigna, síðar land Fornustekka og Austurhóls í Nesjum.³ Stofnun skólaseturs og bygging félagsheimilis í Nesjahreppi á sjötta áratugnum markaði upphaf þéttbýlisbyggðar í Nesjahverfi tveimur áratugum síðar.⁴

Úttektarsvæðin tvö, annars vegar þéttbýlið Höfn og hins vegar Nesjahverfi, eru samtals um 575 ha að stærð. Mynd 1 sýnir afmörkun þéttbýlissvæðanna.

Heimildavinna hefur staðið yfir frá haustinu 2023, vettvangsskráning var unnin frá síðla sumri og fram á haustið 2024. Skýrsluskrif fóru fram samhliða þeirri vinnu. Verkefnið í heild sinni, undirbúnings- og vettvangsvinna, úrvinnsla og skýrslugerð var unnin af Sigríði G. Björgvinsdóttur verkefnastjóra á Rannsóknarsviði Menningarmiðstöðvar Hornafjarðar.

Uppsetning skýrslunnar er eftirfarandi: að loknum inngangi er kafli um löggjöf um menningarminjar, því næst kafli um framkvæmd skráningar. Í kafla 4 er sögulegt samhengi skráningarsvæða rakið. Í ljósi umfangs þessa verkefnis eru helstu niðurstöður teknar saman í 5. kafla, á undan minjaskrá en hún er birt í 6. kafla. Heimildaskrá er í 7. kafla en minjakort, minjaskrá sett upp í töflu, ásamt hættumati vegna tilefnis eru í viðaukum I, II og III aftast í skýrslu.

Minjaskráningin fyrir tiltekið verkefni hlaut verkefnanúmerið 3000 hjá Minjastofnun Íslands.

---

¹ Minjastofnun Íslands, 2024

² Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 53

³ Bjarni Bjarnason, 1971, bls. 192, 199

⁴ Bjarni Bjarnason, 1971, bls. 197-198

Sveitarfélagið Hornafjörður

Höfn - Nesjahverfi

Afmörkun
þéttbýlis

Í reglum Minjastofnunar Íslands fyrir minjaskráningu á aðalskipulagsstigi er gerð krafa um vettvangsskráningu allra jarðfastra minja innan þéttbýlissvæða. Einnig svæða þar sem fyrirhugaðar framkvæmdir eru á gildistíma skipulags og munu valda jarðraski. Minjaskráning innan afmörkunar þéttbýlis í sveitarfélaginu, þ.e. Höfn og Nesjahverfi, var framkvæmd 2024, samkvæmt stöðlum MÍ og hlaut verkefnanúmerið 3000. Minjakort er sýna skráðar minjar eru í viðauka aftast í skýrslu.

Kort: Sigríður G Björgvinsdóttir, 2024.

© Loftmyndir ehf

Mynd 1. Yfirlitskort er sýnir útlínur þéttbýlissvæðanna, Höfn og Nesjahverfi.

2. Löggjöf um menningarminjar

Samkvæmt 1. grein laga um menningarminjar (nr.80 29. júní 2012) ber að vernda íslenskan menningararf og tryggja að honum verði skilað óspilltum til komandi kynslóða.⁵

Í 3. grein sömu laga eru fornminjar skilgreindar eftirfarandi:

„Fornminjar samkvæmt lögum þessum eru annars vegar forngripir og hins vegar fornleifar. Forngripir eru lausamunir 100 ára og eldri sem menn hafa notað eða mannaverk eru á og fundist hafa í eða á jörðu eða jökli, í vatni eða sjó. Skip og bátar frá því fyrir 1950 teljast til forngripa. Til forngripa teljast einnig leifar af líkómum manna og hræjum dýra sem finnast í fornleifum, svo sem fornum haugum, dysjum og leiðum. Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

- a. búsetulandslag, skrudgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógrofum, kolagrofum og rauðablæstri,
- c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,
- d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,
- e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,
- f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,
- i. skipsflök eða hlutar þeirra. “⁶

Þar segir einnig að fornminjar njóta friðunar nema annað sé ákveðið af Minjastofnun Íslands.⁷ Geta má þess að helgunarlína friðaðra minja er 15 m en 100 m er varðar friðlýstar minjar, samkvæmt ofangreindum lögum um menningarminjar.

⁵ Lög um menningarminjar nr.80/2012

⁶ Lög um menningarminjar nr.80/2012

⁷ Lög um menningarminjar nr.80/2012

3. Aðferðir/framkvæmd

Skráning menningarminja sem kynnt er í þessari skýrslu var gerð með aðferðafræði fornleifaskráningar samkvæmt stöðlum Minjastofnunar Íslands um skráningu vegna aðalskipulags. Fyrir lá svæðisskráning menningarminja í Austur-Skaftafellssýslu frá 1999, unnin af Sýslusafni Austur-Skaftafellssýslu.

Kannaðar voru m.a. eftirtaldar heimildir í aðdraganda vettvangsvinnu:

- Byggðasaga Nesjahrepps (Bjarni Bjarnason, 1971). Í *Byggðasaga Austur-Skaftafellssýslu, 1. bindi*
- Byggðasaga Hafnarhrepps (Bjarni Bjarnason og Gísli Björnsson, 1976). Í *Byggðasaga Austur-Skaftafellssýslu, 3. bindi*
- Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún 1930
- Nesjahreppur, Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934
- *Saga Hafnar í Hornafirði - fyrra bindi*. Aðdragandi búsetu og frumbýlisár (Arnpór Gunnarsson, 1997)
- Skaftafellssýsla, *Sýslu- og sóknalýsingar 1839-1873*
- Skjalasafn Kaupfélags Austur-Skaftfellinga, KASK. Virðingagjörð 1913-1920
- *Örnefnaskrár*: Fyrir Hafnarnes, Bjarnanes, Austurhól og Fornustekka
- Herföngjaraðskort Dana, örnefnakort, kortavefsjár og gamlar loftmyndir
- Ýmsar ritaðar æviminningar Austur-Skaftfellinga

Fyrri rannsóknir á tilgreindum svæðum eru takmarkaðar. Árið 1934 rannsakaði þáverandi þjóðminjavörður Matthías Þórðarson mannabein og gripi sem komu í ljós í Álaugarey í tengslum við vegagerð.⁸ Hér höfðu menn raskað konukumli sem talið er vera frá 10. öld. Mannvistarlög komu í ljós við norðurgömlu verbúðarinnar í Álaugarey vorið 2014.⁹ Talið er að hér gæti verið um mannvistarleifar frá 13.-14. öld að ræða. Engar frekari rannsóknir hafa farið fram á ofangreindum minjum í Álaugarey fram að þessu.

Samtals sjö eldri skráningarverkefni lágu fyrir og eru öll innan marka Hafnar. Sex verkefni voru unnin af Rannsóknarsviði Menningarmiðstöðvar Hornafjarðar og 1 af Fornleifastofnun Íslands. Í tilvikum þeirra skráninga er vitnað til eldri auðkennisnúmera og lýsinga úr viðeigandi skýrslum í minjaskrá.

---

⁸ Matthías Þórðarson, 1936, bls. 32-34

⁹ Vala Garðarsdóttir, 2014

- 1840 -** *Fornleifaskráning vegna fyrirhugaðra framkvæmda við Fjárhúsvík í Hornafirði.* Vala Garðarsdóttir og Sigríður G Björgvinsdóttir (2017). Menningarmiðstöð Hornafjarðar – Rannsóknarsvið.
- 2085 -** *Skráning fornleifa vegna hitaveitulagna frá Hoffelli að Höfn í Hornafirði.* Birna Lárusdóttir og Elín Ósk Hreiðarsdóttir (2015). Fornleifastofnun Íslands ses.
- 2549 -** *Miðsvæði Hafnar Sveitarfélaginu Hornafirði. Minjakönnun vegna deiliskipulags.* Sigríður G Björgvinsdóttir (2020). Menningarmiðstöð Hornafjarðar – Rannsóknarsvið.
- 2663 -** *Minjaskráning. Leiðarhöfði Höfn í Hornafirði.* Sigríður G Björgvinsdóttir (2021). Menningarmiðstöð Hornafjarðar – Rannsóknarsvið.
- 2699 -** *Stekkaklettur í landi Hafnar í Hornafirði. Deiliskráning vegna skipulagsgerðar.* Sigríður G Björgvinsdóttir (2021). Menningarmiðstöð Hornafjarðar – Rannsóknarsvið.
- 2746 -** *Fornleifaskráning. Hafnarsvæðið við Ósland Sveitarfélaginu Hornafirði.* Sigríður G Björgvinsdóttir (2022). Menningarmiðstöð Hornafjarðar – Rannsóknarsvið.
- 3171 -** *Álaugarey og Standey, Höfn í Hornafirði. Fornleifa- og húsaskráning vegna breytinga á deiliskipulagi á hafnarsvæði við Krossey.* Sigríður G Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir (2024). Menningarmiðstöð Hornafjarðar – Rannsóknarsvið.

Fleiri minjakannanir hafa verið gerðar innan þéttbýlissvæðis Hafnar í tengslum við skipulagsáform en þær kannanir leiddu ekki til skráningar minja. Er þeirra því ekki getið hér nánar.

Leitað var til staðkunnugra á Höfn og í Nesjum til að afla nánari upplýsinga um aldur og hlutverk minja innan þéttbýlissvæðanna. Fyrrum starfsmenn Menningarmiðstöðvar Hornafjarðar, Björn G. Arnarson, Sigurður Hannesson og Guðný Svavarsdóttir veittu góðar upplýsingar. Sverrir Guðmundsson fyrrum ábúandi á Austurhól í Nesjum varpaði ljósi á minjar í nærumhverfi Nesjahverfis. Björn og Sigurður lásu yfir handrit minjaskrár. Öllum ofangreindum eru færðar bestur þakkir fyrir aðstoðina.

Farnar voru 5 vettvangsferðir og úttektarsvæðin skoðuð kerfisbundin í leit að þekktum sem og óþekktum minjum. Minjastaðir voru staðsettir nákvæmlega með Trimble GeoXH stöð (gps-gagnatæki) í hnitakerfi ISN93 og skráningarupplýsingum safnað. Hver minjastaður var ljósmyndaður frá a.m.k. tveimur áttum, með Canon EOS 6D myndavél, einnig var notast við Mavic Air 2 flygildi til myndatöku þegar aðstæður leyfðu. Úrvinnsla og leiðrétting gagna fór fram í Pathfinder Office og kortagerð í Qgis landupplýsingakerfi.

Skráningarformið í minjaskrá er á þessa vegu:

Auðkennisnúmer: verkefnanúmer (úthlutað af Minjastofnun Íslands) – númer fornleifar :001 (hlaupandi númer innan verkefnis frá 001). Dæmi: 1800:001.

Staðsetning fornleifa er gefin upp með hnitum í hnitakerfi ÍSNET93.

Tegund og hlutverk: Allir fornleifastaðir eru greindir til tegundar en hlutverk þeirra er ekki alltaf hægt að ákvarða. Dæmi: tóft; fjárhús.

Aldur er skráður frá og til fyrir tímabili notkunar.

Skráð er ef fornleif hefur notið friðlýsingar og þá hvenær.

Ástand minja er metið út frá flokkun Minjastofnunar um sýnileika.

Hættumat og orsök byggist á hvort fornleif muni verða fyrir raski í framtíð af náttúrulegum eða manna völdum.

Stærð er skráð í vegghæð og -breidd ásamt mestri lengd og breidd í metrum.

Í lýsingu er minjum lýst í útliti og ástandi.

Hnattstaða er mæld í miðju hvers minjastaðar. Ef eingöngu er um heimild eða frásögn um minjar að ræða, er áætluð staðsetning þeirra grundvölluð á upplýsingum með 20-50 m óvissu.

4. Skráningarsvæðið í sögulegu samhengi

4.1 Hafnarnes

Hafnarnes er ein af jörðum í fyrrum Nesjahreppi í Hornafirði og var metin með betri jörðum hreppsins og mikil hlunnindajörð, m.a. æðarvarp, silungs- og lúruveiði ásamt selveiði.¹⁰

Byggðasaga Austur-Skaftafellssýslu segir elstu heimildir um jörðina Hafnarnes vera frá 14. öld, þá í eigu einstaklinga sem bjuggu ekki á jörðinni.¹¹ Á 15. og 16. öld er Hafnarnes í eigu Teits ríka Gunnlaugssonar í Bjarnanesi og afkomenda en seld til Skálholtsbiskups eftir siðaskiptin.¹² Seint á 18. öld er jörðin í konungseign og verður þjóðjörð 1874.¹³ Ábúendur urðu þar með leiguliðar og greiddu landskuld til landeiganda fyrir ábúðarrétti.¹⁴

Í Jarðabók Ísleifs Einarssonar 1708-9 segir um Hafnarnes: „*Hafnarnes. Dómkirkju jörð. xij hdr. Landsk. 1 hdr. Kúg. 3. Kvaðir eru hestlán, skipsáróður, dagsláttur. Einar kvaðir af öllum þar búendum. Reka von lítil innan fjarðar við sjálfrar hennar land. Skógar ítak á jörðin í Dals landi, þar sem heitir Hafnanesskógur. Skógur, hagbeit geldnautum á vetur í Dilknesslandi og skógarhögg á 5 hesta í Dilkness skógi.*“¹⁵ Árið 1753 var landverðið 12 hundruð, landskuldin 1 hundruð og kúgildin 2 og 2 ábúendur.¹⁶ Árið 1847 var jarðadýrleiki óbreyttur en þar segir þó að í *Stólsjarðabókinni* sé jörðin sögð 25 hundruð að dýrleika.¹⁷ Árið 1861 var ný jarðatala Hafnarness 18,1 hundruð.¹⁸

Í Byggðasögunni segir einnig: „*Land jarðarinnar er mjög vogskorið með mörgum nesjum og tögum. Yzt er Langhólanes í landinu fyrir sunnan Stekkakeldu, en Stekkanes og Línnes fyrir norðan hana. Allt land jarðarinnar er samfelt, þó slitnar það nærri sundur við Stekkakeldu. Meginhloti landsins er þar suður af. Það er mjög gott til ræktunar.*“¹⁹

Við stofnun verslunar á Höfn í lok 19. aldar urðu kaflaskil í búsögu Hafnarness. Sumarið 1897 var verslunarstaðurinn á Papósi í Lóni fluttur til Hafnar við Hornafjarðarós og myndun kaupsins hófst. Kaupúnið óx hratt og í kjölfar þess þrengdi að landi Hafnarnesjarðar. Árið 1928 var jörðinni skipt og fékk kaupúnið 2/3 hluta lands Hafnarness undir sína lögsögu. Hafnarhreppur var stofnaður 1946 og eignaðist hreppurinn síðan alla jörðina árið 1965.²⁰ Frá 1997 hefur sveitarfélagið haft full yfirráð yfir landi Hafnarness og búskap á jörðinni þar með hætt.

---

¹⁰ Bjarni Bjarnason, 1976, bls. 155

¹¹ Bjarni Bjarnason, 1976, bls. 158

¹² Íslenskt fornbréfasafn IX, 1909-13, bls.93

¹³ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 50

¹⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 50

¹⁵ Jón Þorkelsson, 1918-1920, bls. 19-20

¹⁶ Bjarni Bjarnason, 1976, bls. 155

¹⁷ J.Johnsen, 1847, bls. 2

¹⁸ Ný jarðabók fyrir Ísland, 1861, bls. 4

¹⁹ Bjarni Bjarnason, 1976, bls. 153

²⁰ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 50

4.2 Höfn

Eins og ofar greinir er upphaf byggðar á Höfn rakin til sumarsins 1897, þegar Otto Tulinius kaupmaður flutti verslun sína og heimili frá verslunarstaðnum Papós í Lóni til Hafnar í Hornafirði.²¹ Verslunarlóðinni var valinn staður á Hafnarnestanga syðst í landi Hafnarness og tók yfir allan austurhluta tangans. Verslunar- og íbúðarhúsin voru reist við hina fornu Hafnarvík, milli Afkastahóls og Heppu.²² Sagnir herma að þýskir kaupmenn hafi reist búðir við víkina, áður en Danir komu á einokunarverslun hér á landi árið 1602.²³ Einnig að fornar búðartóftir hafi fundist við víkina um miðja 19. öld en vegghleðsla kom í ljós þegar tekið var fyrir grunnum verslunarhúsanna í lok aldarinnar.^{24,25} Fyrsta árið risu tvö íbúðarhús ásamt verslunarhúsinu og nokkrum útihúsum og kofum. Út frá verslunarlóðinni byggðist síðan kaптúnið upp á næstu áratugum. Árið 1907 höfðu 3 ný íbúðarhús risið innan verslunarplássins, Leiðarhöfði, Grímsstaðir (Hafnarbraut 26) og Hekla (Hafnarbraut 15) en þar var einnig rekið gistihús. Átta árum síðar reis 6. íbúðarhúsið, Garður nú Hafnarbraut 16, fyrsta steinsteypa húsið á Höfn.²⁶

Fram til 1920 var Höfn fyrst og fremst verslunarstaður með nokkra tugi íbúa. Atvinna fólks byggðist því aðallega á umsvifum í kringum verslunina, ólíkt öðrum þorpum við sjávarsíðuna á þeim tíma þar sem útgerð var aðalvinnuvegurinn.²⁷ En samhliða stunduðu Hafnarbúar smábúskap. Í fyrstu var íbúum úthlutað stórum lóðum sem uppfylltu þarfir íbúa, fyrir íbúðarhús, útihús og jarðrækt. Upp úr 1920 tók fólksfjölgun á Höfn mikinn kipp sem rekja má til aukinnar vélbátaútgerðar frá Hornafirði. Á þeim tíma voru allt að 12 vélbátar af Austfjörðum gerðir út frá Höfn á vetrarvertíð, áhafnir þeirra töldu hátt í 60 manns.²⁸ Mikil eftirspurn var fyrir viðlegupláss, verbúðir og önnur mannvirki tengd sjávarútveginum. Varð því fljótlega skortur á hentugu byggingalandi innan verslunarplássins. Fór svo að lóðum á hæðum og hólum innan Litlubrúar var úthlutað til nýrra íbúa en þar með skiptist byggðin í tvennt, innbyggð og útbyggð. Fyrsta íbúðarhúsið í innbyggðinni er Sólstaðir, byggt á Fiskhól árið 1920 um 500 m norðan við verslunarstaðinn.²⁹ Á þriðja og fjórða áratugnum var mikil uppbygging verstöðva og verbúða í kaптúninu, m.a. á Heppu og við Syðri-Ægissíðu.

Á þessum tíma var ekkert markvist skipulag í gildi og engin afskipti voru af staðsetningu húsa, byggingastíl eða innbyrðis afstöðu þeirra.³⁰ Í Sögu Hafnar er lýsing á húsakosti á Höfn í byrjun aldar svohljóðandi: „Þótt íbúðarhúsin á Höfn væru frábrugðin hvert öðru að lögun og útliti báru þau flest svipmót nýrra tíma í íslenskri húsagerð. Þau voru rúmbetri og bjartari en sýslubúar höfðu

²¹ Gísli Björnsson, 1976, bls. 179

²² Gísli Björnsson, 1976, bls. 178

²³ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 9

²⁴ Gísli Björnsson, 1976, bls. 172

²⁵ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 9

²⁶ Gísli Björnsson, 1976, bls. 233-244

²⁷ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 80-81

²⁸ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 239

²⁹ Gísli Björnsson, 1976, bls. 245-246

³⁰ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 66-67

vanist, gluggar fleiri og stærri og fólk þurfti ekki lengur að ganga hokið um dyr. Timbur, steinsteypa og bárujárn voru helstu byggingarefnin en torf og grjót lítt áberandi. Framan af voru kjallarar yfirleitt grjóthlaðnir en þeir voru einkum notaðir til geymslu matvæla. Allt fram til 1924 var Garður eina steinsteypa íbúðarhúsið en upp frá því varð steypa ráðandi byggingarefni í þorpinu. Útveggir timburhúsa voru ávallt bárujárnsklæddir og flest höfðu húsin bárujárnsklædd timburþök.³¹

Mynd 2. Höfn um 1930, séð frá Leiðarhöfða. Ljós. Vigfús Sigurgeirsson. Hér.A-Skaft. 1990-1-73.

Árið 1928 fór jörðin Hafnarnes úr ábúð og fékk kaптúnið 2/3 hluta jarðarinnar undir sína lögsögu³². Áratuginn á undan höfðu Hafnarbúar óskað eftir að fá úthlutað landsvæði til ræktunar vegna ört vaxandi íbúafjölda í þorpinu án árangurs. Eins og fyrr segir byggðist afkoma meirihluta íbúa þá að mestu á smábúskap og því brýn þörf á auknu landrými sem var fullnýtt á þeim tíma.³³ Árið 1929 fékk kaптúnið úthlutað hagabeitar- og ræktunarlandi innan áfangastaðar, sem sýslunefnd fékk úthlutað úr landi Hafnarness árið 1903, þar skiptust á mýrar og grösugir hólar. Ræktunarlöndin náðu frá Móhól í suðri að Langhólanesi í norðri, að jarðarmörkum kaптúnsins

³¹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 71

³² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 194-195

³³ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 190-195

og Hafnarness³⁴. Landið var afgirt og ræst fram, plægt og herfað. Ræktunarlöndin voru í notkun fram yfir miðja 20. öld, þegar þau voru tekin undir byggingalóðir.

Fyrstu umræður um skipulagsmál fyrir Hafnarkauptúnið hófust á þriðja áratug 20. aldar en það var ekki fyrr en eftir stofnun Hafnarhrepps árið 1946 sem skipulagsmálin komust í fastar skorður.³⁵ Árið 1939 voru risin samtals 117 mannvirki á Höfn, þar af 44 íbúðarhús með um 250 íbúum. Fyrsti skipulagsupprátturinn af þéttbýlinu sem gerður var 1947 og staðfestur af stjórnvöldum 1949, lagði grunn að þróun byggðarinnar næstu 10 árin.³⁶ Á ytri hluta svæðisins var gert ráð fyrir atvinnu- og þjónustubyggð ásamt þeirri íbúðabyggð sem fyrir var en eingöngu íbúðabyggð innan Litlubrúar.

4.3 Álaugarey

Álaugarey eða Álögarey, eins og eyjan er nefnd í örnefnaskrá, var ein af 42 eyjum og skerjum í Skarðs- og Hornafirði sem tilheyrðu Hafnarnesjörðinni.³⁷ Álaugarey var með þeim stærstu og gaf af sér mestu töðuna af þeim sem nytjaðar voru af hálfu Hafnarnessbænda.³⁸ Rétt norðan við Álaugarey er Standey, lítil og lágreist eyja. Þegar jörðinni var skipt upp árið 1929 komu 14 eyjar og hólmar í hlut kaupsins og voru fljótlega leigð íbúum þess sem slægjulönd.³⁹ Um 200 m austan Álaugareyjar er Mikley, stór eyja sem tilheyrði Horni í Nesjahreppi. Milli Mikleyjar og Álaugareyjar er Mikleyjaráll og um hann og svokallaða Lænu, rennu norðan Álaugareyjar, lá í fyrstu innsiglingin að bryggju á Höfn.⁴⁰ Árið 1953 var tekin ákvörðun um að færa innsiglinguna suður fyrir Álaugarey og var allt efni sem grafið var upp úr nýju innsiglingarrennunni notað til uppfyllingar á milli Heppu, Standeyjar og Álaugareyjar.⁴¹ Um haustið sama ár var lagður vegur út í eyna og þar með var hún komin í vegasamband við kaupsúnið.

4.4 Ósland

Fram undir 1950 var Ósland stakstæð eyja sunnan Hafnartangans, tæpan km innan við Hornafjarðarós og tilheyrði jörðinni Horni í Nesjum.⁴² Suðaustan Óslands er eyjan Lambhellir eða Hellir, miðja vegu milli Óslands og Austurfjörú. Áður fyrr var þurrt land frá austurfjörunni og yfir í Óslandið um Helli, með óslitnu graslendi milli eyjanna tveggja.⁴³ Allt vatn úr Skarðsfirði rann áður um rás milli Óslands og Hafnartangans og sameinaðist Hornafjarðarfljótum um ósinn sem þá stóð uppi mun vestar en nú er.⁴⁴ Samkvæmt Byggðasögu A-Skaftafellssýslu hermdu munnmæli að kaupskip fyrr á öldum hafi náð að athafna sig vestan við Ósland og svonefnda Ferjukletta.⁴⁵ En á

---

³⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 195

³⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 67

³⁶ Arnþór Gunnarsson, 2000, bls. 64-65

³⁷ Ö-skrá fyrir Hafnarnes, bls. 3

³⁸ Bjarni Bjarnason, 1976, bls. 154

³⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 200

⁴⁰ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 271

⁴¹ Arnþór Gunnarsson, 2000, bls. 119

⁴² Ö-skrá, Horn-7

⁴³ Gísli Björnsson 1976, bls. 167

⁴⁴ Gísli Björnsson 1976, bls. 167-168

⁴⁵ Gísli Björnsson 1976, bls. 168-169

seinni hluta 18. aldar urðu miklar breytingar í Hornafirðinum vegna landbrots sem leiddi til þess að Ósland og Hellir skildust að og í kjölfarið breyttist útfall frá Skarðsfirði um Hornafjarðarós sem færðist í kjölfarið austur fyrir Hvanney.⁴⁶

Á Horni var erfitt um heyskap og vestustu eyjar í Skarðsfirði því nýttar sem engjalönd, þar á meðal Mikley og Ósland enda eyjarnar grasgefnar.⁴⁷ Fáir bændur áttu eins langa leið að fara til engjalanda sinna og Hornsbændur eða margra kílómetra vegalengd. Fyrst var heyfengur fluttur á bátum yfir Skarðsfjörðinn og síðan á hestum eftir fjörunni.

Rúmum 20 árum eftir stofnun Hafnarhrepps eignaðist hreppurinn Óslandið.⁴⁸ Um miðja 20. öld fóru bæjaryfirvöld á Höfn í umfangsmiklar landfyllingar suður af Heppu og Afkastahól út að Óslandi og er það svæði hluti af hafnarsvæði Hornafjarðarhafnar í dag. Syðsti hluti Óslands er friðlýstur fólkvangur samkvæmt gildandi deiliskipulagi en svæðið norðan Óslandshæðar er skilgreint iðnaðar- og hafnarsvæði.

4.5 Bjarnaneshverfi

Í Byggðasögu Nesjahrepps segir: „*Bjarnaneshverfi eða Bjarnaneshjáleigur er hið forna land Bjarnaness og síðar einnig hjáleigna þaðan. Að austan takmarkast landsvæði þetta af Laxá og að vestan af Hornafjarðarfljótum. Að norðan af Þveit og Þveitarlæk [...] í fjall upp að mótum blágrýtis- og líparítskriðunnar vestan í Ketillaugarfjalli.*“⁴⁹

Um aldir hefur Bjarnanes verið höfuðból héraðsins, kirkjustaður, prestsetur og kunnur sögustaður, Teitur ríki Gunnlaugsson lögmaður bjó í Bjarnanesi á 15. öld.⁵⁰ Talið er að Bjarnanes og landnámsjörðin Meðalfell sé ein og sama jörðin. Bærinn hafi fljótlega verið færður þar sem nú er Bjarnanes enda landkostir mun betri en undir Meðalfellinu. Í kirknaskrá frá 1200 er getið kirkju í Bjarnanesi og í máldögum frá 1367 og 1397.⁵¹ Kirkjan átti hálfa jörðina á móti hálfri bændaeygn.

Í Jarðabók Ísleifs Einarssonar 1708-9 segir: „*Bjarnanes. Dómkirkju jörð. Ix hdr. Landsk. Iij hdr. Sem að fornu hefur verið. Kirkjukúgildi xiiij. þaraf x í málnytu og 4 í kvikfé. Item 12 sauðir veturgamlir, 8 sauðir tvævetrir og 2 hestar. Reka ítak á jörðin fyrir Horns landi, frá Miðskeri og vestur að Þinganess-skerjum. Item Hornaey, sem nú kallast Óskálfur. Hálfa Hrísey í móti Arnansesi, og Akurey. Item Hrafnseyar. Skógar ítök á jörðin ánægjuleg á Laxárdal í Dals og Hvamms löndum.*“⁵² Árin 1753 og 1847 var mat og landskuld óbreytt en komið í 80,5 hundruð í mati 1861, með 12 hjáleigur.^{53,54} Bjarnaneshverfi hefur jafnan verið þéttbýlt, allt að 12 jarðir samtímis í byggð ásamt prestsetrinu.⁵⁵ Stærð og gæði jarðnæðis hjáleignanna var mismunandi en nægjanlegt til að

⁴⁶ Gísli Björnsson 1976, bls. 167-169

⁴⁷ Bjarni Bjarnason 1971, bls. 127

⁴⁸ Gísli Björnsson 1976, bls. 277

⁴⁹ Bjarni Bjarnason, 1971, bls 176

⁵⁰ Bjarni Bjarnason, 1971, bls 218

⁵¹ Jón Þorkelsson, 1921-1923, bls. 248-9

⁵² Jón Þorkelsson, 1918-1920, bls. 21-22

⁵³ Bjarni Bjarnason, 1971, bls. 220-221

⁵⁴ Ný jarðabók fyrir Ísland, 1861, bls. 4

⁵⁵ Bjarni Bjarnason, 1971, bls. 176

framfleyta sér og sínum. Norðaustan við þjóðveginn er forna beitiland Bjarnaness og var það óskipt land Hjáleigujarða. Fram eftir 20. öld komust Bjarnanesshjáleigur í ábúendaeign og beitilandinu skipt jafnt á milli jarða.⁵⁶ Meðal fyrrum hjáleigujarða Bjarnaness eru jarðirnar Fornustekkar og Austurhóll.

4.6 Nesjahverfi

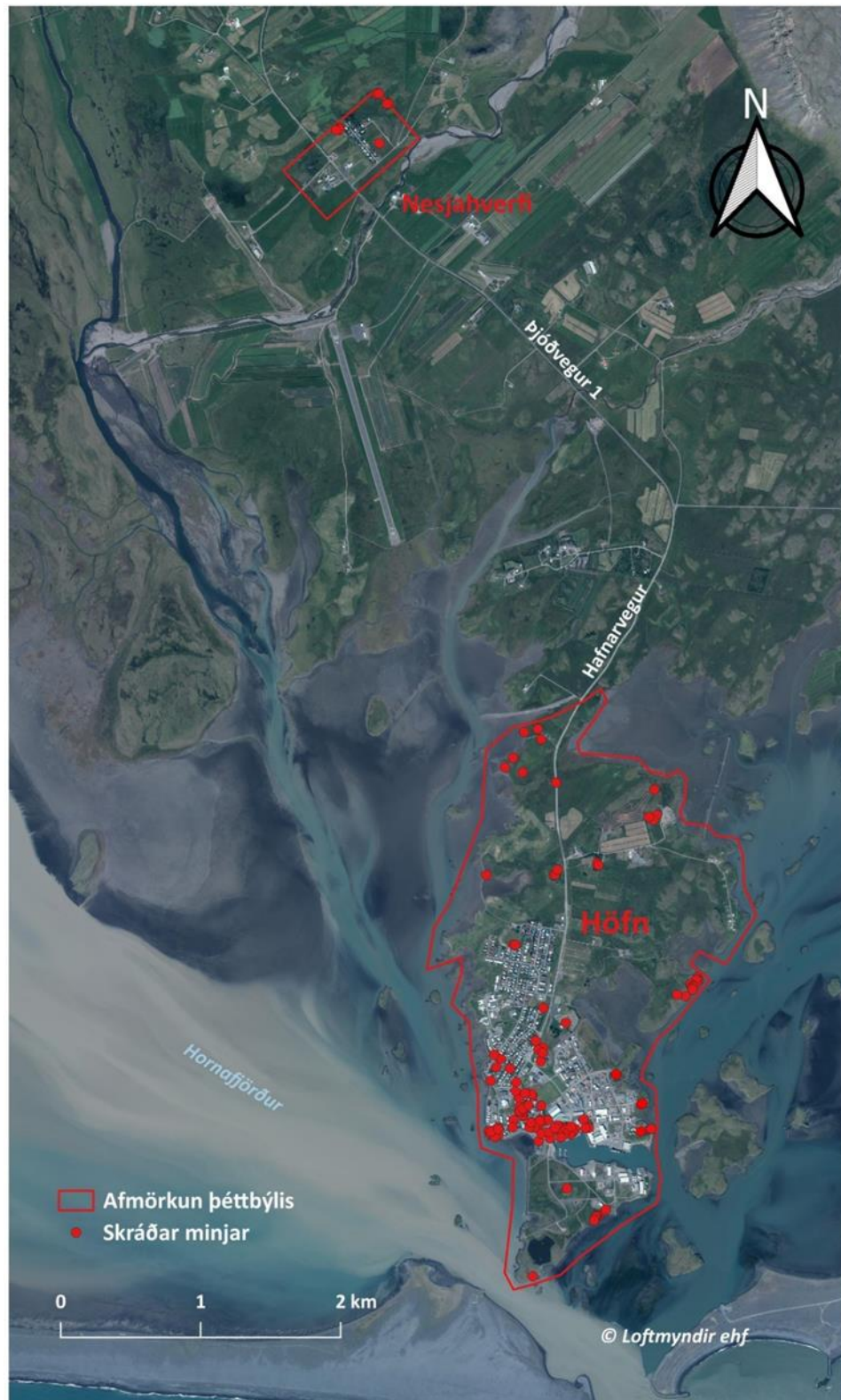
Mörk Nesjahverfis liggja innan áðurnefnds beitilands Bjarnaness og hjáleigna, síðar land Fornustekka og Austurhóls í Nesjum. Hverfið liggur sunnan Hæða og nær suður á svonefnda Langhóla, milli Stórhóls og Meðalfellsvegar. Með byggingu Mánagarðs, félagsheimilis Nesjahrepps 1952 og stofnun skólaseturs á Sunnuhvoli 1958, síðar Nesjaskóla, markaði upphaf þéttbýlismyndunar Nesjahverfis.⁵⁷ Ofan Mánagarðs hófst uppbygging íbúðabyggðar á áttunda og níunda áratugnum, sem í fyrstu tengdist að stórum hluta starfsfólki Nesjaskóla.⁵⁸

---

⁵⁶ Bjarni Bjarnason, 1971, bls. 177

⁵⁷ Bjarni Bjarnason, 1971, bls. 197-198

⁵⁸ Arnþór Gunnarsson, 2000, bls. 375-376

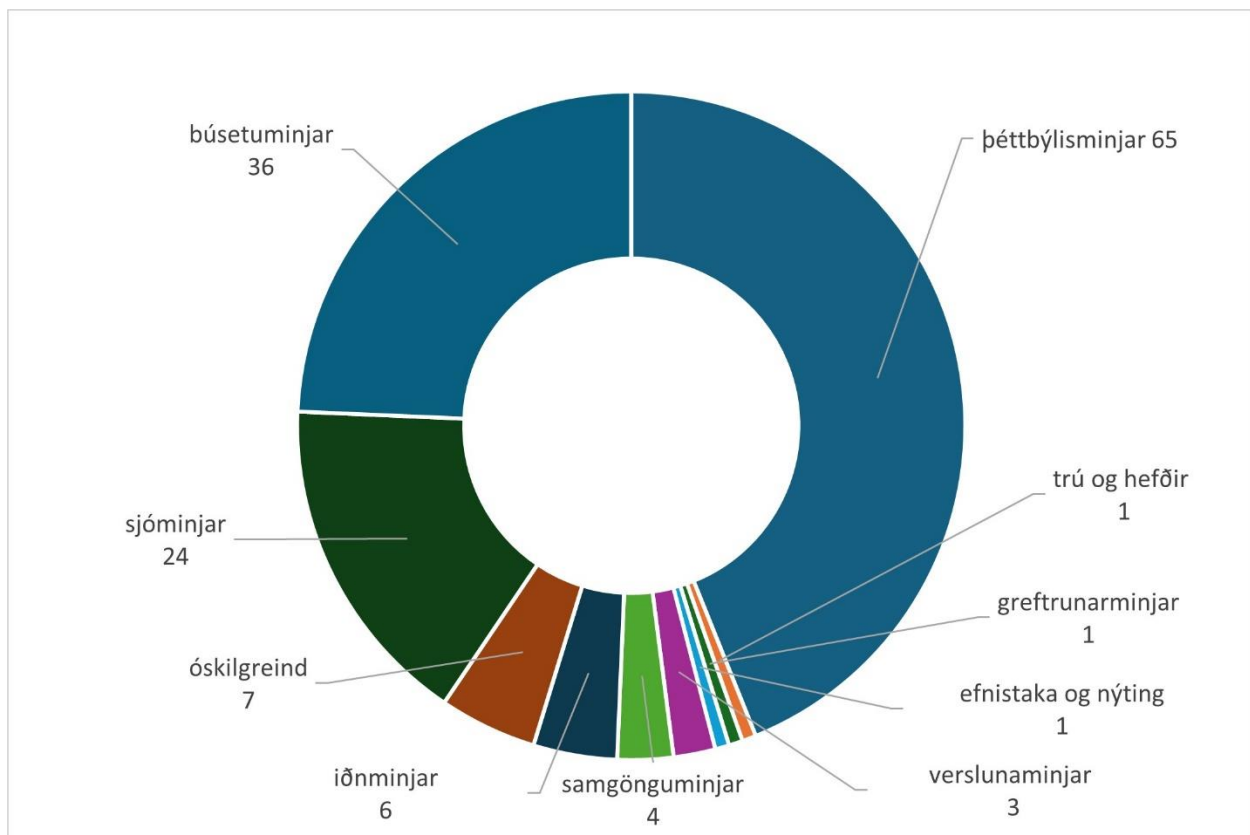

Mynd 3. Skráðir voru samtals 148 minjastaðir á Höfn og í Nesjahverfi.

5. Niðurstöður / Samantekt

Mikill fjöldi minja er innan skráningasvæða Hafnar og Nesjahverfis (sjá kort á mynd 3). Í allt voru skráðar 148 minjar, þar af eru 36 frá eldri skráningum. Aldur minjanna nær allt frá landnámi og fram til 1925. Eins og við mátti að búast er fjöldi og þéttleiki þeirra mestur á svæðinu utan Litlubrúar, þ.e. frá Grímsstaðahæð austur að Hafnarvík og Heppu (sjá minjakort 1, 2 og 3 í viðauka). Þar risu fyrstu húsin árið 1897 og markaði þar með upphaf þéttbýlismyndunar á Höfn.

Á mynd 4 er sýnd skipting allra skráðra minja samkvæmt minjaheildum. Flestar þeirra flokkast sem *þéttbýlisminjar* eða 65 talsins. Það má skýra út frá stöðu fyrstu íbúa kaupsins, en á frumbýlisárum Hafnar og allt fram á fjórða áratuginn stunduðu flestir íbúar sjálfsþurftarbúskap samhliða launuðum störfum, við sjósókn eða verslunarstörf. Fjós, hlöður og fjárhús voru algeng við híbýli fólks. Slík mannvirki viku að endingu fyrir sífellt stækkandi íbúða- og athafnabyggð innan þéttbýlisins.

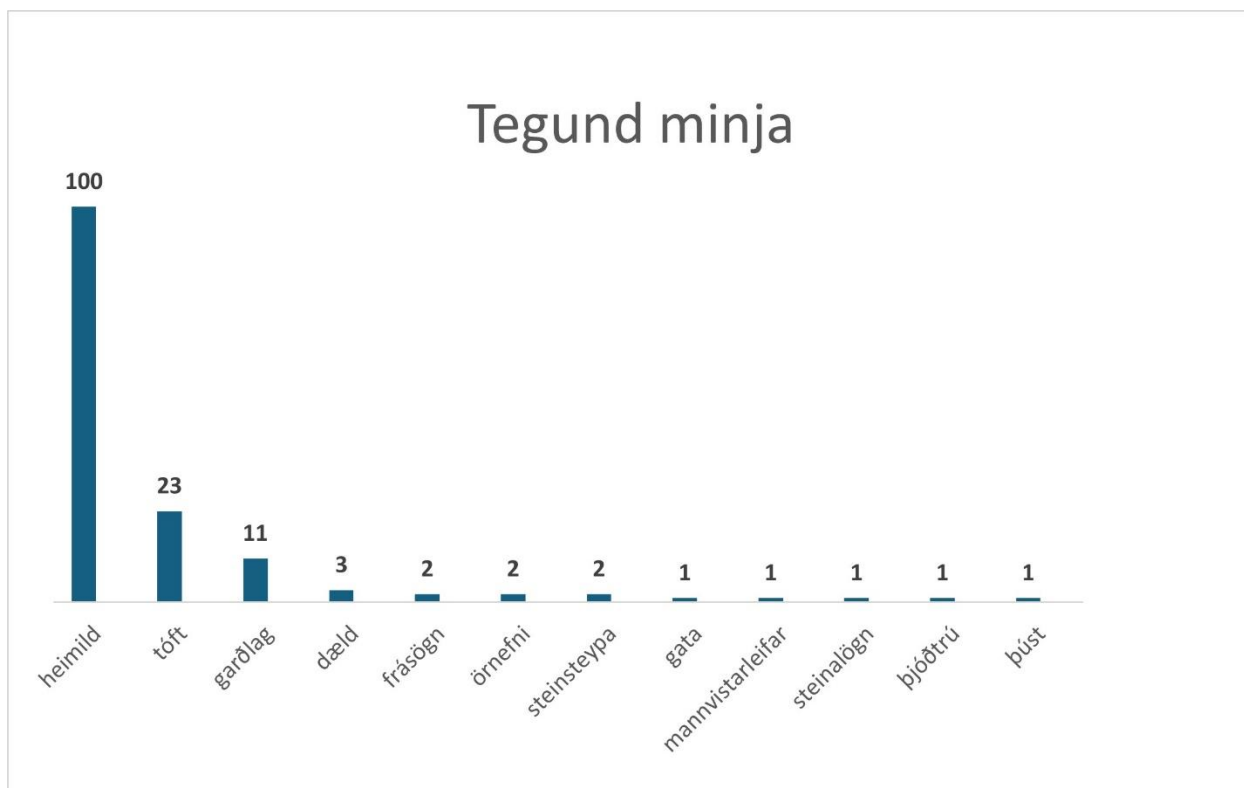
Mynd 4. Yfirlit yfir minjaheildir. Algengastar eru þéttbýlisminjar, þar næst búsetu- og sjó minjar. Aðrar minjar innan skráningarsvæðisins sem falla í aðra flokka en hér hefur verið fjallað um, vísast til fornleifaskrár til upplýsinga.

Búsetuminjar eru næst algengasta minjaheildin, samtals 36. Þær eru vitnisburður um landnýtingu bænda í Hafnarnesi, Hornsbænda ásamt Bjarnanessjarðar og hjáleigna hennar. Tóftir beitarhúsa eru m.a. tegund minja sem flokkast sem búsetuminjar. Þar sem skráningasvæðin eru töluvert utan heimatúna þessara jarða er ekki líklegt að vænta fjölbreyttari búsetuminja.

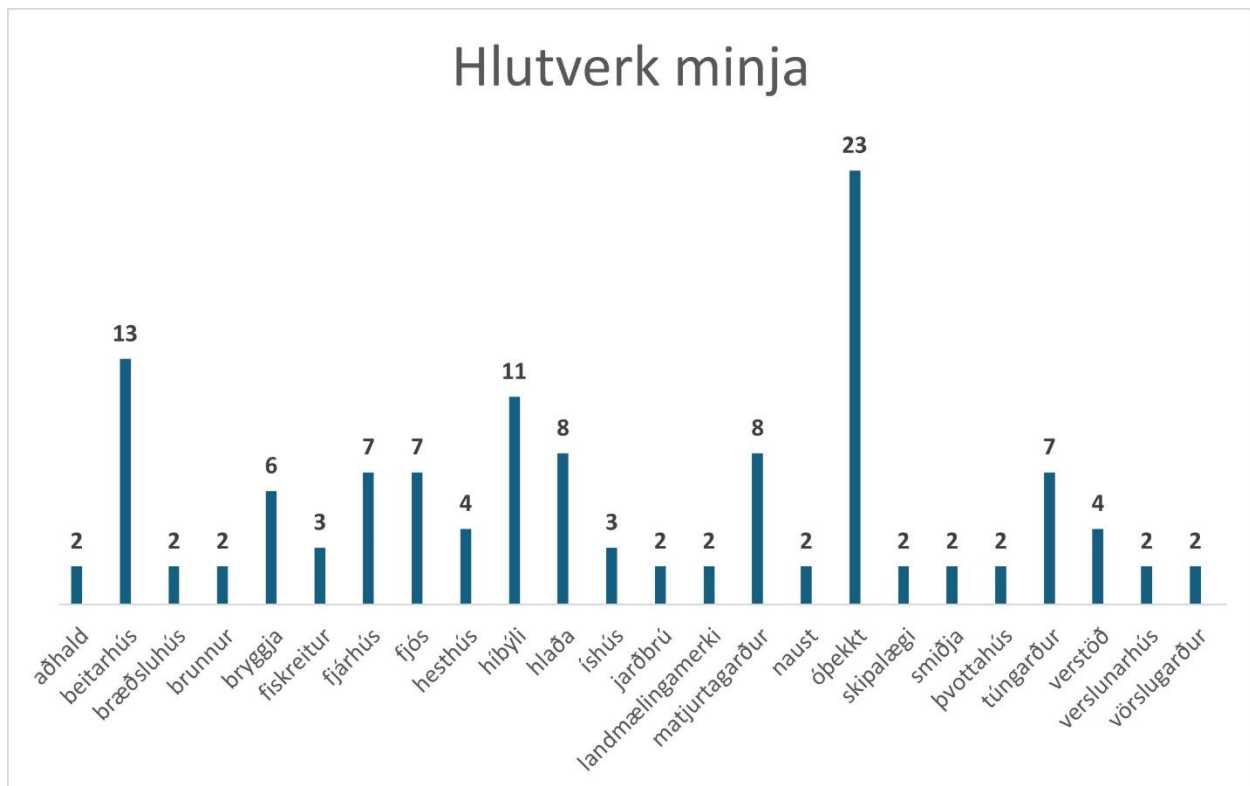
Til *sjóminja* flokkast allar minjar um sjósókn, svo sem lendingar, skipalægi, uppsátur, verstöðvar, fiskreitir, þurrkhjallar, o.s.frv.. Í þessari skráningu eru 24 minjar flokkaðar sem sjóminjar. Allt frá upphafi byggðar í Hornafirði, bæði í Nesjum og á Höfn hafa líf og störf fólks verið nátengd sjósókn, vinnslu- og öllum aðbúnaði tengdum þeirri atvinnugrein. Til sjóminja teljast m.a. uppsátrín við Leiðarhöfða, fiskreitir á Fiskhól og verstöðvarnar við Syðri-Ægissíðu.

Aðrar minjaheildir hafa færri en 10 skráningar en á mynd 4 hér fyrir ofan kemur fram fjöldi þeirra innan hverrar heildar.

Flestar skráningar í þessu verkefni eru byggðar á ritheimildum, eða nærri 70% allra minja og eru því ekki sýnilegar á yfirborði. Ef litið er til þess hve stór hluti skráningasvæðisins er innan marka núverandi þéttbýlis Hafnar, hafa mannvirki sem tilheyrðu íbúum Hafnar um aldamótin 1900 og fyrstu áratugi 20.aldar þurft að víkja fyrir nýjum lóðum íbúðarhúsa og annarra mannvirkja, og seinna meir skipulagsáformum bæjaryfirvalda. Ritheimildirnar eru 100 en næst koma tóftir, samtals 23. Aðrar tegundir minja eru umtalsvert færri, mynd 5 hér neðar sýnir tegundir minja og fjölda þeirra er tilheyrir hverri tegund.

Mynd 5. Myndin sýnir fjölda í hverri tegund minja. Horfin mannvirki eða aðrar fornleifar flokkast sem heimild um fornleifar. Í þessu tilfelli er heimild langalgengasta tegund minja.

Mynd 6. Skilgreint hlutverk minja. Óþekkt hlutverk er algengast, beitarhús og híbýli koma þar næst á eftir.

Mynd 6 sýnir fjölda minja eftir skilgreindu hlutverki. Þar er áberandi fjöldi þeirra sem flokkast sem óþekktar, eða 23 af þeim 148 minjum sem skráðar voru. Í slíku tilfalli er hlutverk mannvirkis ekki ljóst, heimildir takmarkaðar eða engar og minjar þess eðlis að erfitt er að ákvarða hlutverk þeirra eingöngu út frá ásýnd. Til beitarhúsa flokkast 13 mannvirki, m.a. við Hríshól (3000:088 til :089), Austur-Fjárhúshól 3000:102 til :104) og Fjárhúshól í Óslandi (3000:129 til :134). Beitarhús stóðu fjarri bæjarhlöðum, í úthögum og beitarlandi, staðsetning þeirra má sjá á minjakortum 5 og 8. Híbýli fólks eru samtals 11, þar teljast fjöldi húsa frumbýlinga Hafnar sem eru horfin. Meðal þeirra eru eldra hús Grímsstaða (3000:036), Þórshamar eldra hús (3000:029), Geirsstaðir (3000:064) og Höfðahús (3000:065) á Leiðarhöfða, Hekla (3000:38), Hagi (3000:075) og Garður (3000:032), en það var fyrsta steinsteypa húsið sem reist var á Höfn árið 1915 en hefur nú verið rífið. Matjurtagarðar voru nánast við hvert heimili, ásamt fjárhúsum, hlöðum og fjósum. Minjakort 1 til 4 sýna m.a. staðsetningu horfinna híbýla.

Fyrir innan Litlubrú eru helstu minjar tengdar þéttbýlisminjum (sjá minjakort 4), en norðar í landinu eru búsetuminjar áberandi (sjá minjakort 5). Sérstöðu hefur Syðri-Ægissíða, þar eru minjar verstöðva útgerðarmanna af Austfjörðum frá 1920 (3000:108 til 116) og í Álaugarey komu merkar minjar í ljós árið 1934 (3000:125) þegar grafið var niður á konukuml sem talið er vera frá því um 900 (sjá minjakort 7).

Innan marka Nesjahverfis eru tóftir beitarhúsa, við Stórhól (3000:140 til 142) og Réttarklett (3000:143-145). Ásgerðartættur samanstanda af tvíhólfa tóft ásamt garðlagi (3000:146-147).

Aldur Ásgerðatætta nær líklega allt aftur til 17. aldar en beitarhúsin frá aldamótum 1900, mögulega fyrr. Allar minjarnar falla innan marka þéttbýlisins.

Í umfjölluninni hér ofar hefur verið fjallað í stórum dráttum um þá minjaflokka sem tilgreindir eru í eftirfarandi minjaskrá. Minjaheildir eru fjölbreyttar, tegund minja margvísleg og hlutverk þeirra mismunandi. Umfjöllunin er ekki tæmandi og vísast því til minjaskrár í næsta kafla til nánari upplýsinga.

Hættumat vegna tilefnis skráningar er í viðauka III aftast í skýrslu.

6. Minjaskrá

Auðkenni: 3000:001 Höfn

heimild

hleðsla

Staðsetning: A 683936.718 - N 421997.773

Friðlýst: nei

Sérheiti: Höfn

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: óskilgreind

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: óþekkt

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 900 – 1900

Dagsetning: 24.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Minjastaður er innan þéttbýlis, undir húsgrunni hússins við Hafnarbraut 2.

Lýsing: Upphaf byggðar á Höfn nær til stofnunar verslunarplássins við Hafnarvík árið 1897, þegar Otto Tulinius kaupmaður flutti verslun sína frá Papós til Hornafjarðar. Hafnarvík er yst í landi Hafnarness, þar sem Höfn hét frá fornu.⁵⁹ Víkin var lítil malarvík milli Heppu og Afkastahóls en „harðvellisbakki fyrir ofan með litlu merki til tóftarbrota.“⁶⁰ Munnmæli herma að á fyrri öldum hafi búðir kaupmanna staðið við víkina.⁶¹ Þegar grafið var fyrir grunni kaupmannshússins við Hafnarvíkina vorið 1897 var komið niður á steinhleðslur.⁶² „... var þar komið ofan á veggjahleðslu forna, og hljóta það að hafa verið gamlir búðarveggir, því að þarna höfðu engin hús verið byggð í manna minnum.“⁶³

Mynd 7. Kaupmannshúsið og Gamlabúð við Hafnarvík árið 1904. Brot úr ljósmynd Daniels Bruun. Hér.A-skaft/1992-40-24.

⁵⁹ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 53

⁶⁰ Þórarinn Erlendsson, 1997, bls. 59

⁶¹ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 62

⁶² Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 9

⁶³ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 9

Staðsetning: A 683941.328 - N 421915.901**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Kaupfélagsbryggjan**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** verslunar- og sjóminjar**Horfin:** vegna framkvæmda**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** bryggja**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1897 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Við hafnarsvæðið innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Sumarið 1897 lét Tulinius kaupmaður gera bráðabyrgða bátabryggju sem lá til suðurs frá athafnasvæðinu við Hafnarvík og út í víkina.⁶⁴ Bryggjan var gerð úr nokkrum borðum sem lögð voru á búkka, en náði ekki út í álinn þar sem sjávarfallanna gætti minna.⁶⁵ Hún þótti fljótt ófullnægjandi og var ný og lengri bryggja byggð innan fárra ára. Eftir að Kaupfélag Austur-Skaftfellinga eignaðist verslunina gekk bryggjan undir nafninu Kaupfélagsbryggjan.⁶⁶

Mynd 8. Ljósmynd af málverki frá fyrstu árum byggðar á Höfn. Það sýnir bryggjuna sem lá út í Hafnarvíkina. Hér.A-Skaft/1991-3-8.

⁶⁴ Þorleifur Jónsson, 1954, bls. 95

⁶⁵ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 122

⁶⁶ Hér.A-Skaft. Munnleg hefð: Ásgeir Þórarinnsson Núpan, MMH_07_0017_67_asgeir, viðtal 10.júní 1993

Staðsetning: A 683973.870 - N 421993.310**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** fjós**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1897 – 1950**Dagsetning:** 24.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis, á svæði við gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar.

Lýsing: Á lóð kaupmannshússins stóð gripahús með hlöðu.⁶⁷ Í virðingagjörð frá 1913 segir: „Skammt frá húsinu er hlaða með fjósi og hesthúsi 13x11 álnir með timburveggjum og járnþaki. Undir helmingi hússins er grjóthlaðinn kjallari.“⁶⁸

Mynd 9. Fjós og hlaða kaupmannsins fyrir miðri mynd. Ljósmynd frá 1906. Hér.A-Skaft/1990-4-94.

⁶⁷ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á húsum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 30.maí 1913

⁶⁸ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á húsum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 30.maí 1913

Auðkenni: 3000:004**heimild****hesthús****Staðsetning:** A 683973.849 - N 421993.231**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** hesthús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1897 – 1950**Dagsetning:** 24.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Mannvirkið stóð á svæði við gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar.

Lýsing: Á lóð kaupmannshússins stóð gripahús með hlöðu. Í virðingagjörð frá 1913 segir: „Skammt frá húsinu er hlaða með fjósi og hesthúsi 13x11 álnir með timburveggjum og járnþaki. Undir helmingi hússins er grjóthlaðinn kjallari.“⁶⁹

Auðkenni: 3000:005**heimild****hlaða****Staðsetning:** A 683973.849 - N 421993.231**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** hlaða**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1897 – 1950**Dagsetning:** 24.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Mannvirkið stóð á svæði við gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar.

Lýsing: Á lóð kaupmannshússins stóð gripahús með hlöðu. Í virðingagjörð frá 1913 segir: „Skammt frá húsinu er hlaða með fjósi og hesthúsi 13x11 álnir með timburveggjum og járnþaki. Undir helmingi hússins er grjóthlaðinn kjallari.“⁷⁰

⁶⁹ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á húsum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 30.maí 1913

⁷⁰ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á húsum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 30.maí 1913

Staðsetning: A 683752.684 - N 422011.032**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** túngarður**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1897 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Á svæði meðfram núverandi legu Hafnarbrautar 2 – 24 og austanverðar Skólabrúar.

Lýsing: Verslunarlóðin sem Otto Tulinius fékk úthlutað 1897 var afmörkuð með torfgarði. Garðurinn náði frá kaupmannshúsinu í vestur langleiðina inn á holtið sem síðar nefndist Grímstaðahæð og þaðan í norðaustur til sjávar.⁷¹

Mynd 10. Kaupmannshúsið 1902, ljósmynd tekin af Jensen liðsforingja er kom á vegum landmælingadeildar danska herforingjaráðsins til Íslands 1902-3. T.v. sést í torfgarðinn sem afmarkaði verslunarlóðina. Hér.A-Skaft/1991-20-8.

---

⁷¹ Náttúrufræðistofnun, 2024. Atlaskortateikning 1903-1-19

Auðkenni: 3000:007

heimild

túngarður

Staðsetning: A 683934.891 - N 421977.404

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna framkvæmda

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: túngarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1912 – 1950

Dagsetning: 24.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, við lóð Hafnarbraut 2.

Lýsing: Í kringum kaupmannshúsið var í fyrstu hlaðinn garður úr torfi og grjóti. Íbúðarhúsið og verslunarplássið var byggt á flatlendi og sjór gekk yfir á tvo vegu. Síðar var reistur steinsteyptur veggur umhverfis húsið, sem átti að vera bæði girðing og skjólgarður fyrir sjávarroki.⁷² Nokkur bót var af þessum garði og tókst húsfreyju í kjölfarið að rækta þar blóm.

Auðkenni: 3000:008

heimild

hænsnahús

Staðsetning: A 683987.764 - N 421989.574

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: hænsnakofi

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1897 – 1950

Dagsetning: 24.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Mannvirkið stóð innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar.

Lýsing: Í virðingagjörð frá 1917 segir: „Einnig er á lóðinni lítið en nýtt hænsnahús með þremur torfveggjum og timburgaflí.“⁷³

⁷² Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 124

⁷³ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar. Höfn 12. Júlí 1917

Auðkenni: 3000:009

heimild

reykhús

Staðsetning: A 683979.918 - N 421982.948

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: reykhus

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1897 – 1950

Dagsetning: 24.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Mannvirkið stóð innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar.

Lýsing: Samkvæmt virðingagjörð frá 1917 stóð lítið reykhus með torfveggjum á lóð kaupmannshússins.⁷⁴

Auðkenni: 3000:010

heimild

safnþró

Staðsetning: A 683932.728 - N 421981.281

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna niðurrifs

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: þró

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1897 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Mannvirkið stóð innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar.

Lýsing: Á lóð kaupmannshússins var einnig steinsteypt safnþró með járnvörðu þaki, 6 x 3.30 m að stærð.⁷⁵

⁷⁴ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar. Höfn 12. Júlí 1917

⁷⁵ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 17.-18. Nóv. 1920

Auðkenni: 3000:011**heimild****úthús****Staðsetning:** A 684106.358 - N 422043.861**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** fjárhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1897 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Mannvirkið stóð innan núverandi þéttbýlis Hafnar, á svæði austarlega á Heppu.

Lýsing: Austast á Heppu stóð fjárhús í eigu Þórhalls Daníelssonar kaupmanns á Höfn.⁷⁶

Auðkenni: 3000:012**heimild****blóðvöllur****Staðsetning:** A 683995.887 - N 421979.763**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** iðnminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** blóðvöllur**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1897 – 1912**Dagsetning:** 24.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Mannvirkið stóð innan núverandi þéttbýlis Hafnar, á svæði á Heppu.

Lýsing: Áður en fyrsta sláturhúsið var reist á Höfn árið 1912, var svæði á Heppu vettvangur slátrunar á sauðfé og stórgripum. Slátrað var utandyra á haustin og stóð sláturtíðin yfir í mánaðartíma.⁷⁷ Það setti óhug í hug barnanna í plássinu sem fylgdust með blóðbaðinu sem fylgdi slátruninni á haustin.⁷⁸

⁷⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 75

⁷⁷ Arnþór Gunnarsson, 1997, 217

⁷⁸ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 128

Staðsetning: A 683966.217 - N 421961.716**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Sláturhúsið**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** iðnminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** sláturhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1912 – 1980**Dagsetning:** 24.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Stóð á svæði við núverandi gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar, norðan Gömlubúðar.

Mynd 11. Sláturhúsið við hlið Gömlubúðar. Hér.A-Skaft/ 1992-35-59.

Lýsing: Eitt af fyrstu verkum Þórhalls Daníelssonar, nýs eiganda verslunarinnar á Höfn, var að reisa sláturhús við hlið Gömlubúðar árið 1912.⁷⁹ Með tilkomu þessa húss töldu heimamenn „fullkomna menningarbyltingu“ hafa orðið á hreinlætis og heilbrigðismálum, varðandi meðferð á sláturfé og sláturvara.⁸⁰ Húsið var steinsteypt með járnþaki og hvítkölkuðum veggjum. Það var um 15 x 6,25 m að stærð og skipt í tvennt. Eldri fjárrétt var við norðurhlið hússins. Sláturhúsið var stækkað 1923, með viðbyggingu úr járnveggjum, þar var skurðklefi, fjárrétt og hesthús.⁸¹ Á loftinu voru þurrkaðar gærur.⁸²

Um 30 manns unnu í sláturhúsinu ár hvert, m.a. bændur og bændasynir og aðrir vinnumenn af svæðinu. Húsið var í notkun sem sláturhús til 1945. Einn og sami maðurinn gegndi stöðu sláturhússtjóra allan þann tíma, Jón Eiríksson bóndi og hreppstjóri í Volaseli í Lóni.⁸³ Frá 1947 til 1973 var gamla sláturhúsið nýtt sem mjólkurstöð, eftir það rak Kaupfélag Austur-Skaftfellinga brauðgerð í húsinu fram undir 1980.⁸⁴ Það ár var gamla sláturhúsið rífið.

⁷⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 217

⁸⁰ Torfi Þorsteinsson, 1973, bls. 25

⁸¹ Hér. A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

⁸² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 217

⁸³ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 128

⁸⁴ Arnþór Gunnarsson, 2000, bls. 307

Auðkenni: 3000:014

heimild

fjárrétt

Staðsetning: A 683986.939 - N 421974.765

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: iðnminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: fjárrétt

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1912 – 1945

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Stóð á svæði við núverandi gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar, norðan Gömlubúðar.

Lýsing: Meðfram norðurhlið sláturhússins var fjárrétt, byggð um leið og húsið árið 1912. Réttin var með steypum veggjum og gólfi, 13,30 x 10,20 m að stærð, vegghæð 1,25 m.⁸⁵

Auðkenni: 3000:015

heimild

vatnspró

Staðsetning: A 684045.467 - N 421977.024

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: iðnminjar

Horfin: sléttað yfir

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: vatnspró

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1922 – 1960

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við austurenda húss við Heppuveg 4.

Lýsing: Við Heppuveg 4 stendur gamla rafstöðvarhúsið sem Þórhallur Daníelsson lét reisa árið 1922. Það var fyrsta rafstöðin sem reist var á Höfn. Við rafstöðina var vatnspró sem tengdist rafmagnsframleiðslunni.⁸⁶

⁸⁵ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar. Höfn 12. Júlí 1917

⁸⁶ Björn G. Arnarsson, 2024, munnleg heimild 28.08.2024

Staðsetning: A 684015.910 - N 421992.064**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna framkvæmda**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** fiskreitir**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1915 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Á svæði innan þéttbýlis Hafnar, við gatnamót Víkurbrautar og Heppuvegar.

Lýsing: Á þriðja áratugnum óx saltfiskverkun á Höfn. Fiskur var sólþurrkaður á túnum, svonefndum fiskreitum. Þar var hann breiddur út að morgni, á vírnet sem strengt var á milli trégrinda, og tekinn niður fyrir sólarlag. Einn af fiskreitunum var norðan í Heppu. Aðrir staðir fyrir fiskþurrkun voru á Fiskhól og við Leiðarhöfða.⁸⁷

---

⁸⁷ Gísli Sverrir Árnason, 1994, bls. 114

Staðsetning: A 683916.893 - N 422000.633**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Nýjahús**Ástand:** sést ekki til minja**Sérheiti annað:** Vindheimur**Horfin:** vegna bygginga**Minjaheild:** þéttbýlis-og sjóminjar**Hætta:** engin hætta**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** þvottahús**Dagsetning:** 26.09. 2024**Hlutverk annað:** verbúð**Aldur frá – til:** 1910 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, norðarlega á núverandi lóð við Hafnarbraut 4. Húsið var rífið um miðja öldina.

Lýsing: Nýjahús stóð rétt vestan við kaupmannshúsið. Þórhallur Daníelsson kaupmaður lét reisa það árið 1910 og var ætlað til þvotta og geymslu, ásamt þurrkhjalli.⁸⁸ Húsið var tvílyft timburhús, 9 x 5.70 m að grunnfleti, með járnlæddu þaki og dýrum fyrir miðju er snéru mót suðri.⁸⁹ Þaðan var gengið upp á efri hæðina. Í austurenda neðri hæðar voru tvö herbergi, annað þeirra þvottahús með innmúruðum potti fyrir þvotta og stórela. Í vesturenda var þurrkhjallur sem gengið var inn í frá þvottahúsi. Efri hæðin var í fyrstu einn stór salur sem nefndur var Nýjahúsloft.⁹⁰ Síðar var útbúin íbúð með eldhúsi og tveimur herbergjum yfir hjallinum en fyrir ofan þvottahúsið var stórt herbergi. Þar fengu ferðalangar gistingu í erindum sínum í plássíð á vorin og haustin.⁹¹ Einnig var húsið nýtt handa verkamönnum sem ekki bjuggu í þorpinu, en mikill skortur var á gistirými fyrir aðkomufólk. Á vertíðum 1915-1918 var húsið nýtt sem verbúð fyrir sjómenn af Austfjörðum. Hengirúm voru upp um alla vegg, rúmstæði voru milli 10 og 20. Þeir gáfu húsinu nafnið Vindheimur vegna hvinsins í hjallinum en svefnaðstaða þeirra var fyrir ofan hjallinn. Húsið var rífið um miðja öldina en hjallurinn var fluttur við hlið Gömlubúðar, á reit norðan tjaldsvæðisins við Sílavík. Hjallurinn stóð þar fram undir 2017 en var þá fluttur á geymslusvæði sveitarfélagsins á Höfn.

Mynd 12. Nýjahús eða Verðandi um 1932. Hér.A-Skaft/1991-20-10.

⁸⁸ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 17.-18. nóv. 1920

⁸⁹ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 17.-18. nóv. 1920

⁹⁰ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 122

⁹¹ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 122-123

Staðsetning: A 683965.996 - N 421932.907**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Langiskúr**Ástand:** sést ekki til minja**Sérheiti annað:** Kastalinn**Horfin:** vegna bygginga**Minjaheild:** verslunar- og sjóminjar**Hætta:** engin hætta**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** skemma**Dagsetning:** 26.09. 2024**Aldur frá – til:** 1913– 1932

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Vestan í Heppu á mótum Hafnarbrautar, Víkurbrautar og Krosseyjarveggar við athafnasvæði Hornafjarðarhafnar. Langiskúr var rifinn 1930.

Lýsing: Suðaustan við Gömlubúð stóð Langiskúr, stórt vöruheymsluhús reist af Þórhalli kaupmanni árið 1913.⁹² Húsið stóð upp við klettinn vestan í Heppu og var notað sem geymsla fyrir salt, kol, gærur, timbur, þakjárn og aðrar þungavörur. Síðar var Langiskúr nýttur sem beitingaskúr.⁹³ Húsið var skúrlaga með járnþaki. Útveggir voru steiptir en kletturinn myndaði vegg á aðra langhliðina. Gólfíð var steipt að hálfu. Lengd hússins var 27,6 m og breiddin 4,5 m og var skipt í þrennt með timburpiljum.⁹⁴ Steinbryggja, 47 álnir að lengd og 4 álnir að breidd var meðfram framhliðinni og armi út í sjó til að leggja bátum við.⁹⁵ Í fasteignamat frá 1930 er húsið sagt í lélegu ástandi.⁹⁶ Húsið var rífið upp úr 1930 og nýtt hús reist 1932 sem stendur enn og gengur undir nafninu Pakkhúsið.

Mynd 13. Mynd af málverki frá fyrstu árum byggðar við Hafnarvík. Hægra megin er Langiskúr og litla íshúsið vestur undir Heppunni. Hér.A-Skaft/1991-3-8.

⁹² Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á húsum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 30.maí 1913

⁹³ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 125

⁹⁴ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

⁹⁵ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á húsum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 30.maí 1913

⁹⁶ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

Staðsetning: A 683968.789 - N 421951.135**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** íshús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1913 – 1920**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Vestan í Heppu, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Við norðurenda Langaskúrs var lítið jarðhús sem nýtt var sem frystihús. Það var fyllt af snjó og ís á veturna og nýtt fyrir bjóð og annað sem þurfti að frysta. Stærð þess var 4,15 x 2 m og 1,65 m á hæð. Veggir hússins voru úr torfi og fyrir dyrum voru tvær hurðir.⁹⁷ Þessi frystiaðstaða var notuð þar til nýtt íshús var reist á Heppu árið 1920.⁹⁸

Staðsetning: A 684117.993 - N 421983.428**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Mörkofinn**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** bræðsluhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1918 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar. Stóð á Heppu norðan Miklagarðs við Krosseyjarveg.

Lýsing: Í upphafi útgerðar á Höfn reisti Þórhallur Daníelsson lítið bræðsluhús á Heppu, sem kallað var Mörkofinn.⁹⁹ Það var timburhús og þjónaði hlutverki sínu fram að nýtt bræðsluhús var reist um 1925.¹⁰⁰ Í bræðsluhúsinu voru katlar, ker og önnur bræðsluáhöld.

⁹⁷ Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar. Höfn 12. Júlí 1917

⁹⁸ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 140

⁹⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 75

¹⁰⁰ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 11. mars 1925

Staðsetning: A 684140.154 - N 421987.386**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Lifrarbræðslan**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** bræðsluhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1924 – 1960**Dagsetning:** 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Stóð á hafnarsvæðinu sunnan Heppuvegar 6.

Lýsing: Þórhallur Daníelsson lét reisa nýtt bræðsluhús árin 1924-1925.¹⁰¹ Það stóð sunnan undir Heppu, rétt austan Miklagarðs. Húsið var steinsteypt með timburgólfi, 7 x 12 m að stærð, vegghæð 2,5 m. Katlar og ker og önnur áhöld úr gamla bræðsluhúsinu, Mörkofanum (3000:020), voru nýtt í nýju bræðslunni. Á húsinu voru sjö gluggar og dyr á vesturhlið. Það var rífið um 1960.

Mynd 14. Lifrarbræðslan stóð austan Miklagarðs á hafnarsvæðinu. Hér.A-Skaft/1996-10-48a.

---

¹⁰¹ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 11. mars 1925

Auðkenni: 3000:022

heimild

bryggja

Staðsetning: A 684141.307 - N 421983.853

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: sjóminjar

Horfin: vegna hafnargerðar

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: bryggja

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1924 – 1960

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Stóð á hafnarsvæðinu sunnan Heppuvegar 6.

Lýsing: Með suðurhlið nýja bræðsluhússins (3000:021) var bryggja á stólpum.¹⁰²

Auðkenni: 3000:023 Íshúsið

heimild

íshús

Staðsetning: A 684012.614 - N 421938.125

Friðlýst: nei

Sérheiti: Íshúsið

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: sjóminjar

Horfin: vegna niðurrifs

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: íshús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1920 – 1970

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, vestarlega á Heppunni milli Heppuvegar og Krosseyjarvegur.

Lýsing: Ofan vesturenda Miklagarðs við Heppu var reist íshús árið 1920 af Þórhalli Daníelssyni útgerðarmanni. Í húsinu voru tveir ísgeymsluklefar og þrír frystiklefar og þar var fryst beita.¹⁰³ Í fyrstu stóð Íshúsið eitt og sér og var 14 m að lengd og 8 m á breidd með tveimur kvistum. Útveggir voru steinsteyptir og járn á þaki.

¹⁰² Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 11. mars 1925

¹⁰³ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

Mynd 15. Íshúsið t.v. og Verðandi austan þess, um 1930. Mikligarður í forgrunni. Ljós. Vigfús Sigurgeirsson. Hér.A-Skaft/1990-4-49.

Auðkenni: 3000:024 Verðandi

steinsteypa

verslun

Staðsetning: A 684029.930 - N 421953.205

Friðlýst: nei

Sérheiti: Verðandi

Ástand: heillegar minjar

Minjaheild: verslunarminjar

Hætta: hætta

Tegund: steinsteypa

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk: verslunarhús

Dagsetning: 26.09. 2024

Aldur frá – til: 1922 – 1941

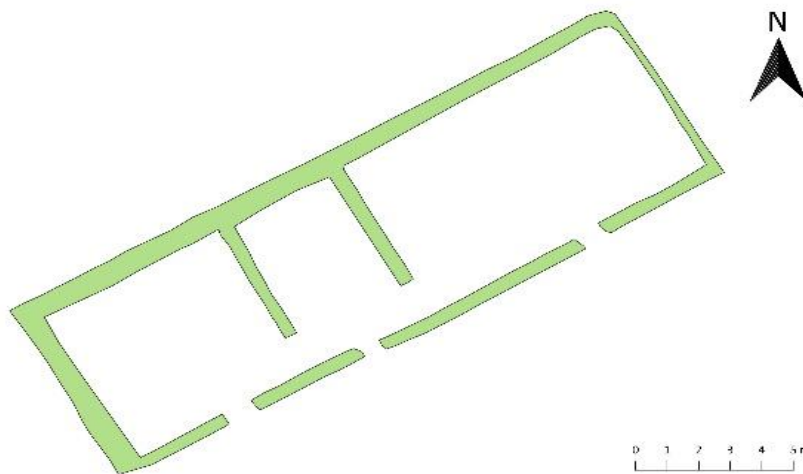
Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, vestarlega á Heppunni milli Heppuvegar og Krosseyjarvegjar.

Lýsing: Rétt austan við Íshúsið ofan Miklagarðs stóð verslunar- og skrifstofuhúsið Verðandi. Húsið var reist árið 1922 af Þórhalli Daníelssyni útgerðamanni og rak þar sölubúð fyrir austfirski útgerðar- og sjómenn er gerðu út frá Hornafirði á fyrstu áratugum vélbátaútgerðar. Einnig voru skrifstofur og vörugæmsla í húsinu. Segja má að Verandi hafi verið vísir að félagsmiðstöð Austfirðinga á Höfn, því Þórhallur rak einnig kaffistofu á neðri hæðinni, þar sem sjómenn gátu setið við töfl og spilamennsku.¹⁰⁴ Í virðingagjörð frá 1930 var húsið sagt þriggja hæða, steypdur kjallari en hæð og risloft úr timbri.¹⁰⁵ Í kjallara voru 3 herbergi, sölubúðin á miðhæð og tvær skrifstofur en loftið einn salur. Upprunaleg stærð var 10,65 m x 6 m að grunnfleti en fáum árum

¹⁰⁴ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 139

¹⁰⁵ Hér. A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

síðar var reist 2ja hæða viðbygging sem viðbót við búðina.¹⁰⁶ Við norðurgaflinn stóð viðbyggður bárujárnsklæddur skúr úr timbri, úr honum var inngangur í búðina.¹⁰⁷ Timburhluti hússins var rifinn árið 1941 en steypir veggir kjallara Verðanda standa enn í dag.

Mynd 16. Efri mynd: Verðandi séður frá Afkastahól um 1935. Brot úr mynd Þuríðar Gísladóttur. Hér.A-Skaft/1996-1-41. Neðri mynd: Uppmæling af steyptri neðri hæð Verðanda.

¹⁰⁶ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 11. mars 1925

¹⁰⁷ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 11. mars 1925

Auðkenni: 3000:025

heimild

smiðja

Staðsetning: A 683858.175 - N 421952.784

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: iðnminjar

Horfin: vegna niðurrifs

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: smiðja

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1922 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á milli mannvirkja við Hafnarbrautar og Bogaslóðar.

Lýsing: Á Afkastahól, lóð Guðmundar Sigurðssonar söðlasmiðs var útihús sem stóð rétt vestan við íbúðarhúsið.¹⁰⁸ Þar var fjós fyrir fimm gripi, hlaða, hesthús ásamt smiðjuhúsi.

Auðkenni: 3000:026

heimild

fjós

Staðsetning: A 683858.175 - N 421952.784

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna niðurrifs

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: fjós

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk annað: hesthús

Dagsetning: 26.09. 2024

Aldur frá – til: 1897 – 1970

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á milli mannvirkja við Hafnarbraut og Bogaslóð.

Lýsing: Á Afkastahól, lóð Guðmundar Sigurðssonar söðlasmiðs var útihús sem stóð rétt vestan við íbúðarhúsið.¹⁰⁹ Þar var fjós fyrir fimm gripi, hlaða, hesthús ásamt smiðju. Húsið var steipt, 15x10 álnir að stærð, á því voru 5 gluggar.¹¹⁰ Húsið var rífið á sjöunda áratugnum.

¹⁰⁸ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 23. Nóv. 1926

¹⁰⁹ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 23. Nóv. 1926

¹¹⁰ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 23. Nóv. 1926

Auðkenni: 3000:027

heimild

hlaða

Staðsetning: A 683858.175 - N 421952.784

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna niðurrifs

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: hlaða

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1897 – 1970

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á milli mannvirkja við Hafnarbraut og Bogaslóð.

Lýsing: Á Afkastahól, lóð Guðmundar Sigurðssonar söðlasmiðs var útihús sem stóð rétt vestan við íbúðarhúsið.¹¹¹ Þar var fjós fyrir fimm gripi, hlaða, hesthús ásamt smiðju. Húsið var steipt, 15x10 álnir að stærð, á því voru 5 gluggar.¹¹² Húsið var rifið á sjöunda áratugnum.

Auðkenni: 3000:028

heimild

túngarður

Staðsetning: A 683804.155 - N 421943.002

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: túngarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1907 – 1930

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, vestarlega á Afkastahól austan Bogaslóðar.

Lýsing: Á Afkastahól, vestarlega á lóð Guðmundar Sigurðssonar söðlasmiðs lá torfgarður.¹¹³ Guðmundur reisti garðinn til að verja lóðina fyrir sjógangi í suðvestan veðrum.

¹¹¹ Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 23. Nóv. 1926

¹¹² Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 23. Nóv. 1926

¹¹³ Gísli Sverrir Árnason, 1994, bls. 21, sjá einnig Náttúrufræðistofnun, Atlaskortateikning 1903-1-19

Staðsetning: A 683891.834 - N 421968.153**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Þórshamar**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bruna**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** híbýli**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1921 – 1922**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Við Hafnarbraut 3 innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Árið 1921 reistu hjónin Jón Guðmundsson (1887-1982) og Þórunn Hansdóttir Beck (1884-1980) íbúðarhús á lóð Guðmundar Sigurðssonar söðlasmiðs á Afkastahól.¹¹⁴ Húsið stóð við Hafnargötuna, rétt norðaustan við Hól, hús Guðmundar og nefndu húsið Þórshamar. Jón stundaði barnakennslu í Suðursveit og Nesjum um áratuga skeið. Hann stundaði sjómennsku á vetrarvertíðum og var formaður og einn eigandi fyrsta vélbátsins sem Hornfirðingar eignuðust. Jón stundaði einnig verslunarstörf og sinnti póstafrgreiðslu. Árið 1922 brann þetta nýja hús til grunna og fjölskyldan flutti að Þinganesi í Nesjum.¹¹⁵ Hjónin byggðu Þórshamar upp að nýju, þó með breyttu sniði og stendur það hús enn í dag en hefur tekið miklum breytingum. Eldri Þórshamar var tvílyft timburhús með risi og stóð á núverandi lóð við Hafnarbraut 3. Nánari upplýsingar um stærð og útlit vantar.

---

¹¹⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 98

¹¹⁵ Gísli Björnsson, 1976, bls. 246

Auðkenni: 3000:030

heimild

landmælingamerki

Eldra auðkenni: 2549:007 ¹¹⁶

Staðsetning: A 683848.410 - N 422037.180

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: óskilgreind

Horfin: ekki vitað

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: landmælingamerki

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1902 – 1950

Dagsetning: 07.09. 2020

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við Garðsbrún 6.

Lýsing: Upp úr aldamótum 1900 hófu landmælingadeild danska herforingjaráðsins landmælingar á Íslandi. Þeir reistu fyrstu stjörnu- og landmælingastöðina á Ytri-Garðshól, rétt vestan við Kaupmannshúsið sumarið 1902. Stöðin var ferhyrndur steypustöpull, með kanti sem snéri í höfuðáttir. Varðan hefur verið fjarlægð af ókunnum ástæðum.

Auðkenni: 3000:031

heimild

vatnsból

Eldra auðkenni: 2549:006 ¹¹⁷

Staðsetning: A 683803.721 - N 422141.564

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Hætta: vegna byggðar

Tegund: heimild

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk: vatnsból

Dagsetning: 07.09. 2020

Aldur frá – til: 1897 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, í brekku suðaustan Hafnarskóla.

Lýsing: Suðaustan í Garðshól var eina uppsprettulindin á Hafnartanganum. Þar var fyrsta vatnsból á frumbýlisárum Hafnar.¹¹⁸

¹¹⁶ Sjá Sigríður G Björgvinsdóttir, 2020, bls. 11

¹¹⁷ Sjá Sigríður G Björgvinsdóttir, 2020, bls. 10

¹¹⁸ Sjá Sigríður G Björgvinsdóttir, 2020, bls. 10

Staðsetning: A 683797.068 - N 422014.838

Friðlýst: nei

Sérheiti: Garður

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: híbýli

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1915 – 2023

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 16 og 16a.

Lýsing: Við Hafnarbraut 16 stóð íbúðarhúsið Garður. Það voru kaupmannshjónin Þórhallur Daníelsson og Ingibjörg Friðgeirsdóttir sem létu reisa myndarlegt íbúðarhús á Innratúni árin 1914-1915.¹¹⁹ Garður var sjötta íbúðarhúsið sem byggt var í kaптúninu og nefndu það eftir æskuheimili Ingibjargar, Garði í Fnjóskadal. Það var fyrsta steinsteypa húsið á Höfn, kjallari hæð og ris.¹²⁰ Fyrstu íbúar hússins voru Bjarni Guðmundsson, starfsmaður og bókarí við Þórhallsverslun og Ingibjörg Gunnlaugsdóttir, fósturdóttir kaupmannshjóna. Á vetrarvertíðum 1915-1918 voru kjallari og efri hæðin nýtt fyrir verbúð fyrir austfirski sjómenn.¹²¹ Árið 1922 var reist viðbygging við austurgafinn og var húsið þá orðið samtals 111 fm að stærð. Í kjallara voru sjö herbergi, á neðri hæð átta og fimm á efri hæð. Samkvæmt fasteignamati 1930 er í húsinu „eldavél, vatnsleiðsla, skólpleiðsla, rafmagn, miðstöð og baðherbergi. Fjórtán herbergi eru upp hituð, húsið er rakalaust og hlýtt. Steyptur reykháfur er í húsinu.“¹²² Um miðjan þriðja áratuginn voru reist tvö steinsteypu útihús á lóðinni við Garð, annað var fjós og hlaða en í hinu var þvottahús og geymsla. Eftir að hafa selt verslunina og allar húseignir sem henni tilheyrðu til nýstofnaðs Kaupfélags Austur-Skaftfellinga árið 1920, fluttu Þórhallur og Ingibjörg í Garð ári síðar. Þar var gjarnan mannmargt í heimili. Auk þess að vera heimili þeirra hjóna og barna, var þar starfrækt símsstöð í kjallara hússins frá 1924 – 1943.¹²³ Einnig hafði héraðslæknir vinnuáðstöðu í Garði frá 1930. Árið 1939 eignaðist sýslusjóður Garð og í kjölfarið var húsið gert að læknisbústað og sjúkraskýli.¹²⁴ Héraðslæknar höfðu þar búsetu til 1961, þegar Garður fór í einkaeign. Íbúðarhúsið Garður var rífið síðla árs 2023, vegna lélegs ástands.

¹¹⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 95

¹²⁰ Gísli Björnsson, 1976, bls. 241

¹²¹ Anna Þórhallsdóttir, 1972, bls. 113

¹²² Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

¹²³ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 95

¹²⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 314

Mynd 17. Garður, íbúðarhús Þórhalls Danielssonar kaupmanns, reist árið 1915. Það var fyrsta steinsteypta íbúðarhúsið á Höfn. Efri mynd Sveins Guðnasonar. Hér.A-Skaft/1996-10-29. Á neðri mynd frá 1948 sést í útihúsin norðan við Garð. Húsið nær Garði var þvottahús, síðar kennslustofa en efra húsið fjós og hlaða. Ljósmyndari Vigfús Sigurgeirsson. Hér.A-Skaft/1990-1-25.

Auðkenni: 3000:033

heimild

fjós

Staðsetning: A 683792.742 - N 422044.063

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: fjós

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1925 – 1960

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 16 og 16a.

Lýsing: Tvö steinsteypt útihús, um 100 fm hvort, voru reist ofan við íbúðarhúsið Garð um miðjan þriðja áratuginn.¹²⁵ Í öðru þeirra var fjós með hlöðu. Húsið var 16,5 x 6,7 m að stærð með risi. Húsið var rífið um 1960.

Auðkenni: 3000:034

heimild

hlaða

Staðsetning: A 683792.742 - N 422044.063

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: hlaða

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1925 – 1960

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 16 og 16a.

Lýsing: Tvö steinsteypt útihús, um 100 fm hvort, voru reist ofan við íbúðarhúsið Garð um miðjan þriðja áratuginn.¹²⁶ Í öðru þeirra var fjós með hlöðu. Húsið var 16,5 x 6,7 m að stærð með risi.¹²⁷ Húsið var rífið um 1960.

¹²⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 95

¹²⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 95

¹²⁷ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

Staðsetning: A 683790.921 - N 422031.969**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlis- og skólaminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** þvottahús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** skóli**Dagsetning:** 26.09. 2024**Aldur frá – til:** 1925 – 1960**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 16 og 16a.

Lýsing: Tvö steinsteypt útihús, um 100 fm hvort, voru reist ofan við íbúðarhúsið Garð um miðjan þriðja áratuginn.¹²⁸ Í húsinu sem stóð nær Garði var þvottahús með geymslu.¹²⁹ Síðar var innréttað skólastofa í húsinu fyrir skólaskyld börn á Höfn, en þar fór fram barnakennsla árin 1928-1931.¹³⁰ Húsið var 16,5 x 6,7 m að stærð með risi. Í því voru fimm herbergi.¹³¹ Húsið var rífið um 1960.

---

¹²⁸ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 95

¹²⁹ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

¹³⁰ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 305

¹³¹ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

Staðsetning: A 683675.378 - N 422067.689**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Grímsstaðir**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætt**Hlutverk:** híbýli**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1907 – 1925**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 26.

Lýsing: Árið 1907 fengu hjónin Arngrímur Arason og Katrín Sigurðardóttir úthlutað lóð á hæðardragi innarlega á gömlu verslunarlóðinni á Höfn.¹³² Þar reistu hjónin sér lítið íbúðarhús sem þau gáfu nafnið Grímsstaðir. Í kjölfarið var hæðin kölluð Grímsstaðahæð. Húsið var fjórða íbúðarhúsið sem byggt var í nýja plássinu og stóð rétt austan við samnefnt hús sem stendur nú við Hafnarbraut 26.¹³³ Grímsstaðir voru einlyft timburhús, með torfi hlaðið á þrjá vegu til einangrunar, svokallað þverhús en slík hús voru algeng í Nesjum um aldamótin.¹³⁴ Á suðurhlið var þilveggur með gluggum og anddyri til suðurs.¹³⁵ Húsið var 35 fm að grunnfleti, með fimm litlum herbergjum og geymslu á loftinu. Það var minnsta íbúðarhúsið á Höfn þess tíma. Húsið var rífið um 1925 eftir að fjölskyldan flutti í nýtt og stærra hús á sömu lóð. Arngrímur starfaði við smíðar og sem ullar- og kjötmatsmaður á Höfn fram til dauðadags. Dóttir þeirra og tengdasonur byggðu nýtt íbúðarhús á Grímsstaðalóðinni árið 1925 og í kjölfarið var gamla húsið rífið.¹³⁶

---

¹³² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 92

¹³³ Gísli Björnsson, 1976, bls. 241

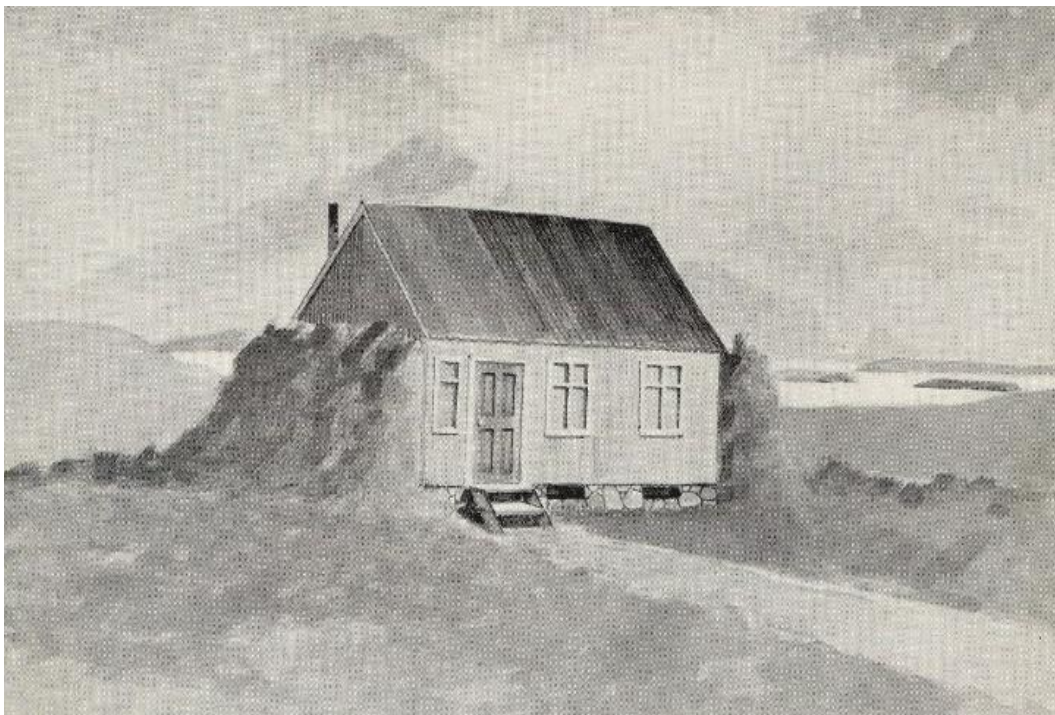
¹³⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 92

¹³⁵ Gísli Björnsson, 1973, bls. 472

¹³⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 92

Staðsetning: A 683671.276 - N 422075.141**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** matjurtagarður**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1907 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 26.

Lýsing: Á lóð Grímsstaða var kálgarður. Í erfðafestubréfi frá 1907 segir: „Kálgarðurinn nær frá hússtaðinu inn á hólninn þar fyrir innan.“¹³⁷

Mynd 18. Grímsstaðir á Höfn. Húsið var reist 1907 og fékk nafn sitt af eiganda þess Arngrími Arasyni. Myndin teiknaði Bjarni Henriksson listmálari eftir lýsingu Gísla Björnssonar, tengdasonar Arngríms og fv. rafveitustjóri á Höfn. Hér.A.-Skaft/1992-35-28.

---

¹³⁷ Hér.A-Skaft. Askja: Hólar- Hafnarnesumboð. Erfðafestubréf 31. maí 1907

Staðsetning: A 683719.869 - N 422002.629**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Hekla**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** híbýli**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** gistiheimili**Dagsetning:** 26.09. 2024**Aldur frá – til:** 1907 – 1970

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 15. Húsið Hekla var rífið árið 1970.

Mynd 19. Íbúðar- og gistihúsið Hekla fyrir miðri mynd. Hér.A-Skaft/1992-35-48.

Lýsing: Á lóðinni Hafnarbraut 15 stóð áður íbúðarhúsið Hekla. Það var hús Guðna Jónssonar skósmiðs og Ólafar Þórðardóttur konu hans en þau reistu húsið árið 1907.¹³⁸ Hekla var tvílyft timburhús á steiptum kjallara, samtals 66 fm að grunnfleti, lengd 14 ál., vídd 12 ál.¹³⁹ Húsið var járnvarið að utan og pappír undir járninu utan yfir byrðingu. Að innan var það alþiljað, pappalagt og málað. Á neðri hæð voru forstofa, gestastofa, skósmiðaverkstæði, veitingasalur eldhús, búr og svefnherbergi. Á efri hæðinni voru tvær stofur og fjögur herbergi. Tvennar útidyr voru á húsinu og einar á kjallara.

Auk þess að vera heimili þeirra hjóna og barna ráku þau þar gistiheimili ásamt greiðasölu að viðbættu skósmiðaverkstæði sem Guðni rak í Heklu í yfir 25 ár.¹⁴⁰ Margt fólk var jafnan í heimili í Heklu og gistihúsið var þekkt fyrir góða þjónustu, mikla snyrtimennsku og reglusemi. Í Heklu voru einnig haldnir dansleikir, fundarhöld félagasamtaka og sýslunefndar.¹⁴¹ Um 1970 eignaðist Landsbanki Íslands húsið sem þurfti að víkja fyrir nýrri byggingu bankans.¹⁴²

¹³⁸ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 94

¹³⁹ Hér.A-Skaft. E 31. Óskar Guðnason: Ýmis gögn. Fasteignamat á Heklu 24. maí 1909

¹⁴⁰ Gísli Björnsson, 1976, bls. 238

¹⁴¹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 94

¹⁴² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 94

Auðkenni: 3000:039

heimild

matjurtagarður

Staðsetning: A 683717.408 - N 421988.085

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: matjurtagarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1907 – 1970

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 15.

Lýsing: Í erfðafestubréfi dags. 17. október 1909 kemur fram að Guðni Jónsson í Heklu kaupir lóð sem hann hafi fengið úthlutað árið 1907. Auk hússtæðis fyrir íbúðarhúsið er kálgarður fram af húsinu.¹⁴³ Kálgarðurinn er sagður vera 30 álnir á hvern veg, alls 900 ferálnir að stærð, girtur af með rimlagarði.¹⁴⁴ Í fasteignamat 1930 gefur kálgarðurinn af sér 8 tunnur af matjurtum.¹⁴⁵

Auðkenni: 3000:040

heimild

túngarður

Staðsetning: A 683752.083 - N 421986.376

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: túngarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1907 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, suðaustur af núverandi lóð við Hafnarbraut 15.

Lýsing: Austan með lóðinni við íbúðar- og gistihúsið Heklu var torfhlaðinn túngarður.¹⁴⁶ Garðurinn lá frá Hafnargötunni í norðri til suðurs að sjó.¹⁴⁷

¹⁴³ Hér.A-Skaft. Askja: Hólar- Hafnarnesumboð. Erfðafestubréf, 16. Jan. 1909

¹⁴⁴ Hér.A-Skaft. Askja: Hólar- Hafnarnesumboð. Erfðafestubréf, 16. Jan. 1909

¹⁴⁵ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

¹⁴⁶ Hér.A-Skaft. Askja: Hólar-Hafnarnesumboð (lóðaúthlutun 29. apríl 1918)

¹⁴⁷ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 74-75

Auðkenni: 3000:041

heimild

hlaða

Staðsetning: A 683728.368 - N 422021.321

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: hlaða

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1905 – 1936

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við Hafnarbraut 20.

Lýsing: Hesthús og hlaða í eigu Guðna Jónssonar skósmiðs, stóð á lóð hans norðan Hafnarvegarins, gegnt íbúðar- og gistihúsinu Heklu.¹⁴⁸ Talið er að Guðni hafi keypt húsið af Þórhalli Daníelssyni kaupmanni laust eftir að Guðni setti á stofn gistihúsið 1907. Engin nánari lýsing er til af húsinu.

Auðkenni: 3000:042

heimild

hesthús

Staðsetning: A 683728.368 - N 422021.321

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: hesthús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1905 – 1936

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við Hafnarbraut 20.

Lýsing: Hesthús og hlaða í eigu Guðna Jónssonar skósmiðs, stóð á lóð hans norðan Hafnarvegarins, gegnt íbúðar- og gistihúsinu Heklu.¹⁴⁹ Talið er að Guðni hafi keypt húsið af Þórhalli Daníelssyni kaupmanni laust eftir að Guðni setti á stofn gistihúsið 1907. Engin nánari lýsing er til af húsinu.

¹⁴⁸ Hér.A-Skaft. Askja: Hólar-Hafnarnesumboð (lóðaúthlutun 29. apríl 1918)

¹⁴⁹ Hér.A-Skaft. Askja: Hólar-Hafnarnesumboð (lóðaúthlutun 29. apríl 1918)

Eldra auðkenni: 2549:001¹⁵⁰

Staðsetning: A 683641.282 - N 422097.872

Friðlýst: nei

Sérheiti: Bræðraborg

Ástand: sést ekki til minja

Sérheiti annað: Sverrisstaðir

Horfin: vegna bygginga

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Hætta: engin hætta

Tegund: heimild

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk: híbýli

Dagsetning: 07.09. 2020

Aldur frá – til: 1921 – 1948

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 28. Eldri Bræðraborg var rifin um 1948.

Lýsing: Bræðraborg eldri (Hafnarbraut 28) eða Sverrisstaðir eins og húsið var jafnan kallað var reist við Hafnarveginn árið 1921 af bræðrunum Sverri og Hannesi Halldórssonum. Húsið var 10. íbúðarhúsið sem reist var í hinu nýja verslunarplássi syðst á Hafnartanga í byrjun aldarinnar. Það var timburhús, upphaflega byggt í tóft á tvo vegu en framhlið og austurstafn byggð úr timbri og klætt bárujárni. Síðar voru reistir timburveggir í stað torfveggjanna. Þak var úr timbri og klætt járni. Húsið var 6 x 4 m að stærð, tæplega 25 fm samkvæmt fasteignamati 1930, með fjórum herbergjum, lágu risi og hlöðnum kjallara. Vatnsleiðsla var í húsinu, eldavél og hiti í einu herbergi. Í fasteignamatinu segir um Bræðraborg: „Húsið er metið rakalaust og hlýtt.“ Norðaustan við húsið stóð hlaða, fjós og hjallur, allt torfbyggingar. Bræðraborg frá 1921 var rifin um 1948 og 2 synir Sverris reistu nýtt íbúðarhús á lóðinni við Hafnarveg (nú Hafnarbraut 28) og stendur það enn.¹⁵¹

Mynd 20. Bræðraborg eldra hús, byggt 1921. Úr myndasafni Þuríðar Gísladóttur. Hér.A-Skaft/1996-1-18.

¹⁵⁰ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 6

¹⁵¹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 6

Auðkenni: 3000:044

heimild

matjurtagarður

Staðsetning: A 683649.158 - N 422104.184

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: matjurtagarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hafnarbraut 28. Eldri Bræðraborg var rifin um 1948.

Lýsing: Á lóð Bræðraborgar var matjurtagarður sem gaf af sér þrjár tunnur af matjurtum.¹⁵²

Auðkenni: 3000:045

heimild

hlaða

Staðsetning: A 683671.142 - N 422106.179

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: hlaða

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði norður af Hafnarbraut 28.

Lýsing: Norðaustan við húsið Bræðraborg stóð hlaða, fjós, hjallur og fjárhús, allt torfbyggingar.¹⁵³

¹⁵² Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptúni (1930)

¹⁵³ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 6

Auðkenni: 3000:046**heimild****fjós****Staðsetning:** A 683671.142 - N 422106.179**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** fjós**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1921 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði norður af Hafnarbraut 28.**Lýsing:** Norðaustan við húsið Bræðraborg stóð hlaða, fjós hjallur og fjárhús, allt torfbyggingar.¹⁵⁴ Fjósið rúmaði fjóra gripi.¹⁵⁵**Auðkenni: 3000:047****heimild****hjallur****Staðsetning:** A 683671.142 - N 422106.179**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** hjallur**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1921 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði norður af Hafnarbraut 28.**Lýsing:** Norðaustan við húsið Bræðraborg stóð hlaða, fjós, hjallur og fjárhús, allt torfbyggingar.¹⁵⁶

¹⁵⁴ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 6

¹⁵⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 100

¹⁵⁶ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 6

Staðsetning: A 683685.584 - N 422124.662**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** fjárhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1921 – 1950**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði norður af Hafnarbraut 28.

Lýsing: Norðaustan við húsið Bræðraborg stóð hlaða, fjós, hjallur og fjárhús, allt torfbyggingar.¹⁵⁷
Fjárhúsið var fyrir 30 fjár.¹⁵⁸

Mynd 21. Útihús Bræðraborgar. Hér.A-Skaft/1995-12-17.

---

¹⁵⁷ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 6

¹⁵⁸ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 100

Eldra auðkenni: 2549:002 ¹⁵⁹**Staðsetning:** A 683648.391 - N 422141.130**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Núpsstaður**Ástand:** sést ekki til minja**Sérheiti annað:** Arnarstapi**Horfin:** vegna bygginga**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Hætta:** engin hætta**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** híbýli**Dagsetning:** 07.09. 2020**Aldur frá – til:** 1924 – 1960**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.

Lýsing: „Núpsstaður stóð við Hafnarveginn nú Hafnarbraut, rétt norðan við Bræðraborg. Það var byggt árið 1924 af Þórarni Hanson Núpan frá Núpum í Fljótshverfi og Áslaugu Halldórsdóttur konu hans. Húsið var tólfta íbúðarhúsið sem reist var á Höfn og stóð á rúmlega 1600 fm lóð og nefndu það eftir heimaslóðum Þórarins.“¹⁶⁰ „Núpsstaður var tvílyft steinsteypt hús en neðri hæðin var hálfniðurgrafin. Húsið var rúmlega 20 fm að grunnfleti og í fasteignamati frá 1930 segir það vera tvö herbergi á efri hæð en eldhús og geymsla á þeirri neðri. Þak úr timbri og pappa, klætt bárujárni. Það var byggt af van- efnum, veggir voru óeinangraðir og óklæddir. „Húsið er hvorki rakalaust né hlýtt. Á lóðinni eru hlaða og fjós.“¹⁶¹ Á húsinu voru fimm gluggar og einar dyr.¹⁶² „Árið 1948 reis nýtt íbúðarhús á lóðinni, austar en eldra húsið sem í dag tilheyrir Svalbarð 1. Nýir eigendur að eldri Núpsstað gáfu húsinu nýtt nafn, Arnarstapi. Það stóð að hluta á lóð við núverandi Hafnarbraut 30. Húsið var rífið um 1960 þegar Kjörbúð KASK (verslun Kaupfélags Austur-Skaftfellinga) var reist á lóðinni árið 1963 og stendur enn í dag undir nafninu Vöruhúsið, miðstöð skapandi greina.“¹⁶³

Mynd 22. Núpsstaður um 1935. Húsið var reist 1924. Mynd úr safni Þuríðar Gísladóttur. Hér.A-Skaft/1996-1-31.

¹⁵⁹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 7

¹⁶⁰ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 7

¹⁶¹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 7

¹⁶² Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 11.mars 1925

¹⁶³ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2020, bls. 7-8

Auðkenni: 3000:050**heimild****hlaða****Staðsetning:** A 683648.391 - N 422141.130**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** hlaða**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1924 – 1960**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.**Lýsing:** Við íbúðarhúsið Núpsstað var sambyggð steinsteypt hlaða.¹⁶⁴**Auðkenni: 3000:051****heimild****fjós****Staðsetning:** A 683644.006 - N 422198.844**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** fjós**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1924 – 1960**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.**Lýsing:** Á lóð Núpsstaðs stóðu útihús; fjós, fjárhús, hesthús og smiðjukofi.¹⁶⁵ Fjosið var að mestu byggt úr torfi og gert fyrir þrjá gripi.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

¹⁶⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

¹⁶⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

Auðkenni: 3000:052

heimild

hesthús

Staðsetning: A 683644.006 - N 422198.844

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: hesthús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1924 – 1960

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.

Lýsing: Á lóð Núpsstaðs stóðu útihús; fjós, fjárhús, hesthús og smiðjukofi.¹⁶⁷ Hesthúsið var fyrir eitt hross og að mestu byggt úr torfi.¹⁶⁸

Auðkenni: 3000:053

heimild

smiðja

Staðsetning: A 683644.006 - N 422198.844

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: smiðja

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1924 – 1960

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.

Lýsing: Á lóð Núpsstaðs stóðu útihús; fjós, fjárhús, hesthús og smiðjukofi.¹⁶⁹ Nánari lýsing á smiðjukofanum er ekki til.

¹⁶⁷ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

¹⁶⁸ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

¹⁶⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

Auðkenni: 3000:054**heimild****fjárhús****Staðsetning:** A 683644.006 - N 422198.844**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** fjárhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1924 – 1960**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.**Lýsing:** Á lóð Núpsstaðs stóðu útihús; fjós, fjárhús, hesthús og smiðjukofi.¹⁷⁰Fjárhúsið var að mestu byggt úr torfi og gert fyrir 30 fjár.¹⁷¹**Auðkenni: 3000:055****heimild****túngarður****Staðsetning:** A 683685.910 - N 422232.398**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** túngarður**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1924 – 1960**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.**Lýsing:** Norðarlega á lóð Núpsstaða var torfgarður sem lá frá útihúsunum til norðausturs.¹⁷² Engin ummerki eru sjáanleg eftir túngarðinn. Öll mannvirki á lóð Núpsstaðs voru fjarlægð um 1960.¹⁷⁰ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101¹⁷¹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101¹⁷² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 74

Staðsetning: A 683669.277 - N 422122.115**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** brunnur**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1924 – 1952**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði innan núverandi lóðar við Hafnarbraut 30.

Lýsing: Efst á Núpsstaðarlóðinni var gott vatnsból.¹⁷³ Þaðan var allt vatn borið sem notað var á heimilinu. Árið 1935 voru lögð vatnsrör frá brunninum og leidd inn í geymsluna á Núpsstað. Brunnurinn var yst og efst á lóðinni, spölkorn frá íbúðarhúsinu. Hann var í notkun þar til vatnsveita tók til starfa í kaптúninu 1952.¹⁷⁴

---

¹⁷³ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls.221

¹⁷⁴ Arnþór Gunnarsson, 2000, bls. 92-93

Staðsetning: A 683597.126 - N 421989.099**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Nátthaginn**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlis- og sjóminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** nátthagi**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** fiskreitur**Dagsetning:** 26.09. 2024**Aldur frá – til:** 1897 – 1950**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði milli Höfðavegar og Ránarslóðar.

Mynd 23. Frá Leiðarhöfða horft austur í átt að Nátthagnum og nágrenni. Beinahrakar til þurrkunar innan Nátthagans. Mynd tekin 1939 af Sveini Guðnasyni. Hér.A-Skaft/1996-10-45.

Lýsing: Vestur undir Leiðarhöfða var Nátthaginn, tún í eigu Þórhalls Daníelssonar kaupmanns á Höfn.¹⁷⁵ Umhverfis túnið var torfgarður og hefur í upphafi verið ætlað sem nátthagi fyrir fé í eigu Þórhalls, en fengið annað hlutverk með árunum. Eftir að Kaupfélagið (KASK) eignaðist allar verslunareignir Þórhalls árið 1920 var Nátthaginn einkum notaður á haustin, fyrir fé sem beið slátrunar á Höfn. Á þriðja áratugnum var vaxandi saltfiskverkun á Höfn, sem leiddi til atvinnutækifæra fyrir konur og unglinga á vorin, m.a. við að breiða fisk til þerris. Í Nátthagnum var fiskur sólþurrkaður, breiddur út að morgni á vírnet sem strengt var á milli trégrinda og tekinn saman síðdegis og breitt yfir.¹⁷⁶

Nátthaginn var sunnan við núverandi Höfðaveg og var að mestu kominn undir íbúðarbyggð í lok fimmta áratugar.

¹⁷⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 214

¹⁷⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 215

Staðsetning: A 683604.659 - N 422040.274**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Jónstún**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlis- og sjóminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** tún**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** fiskreitur**Dagsetning:** 26.09. 2024**Aldur frá – til:** 1921 – 1950**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, svæðið innan lóða við Hafnarbraut 19 og 21.

Lýsing: Utan við Litlubrú austan Höfðavegar áttu Jón Guðmundsson og Þórunn Beck í Þórshamri (3000:029) svonefnt Jónstún.¹⁷⁷ Það var samtals 8.100 fm að stærð og gaf af sér 30 hesta af töðu. Þar voru einnig kálgarðar sem gáfu 12 tonn af garðávöxtum. Túnið var einnig nýtt sem fiskreitur og var helsti þurrkstaðurinn fyrir fiskbein.¹⁷⁸ Jónstún var girt með torfgarði og vírneti. Lóðin var tekin undi þjónustu- og íbúðarbyggð á fimmta áratug.

Mynd 24. Fyrir ofan Höfðatjörn er afgirt Jónstún, vinstra megin á mynd. Hægra megin við Höfðavegin er Nátthagi Þórhalls Danielssonar. Ljósmyndari Vigfús Sigurgeirsson, 1930. Hér.A-Skaft/1990-1-73.

¹⁷⁷ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

¹⁷⁸ Gísli Sverrir Árnason, 1994, bls. 113

Staðsetning: A 683741.245 - N 422212.174**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Svalbarð**Ástand:** sést ekki til minja**Sérheiti annað:** Valgeirsstaðir**Horfin:** vegna bygginga**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Hætta:** engin hættu**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** híbýli**Dagsetning:** 26.09. 2024**Aldur frá – til:** 1921 – 1937**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Svalbarð 9 innarlega á Garðshól.

Mynd 25. Svalbarð eða Valgeirsstaðir, eldra hús ásamt útihúsum árið 1930. Húsið var þverhús, byggt í tóft á þrjá vegu. Hér.A-Skaft/1995-17-1.

Lýsing: Á lóð innarlega á Garðshól stóð íbúðarhúsið Svalbarð, reist árið 1921 af hjónunum Valgeiri Bjarnasyni og Sólveigu Jónsdóttur.¹⁷⁹ Þau nefndu húsið sitt Svalbarð en í daglegu tali gekk það undir nafninu Valgeirsstaðir. Á lóðinni voru fjós, fjárhús og hlaða.¹⁸⁰ Svalbarð var tvílyft timburhús, byggt í tóft á þrjá vegu.¹⁸¹ Að grunnfleti var það 18 fm að stærð, með eldhús og stofu á neðri hæð en svefnloft á þeirri efri. Hluti þaksins var af fyrra húsi þeirra sem þau reistu á Leiðarhöfða 1918. Lóðin var girt vírneti og gaf af sér 14 hesta töðu og sex tunnur af kartöflum. Í lok árs 1937 flutti fjölskyldan í nýtt steinhús á sömu lóð sem stendur enn, við Svalbarð 9.

¹⁷⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 96

¹⁸⁰ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

¹⁸¹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 96

Auðkenni: 3000:060

heimild

matjurtagarður

Staðsetning: A 683741.245 - N 422212.174

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: matjurtagarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, innarlega á Garðshól á lóð við Svalbarð 9.

Lýsing: Á lóð Svalbarðs var tún og kálgarður sem gaf 6 tonn af kartöflum.¹⁸²

Auðkenni: 3000:061

heimild

hlaða

Staðsetning: A 683733.067 - N 422225.951

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: hlaða

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Svalbarð 9 innarlega á Garðshól.

Lýsing: Á lóð Svalbarðs voru fjós, fjárhús og hlaða.¹⁸³

¹⁸² Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

¹⁸³ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

Auðkenni: 3000:062

heimild

fjárhús

Staðsetning: A 683733.067 - N 422225.951

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: fjárhús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Svalbarð 9 innarlega á Garðshól.

Lýsing: Á lóð Svalbarðs voru fjós, fjárhús og hlaða.¹⁸⁴

Auðkenni: 3000:063

heimild

fjós

Staðsetning: A 683733.067 - N 422225.951

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: fjós

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, innarlega á Garðshól á lóð við Svalbarð 9.

Lýsing: Á lóð Svalbarðs voru fjós, fjárhús og hlaða.¹⁸⁵

¹⁸⁴ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

¹⁸⁵ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

Staðsetning: A 683489.057– N 421984.575**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Geirsstaðir**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** ekki vitað**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hættu**Hlutverk:** híbýli**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1918 – 1921**Dagsetning:** 26.09. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis á svæði við Leiðarhöfða.

Lýsing: Árið 1918 reis lítið baðstofuhús á lóð læknisbústaðarins við Leiðarhöfða.¹⁸⁶ Það var fyrir velvilja héraðslæknisins á Höfn, Henriks Erlendssonar að hjónin Valgeir Bjarnasonar og Sólveig Jónsdóttir fengu að byggja hús í tóft sem var fyrir á lóðinni.¹⁸⁷ Það var einungis baðstofa, tvö stafgólf að stærð með geymslu undir.¹⁸⁸ Húsið sem gekk undir nafninu Geirsstaðir, var fyrsta híbýli þeirra hjóna. Þau bjuggu í litla baðstofuhúsinu í þrjú ár, þar til þau reistu húsið Svalbarð (3000:059) á innanverðum Garðshól árið 1921. Þakið af litla baðstofuhúsinu var flutt í heilu lagi og nýtt á nýja húsið Svalbarð.

---

¹⁸⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 95

¹⁸⁷ Íslendingaþættir Tímans, 1969, bls. 9. (13.tb. 2.árg.)

¹⁸⁸ Íslendingaþættir Tímans. 1969, bls. 9. (13.tbl. 2.árg.)

Eldra auðkenni: 2663:001¹⁸⁹

Staðsetning: A 683446.894 - N 421947.949

Friðlýst: nei

Sérheiti: Leiðarhöfði

Ástand: sést ekki til minja

Sérheiti annað: Höfðahúsið

Horfin: vegna niðurrifs

Minjaheild: þéttbýlis-, verslunar-, sjó- og skólaminjar

Hætta: engin hætta

Tegund: heimild

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk: híbýli, verslunarhús

Dagsetning: 14.04.2021

Hlutverk annað: læknasetur, skóli, sláturhús

Aldur frá – til: 1906 – 1980

Umhverfi/staðhættir: Svæði á Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Árið 1906 var fyrsta húsið reist á lóð við Leiðarhöfða og gekk það daglega undir nafninu Höfðahúsið.¹⁹⁰ Það var þriðja íbúðarhúsið sem byggt var í plássinu og það fyrsta utan verslunarlóðarinnar við Hafnarvík. Gunnlaugur Jónsson verslunarmaður frá Seyðisfirði fékk útmælda lóð við höfðann fyrir íbúðar- og verslunarhús. Ári síðar byggði hann hesthús og bræðsluskúr á lóðinni. Að tveimur árum liðnum seldi Gunnlaugur öll mannvirki á lóðinni til

Mynd 26. Leiðarhöfðahúsið á 5. Áratugnum. Hér.A-Skaft/óskráð mynd.

verslunar Tuliniusar, sem Þórhallur Daníelssonar kaupmaður eignaðist síðar. Í eigu Þórhalls varð Höfðahúsið fyrsta sjóbúðin á Höfn. Leiðarhöfðahúsið gegndi margvíslegu hlutverki á þeim tæpum 60 árum sem það stóð við Leiðarhöfða, m.a. aðsetur héraðslæknis og húsnæði fyrir barna- og unglingakennslu. Höfðahúsið var einlyft timburhús með háu risi á steiptum kjallara. Að grunnfleti var byggingin upphaflega 56 fm að stærð en tók töluverðum breytingum í tímans rás. Þegar húsið var gert að aðsetri héraðslæknis Austur-Skaftafellssýslu var byggt við það tvö anddyri að sunnan verðu

og útbúin íbúð í kjallara þess.¹⁹¹ Á síðari árum var húsið hluti af stærri mannvirkjum fyrir ýmsa fiskverkun. Sjálft Höfðahúsið var rífið um miðja tuttugustu öld.

¹⁸⁹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 7-8

¹⁹⁰ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 7-8

¹⁹¹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 8

Auðkenni: 3000:066

heimild

fjós

Eldra auðkenni: 2663:002 ¹⁹²

Staðsetning: A 683438.367 - N 421941.920

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna niðurrifs

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: fjós

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk annað: hlaða

Dagsetning: 14.04.2021

Aldur frá – til: 1906 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Svæði á Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Á lóð Höfðahússins voru fjós og fjárhús.¹⁹³ Fjósið var úr timbri og járn og rúmaði 3 gripi. Árið 1939 var steipt hlaða.

Auðkenni: 3000:067

heimild

fjárhús

Staðsetning: A 683443.458 - N 421956.846

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna niðurrifs

Tegund: heimild

Hætta: engin hættu

Hlutverk: fjárhús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1906 – 1950

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Svæði á Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Á lóð Höfðahússins voru fjós og fjárhús.¹⁹⁴ Fjárhúsið var úr timbri og járn og rúmaði 30 fjár.

¹⁹² Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 9

¹⁹³ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 9

¹⁹⁴ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 9

Eldra auðkenni: 2663:003 ¹⁹⁵**Staðsetning:** A 683426.765 - N 421960.391**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** sléttað yfir**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** naust**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1885 – 1920**Dagsetning:** 14.04.2021**Umhverfi/staðhættir:** Við strönd norðan Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Norðan í Leiðarhöfða var uppsátur róðrabáta á meðan árabátaútgerð var stunduð frá Hornafirði.¹⁹⁶ Bátanaustin voru grafin inn í bakkann með hæfilegu millibili og voru merkt nafni viðkomandi báts.¹⁹⁷ Ummerki eftir uppsátrín eru horfin með öllu.

Mynd 27. Norðan í Leiðarhöfða voru uppsátur róðrabáta Nesjabænda grafin í bakkann. Ljósmynd: MMH 2021.

---

¹⁹⁵ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 9

¹⁹⁶ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 9

¹⁹⁷ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 9

Auðkenni: 3000:069

heimild

þvottastaður

Eldra auðkenni: 2663:005 ¹⁹⁸

Staðsetning: A 683469.478 - N 421918.697

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: iðnminjar

Horfin:

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Tegund annað: náttúruminjar

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk: þvottastaður

Dagsetning: 14.04.2021

Aldur frá – til: 1900 – 1970

Umhverfi/staðhættir: Við strönd sunnan Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Sunnan við Leiðarhöfðann er lítil klettótt vík. Þar var ullarþvottastaður.¹⁹⁹

Auðkenni: 3000:070

heimild

lending

Eldra auðkenni: 2663:006 ²⁰⁰

Staðsetning: A 683474.827 - N 421920.485

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: sjóminjar

Horfin: vegna landbrots

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: lending

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1850 – 1950

Dagsetning: 14.04.2021

Umhverfi/staðhættir: Við strönd sunnan Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Bátalægi var í vikinni suðaustan við Leiðarhöfðann. Það var lending fyrir svonefnda fjarðbáta, bæði manna í plássinu og Nesja- og Mýrabænda.²⁰¹

¹⁹⁸ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 11

¹⁹⁹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 11

²⁰⁰ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 11

²⁰¹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 11

Auðkenni: 3000:071

heimild

fiskreitir

Eldra auðkenni: 2663:008 ²⁰²

Staðsetning: A 683495.742 - N 421931.840

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: sjóminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: fiskreitir

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1900 – 1950

Dagsetning: 14.04. 2021

Umhverfi/staðhættir: Á sunnanverðum Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Við Höfðatjörnina sunnarlega á Leiðarhöfðalóðinni var fiskreitir þar sem saltfiskur var sölþurrkaður á trégrindum.²⁰³

Auðkenni: 3000:072

heimild

verslun

Staðsetning: A 683495.697 - N 421974.323

Friðlýst: nei

Sérheiti: Verslun Einars Jónssonar

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: verslunarminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: verslunarhús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1903 – 1905

Dagsetning: 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Á svæði við Leiðarhöfða, innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Í Sögu Hafnar í Hornafirði (1997) er getið nokkurra smákaupmanna sem reyndu fyrir sér í verslunarrekstri á Höfn, fyrstu áratugi byggðar þar.²⁰⁴ Einn af þeim var Einar Jónsson, kallaður „borgari“, ættaður frá Fagurhólsmýri.²⁰⁵ Hann stofnaði verslun sumarið 1903 í litlum gluggalausum járnskúr á Leiðarhöfða. Einar verslaði með smávarning frá Einari Þorgilssyni kaupmanni í Hafnarfirði og rak verslunina aðallega á vorkaup tíðinni. Verslunin varð ekki langlíf, einungis nokkur ár. Nákvæmari lýsing á mannvirki né staðsetning þess á Leiðarhöfðanum er ekki kunn.

²⁰² Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 12

²⁰³ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021a, bls. 12

²⁰⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 144

²⁰⁵ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 66

Staðsetning: A 683618.624 - N 422246.049**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** búsetuminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** vörslugarður**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** landamerki**Dagsetning:** 26.09. 2024**Aldur frá – til:** 1800 – 1920

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði við gatnamót Kirkjubrautar og Hafnarbrautar 36.

Lýsing: Mjótt eiði var á milli Hornafjarðar og Skarðsfjarðar syðst á Hafnarnesinu, norðan Hafnartangans. Í Byggðasögu Hafnarhrepps segir: „Þegar lengra kemur [norður með Garðshól], beygir ströndin aftur til vesturs og lækkar niður að áðurnefndu eiði (svokallaðri „Litlubrú“), en þar eru aðeins nokkrir metrar á milli fjarða, enda flæddi þar yfir í meðalflóði, á meðan mannshöndin lét landið óaréitt. Áður en Höfn fór að byggjast, hlóðu Hafnarnesbændur garð yfir þetta eiði og höfðu þarna áhaldi fyrir lömb sín fram á vetur. Þessi garður varð síðar fyrsta landamerki milli Hafnar og Hafnarness.“²⁰⁶

---

²⁰⁶ Gísli Björnsson, 1976, bls. 174

Eldra auðkenni: 2549:004 ²⁰⁷**Staðsetning:** A 683623.643 – N 422310.608**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Litlabrú**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** samgönguminjar**Horfin:** vegna vegagerðar**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** jarðbrú**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1800 – 1920**Dagsetning:** 07.09.2020

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Á svæði við Hafnarbraut, u.þ.b. milli Kirkjubrautar og Litlubrúar.

Mynd 28. Horft norður eftir Hafnarvegi í átt að Litlubrú, jarðbrú yfir eyðið milli Skarðsfjarðar og Hornafjarðar. Hér.A-Skaft/1995-12-6.

Lýsing: Árin 1899-1900 var lagður rúmlega 6 km langur vegur, frá Hólum í Nesjum og út á kaupstaðalóðina við Hafnarvík.²⁰⁸ Frá Hafnarnesi út að verslunarlóð var algjör vegleysa, mýrlendi og ófær leirvik sem sköpuðu hestum og fólki mikil vandræði á leið sinni út á Hafnartangann. Byggja þurfti nokkrar jarðbrýr á þessari leið, m.a. yfir Stekkakeldu sunnan Hafnarness, og Litlubrú rétt innan við verslunarlóðina.²⁰⁹ Sigurgeir Gíslason vegaverkstjóri úr Hafnarfirði var ráðinn til verkstjórnar við byggingu Hafnarvegar og hófust framkvæmdir sumarið 1899 og lauk ári síðar. Við vegavinnuna var í fyrsta sinn beitt kerrum fyrir hesta í sýslunni og í kjölfarið fóru heimamenn að nota vagn og aktygi til flutninga.²¹⁰

²⁰⁷ Sjá Sigríður G Björgvinsdóttir, 2020, bls. 9

²⁰⁸ Þorleifur Jónsson, 1954, bls. 353

²⁰⁹ Gísli Björnsson, 1976, bls. 174

²¹⁰ Þorleifur Jónsson, 1954, bls. 354

Staðsetning: A 683480.326 - N 422418.348**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Hagi**Ástand:** sést ekki til minja**Sérheiti annað:** Móhóll**Horfin:** vegna bygginga**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Hætta:** engin hætta**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** híbýli**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1921 – 1980**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði milli Kirkjubrautar og Hagatúns.

Lýsing: Hagi eða Móhóll eins og húsið var stundum nefnt, var annað íbúðarhúsið sem reist var innan Litlubrúar. Það var árið 1921 og fyrstu eigendur þess voru Sigurður Eymundsson og Agnes Moritzdóttir. Húsið stóð sunnan undir litlum hól, Móhól vestarlega í gamla Áfanganum frá 1903, þar sem Kirkjubraut liggur nú. Hagi var tvílyft timburhús 7 x 4 m að stærð, samtals um 28 fm að grunnfleti.²¹¹ Þrjú herbergi voru á efri hæð en tvö á neðri. Kjallari var undir öllu húsinu. Síðar var steypt utan um húsið og það stækkað. Á lóðinni stóðu einnig tvær hlöður, fjós og tvö fjárhús, smiðja og smiðahús.²¹² Túnið gaf 25 hesta töðu og kálgarður 10 tunnur af kartöflum. Íbúðarhúsið og öll útihús voru rifinn á síðari hluta 20.aldar og lóðin tekin undir íbúðabygð við Kirkjubraut og Hagatún.

Mynd 29. Byggðin innan Litlubrúar árið 1945. Hagi er fyrir miðri mynd. Ljósmyndari Sveinn Guðnason. Hér.A-Skaft/1996-10-47.

²¹¹ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

²¹² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

Auðkenni: 3000:076

heimild

matjurtagarður

Staðsetning: A 683480.326 - N 422418.348

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: matjurtagarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði milli Kirkjubrautar og Hagatúns.

Lýsing: Samkvæmt fasteignamati frá 1930 var kálgarður á lóð Haga, sem gaf af sér 10 tonn af kartöflum.²¹³

Auðkenni: 3000:077

heimild

hlaða

Staðsetning: A 683515.260 - N 422476.190

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: hlaða

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði milli Kirkjubrautar og Hagatúns.

Lýsing: Á lóð Haga við Móhól voru hlaða, fjárhús og hesthús.²¹⁴

²¹³ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

²¹⁴ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

Auðkenni: 3000:078

Heimild

fjárhús

Staðsetning: A 683515.260 - N 422476.190

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: fjárhús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði milli Kirkjubrautar og Hagatúns.

Lýsing: Á lóð Haga við Móhól voru hlaða, fjárhús og hesthús.²¹⁵ Fjárhúsin voru að líkindum steipt og tóku samtals 55 fjár.²¹⁶

Auðkenni: 3000:079

heimild

hesthús

Staðsetning: A 683515.260 - N 422476.190

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætta

Hlutverk: hesthús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði milli Kirkjubrautar og Hagatúns.

Lýsing: Á lóð Haga við Móhól voru hlaða, fjárhús og hesthús.²¹⁷

²¹⁵ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

²¹⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 101

²¹⁷ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

Auðkenni: 3000:080 Móhóll

heimild

mótekja

Staðsetning: A 683515.260 - N 422476.190

Friðlýst: nei

Sérheiti: Móhóll

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: efnistaka og nýting

Horfin: vegna bygginga

Tegund: örnefni

Hætta: engin hætt

Tegund annað: heimild

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk: mógrafir

Dagsetning: 02.10. 2024

Aldur frá – til: 1550 – 1920

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði milli Kirkjubrautar og Hagatúns.

Lýsing: Í Byggðasögu Hafnarhrepps segir að örnefnið Móhóll gefi til kynna að þar hafi verið mótekja.²¹⁸

Auðkenni: 3000:081

heimild

matjurtagarður

Staðsetning: A 683441.342– N 422321.098

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: matjurtagarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1924 – 1950

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Hagatún 1.

Lýsing: Við húsið Bjarg, nú Hagatún 1, sem reist var 1924 var matjurtagarður.²¹⁹ Kálgarðurinn gaf af sér sex tunnur af kartöflum. Lóðin við Bjarg var tekin undir íbúðabyggð við Hagatún á fimmta og sjötta áratugnum.

²¹⁸ Bjarni Bjarnason, 1976, bls. 155

²¹⁹ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

Auðkenni: 3000:082

heimild

matjurtagarður

Staðsetning: A 683798.983 - N 422459.301

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: matjurtagarður

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1921 – 1950

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á lóð við Fiskhól 5.

Lýsing: Við Sólstaði, Fiskhól 5 sem reist var á lóðinni 1921 var kálgarður.²²⁰ Kálgarðurinn gaf af sér níu tonn af kartöflum.

Auðkenni: 3000:083

heimild

fjárhús

Staðsetning: A 683812.132 - N 422520.812

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: sést ekki til minja

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Horfin: vegna bygginga

Tegund: heimild

Hætta: engin hætt

Hlutverk: fjárhús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1920 – 1950

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði norðarlega á Fiskhól.

Lýsing: Á lóð Sólstaða, Fiskhól 5 voru fjárhús.²²¹ Fjárhúsin voru að mestu úr torfi og rúmuðu 20 fjár.²²² Húsin stóðu á norðaustan verðum Fiskhólum, u.þ.b. þar sem hús við Fiskhól 11 stendur í dag.

²²⁰ Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi. Hafnarkauptún (1930)

²²¹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 98

²²² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 98

Staðsetning: A 683580.054– N 422407.218**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Áfangi**Ástand:** sést ekki til minja**Sérheiti annað:** Stykkið**Horfin:** vegna byggðar**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Hætta:** engin hætta**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** bithagi**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1903 – 1930**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, í íbúðabyggð milli Litlubrúar og Hlíðartúns.

Lýsing: Árið 1903 fékk sýslunefnd Austur-Skaftafellssýslu úthlutað bithaga úr landi Hafnarness fyrir hross þeirra er sóttu verslunarplássið heim.²²³ Haginn, svonefndur Áfangi eða Stykkið, var innan við verslunarlóðina, náði frá vörslugarðinum við Litlubrú og inn fyrir Fiskhól. Um 300 faðma langur torfgarður afmarkaði bithagann sem lá frá víkinni austan Fiskhóls til sjávar vestur í Móhólsvík. Áfanginn var orðinn gripheldur þremur árum síðar. Á þriðja áratugnum var byrjað að úthluta lóðum í bithaganum og var síðar allur tekinn undinn íbúðabyggð eftir 1929, er kaптúnið fékk nýjum hrossabithaga úthlutað norðan Fiskhóls.²²⁴

---

²²³ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 65

²²⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 65

Staðsetning: A 683763.158 – N 422605.583*Vestur:* A 683466.335 – N 422506.858*Austur:* A 683815.462 – N 422557.723 **Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Horfin:** vegna byggðar**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** vörslugarður**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1906 – 1930**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á svæði norðan Fiskhóls í austur og vestur í Móhólsvík.

Lýsing: Árið 1903 fékk sýslunefnd Austur-Skaftafellssýslu úthlutað bithaga úr landi Hafnarness fyrir hross þeirra er sóttu verslunarplássið heim.²²⁵ Haginn, svonefndur Áfangi eða Stykkið, var innan við verslunarlóðina, náði frá vörslugarðinum við Litlubrú og inn fyrir Fiskhól. Um 300 faðma langur torfgarður með gaddavír afmarkaði bithagann sem lá frá vikinni austan Fiskhóls til sjávar vestur í Móhólsvík. Áfanginn var orðinn gripheldur þremur árum síðar.

---

²²⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 65

Eldra auðkenni: 2085:2 ²²⁶**Staðsetning:** A 683762.300 – N 422516.400**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Fiskhóll**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** fiskreitir**Skrásetjari:** Birna Lárusdóttir og Elín Ósk Hreiðarsdóttir**Aldur frá – til:** 1910 – 1920**Dagsetning:** 07.05. 2015**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar, norðan í Fiskhól.

Lýsing: Á þriðja áratugnum óx saltfiskverkun á Höfn. Fiskur var sólþurrkaður á túnum, svonefndum fiskreitum. Þar var hann breiddur út að morgni, á vírnet strengt á milli trégrinda og tekinn niður fyrir sólarlag. Einn af fiskreitunum var á Fiskhól. Aðrir staðir fyrir fiskþurrkun voru á Heppu, Nátthagnum og við Leiðarhöfða.²²⁷ Notkun hólsins sem fiskreitir nær þó líklega ekki mikið lengra aftur en til 1920.²²⁸

Mynd 30. Fiskbreiðsla á Fiskhól 1930. Hér.A-Skaft/1990-4-96.

---

²²⁶ Sjá Birna Lárusdóttir og Elín Ósk Hreiðarsdóttir, 2015, bls. 8

²²⁷ Gísli Sverrir Árnason, 1994, bls. 114

²²⁸ Sjá Birna Lárusdóttir og Elín Ósk Hreiðarsdóttir, 2015, bls. 8

Staðsetning: A 683817.947 - N 422840.536**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Merkishóll**Ástand:** sést ekki til minja**Sérheiti annað:** Strunthóll**Horfin:** ekki vitað**Minjaheild:** óskilgreind**Hætta:** engin hætt**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** landmælingamerki**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1900 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, á hól vestan Hafnarbrautar við gatnamót Vesturbrautar.

Lýsing: „Við þjóðveginn eru tveir hólar, Merkishóll, hét áður Strunthóll, nafni var breytt, er dönsku mælingamennirnir settu þar upp merki 1905-6, og Orfhóll. Þetta er allt fyrir vestan veg“, segir í örnefnaskrá fyrir Hafnarnes.²²⁹ Hér er átt við mælingar dönsku landmælingamanna sem hófust á Höfn og Austur-Skaftafellssýslu árin 1902-3, en þeim lauk á Höfn 1936.²³⁰ Efst á Merkishól er landmælingamerki frá seinni tíma landmælinga sem sveitarfélagið lét gera innan þéttbýlis á Höfn.

---

²²⁹ Ö-skrá, Hafnarnes, bls. 2

²³⁰ Ágúst Böðvarsson, 1996, bls. 181

Staðsetning: A 683618.042 - N 423291.283

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: búsetuminjar

Vegghæð: 0,3 – 1,5 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 1,1 m

Hlutverk: beitarhús

Hætta: hætta vegna byggðar

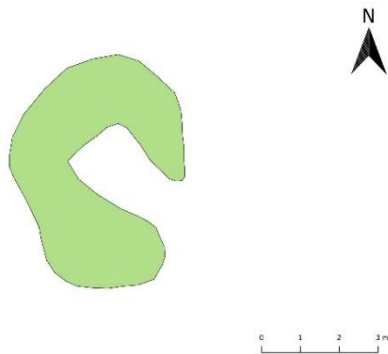
Aldur frá – til: 1550 – 1930

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, sunnan í grasi vöxnum Hríshól norðan við lóðirnar Hrísbraut 13 og 14.

Lýsing: Í örnefnaskrá fyrir Hafnarnes segir: „Hríshóll var aðalhóllinn; þar voru beitarhús.“²³¹ Upp af Hrísbraut 14, u.þ.b. 10 metrum frá húsgafla er tóft. Stærð um 4 x 4,5 m, vegghæð 0,3-1,5 m, veggþykkt 0,8 – 1,3 m. Veggir eru úr torfi.

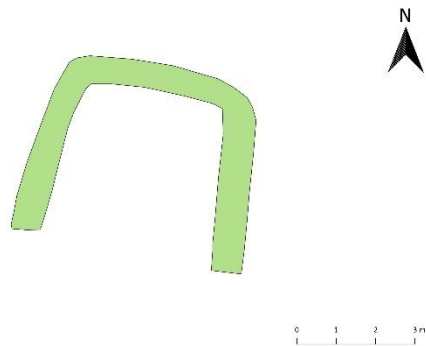
Mynd 31. Hríshóll, uppmæling og ljósmynd af beitarhúsatóft. Ljósmynd: SGB, 2024.

²³¹ Ö-skrá, Hafnarnes, bls. 2

Staðsetning: A 683603.406 - N 423293.469**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,2 – 0,5 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,5 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna byggðar**Hlutverk annað:** beitarhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1550 – 1930**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar, sunnan í grasi vöxnum Hríshól norðan lóðanna Hrísbraut 13 og 14.

Lýsing: Í örnefnaskrá fyrir Hafnarnes segir: „Hríshóll var aðalhóllinn; þar voru beitarhús.“²³² Sunnan í Hríshólum við enda Hrísbrautar, um 13 m vestan við beitarhúsatóftina 088 er u-lagað garðlag. Stærð um 4 x 4 m með veggjum úr torfi.

Mynd 32. Uppmæling og ljósmynd af garðlagi við Hríshól. Leifar frá beitarhúsum Hafnarnesbænda. Ljósmynd: SGB, 2024.

²³² Ö-skrá, Hafnarnes, bls. 2

Staðsetning: A 683919.549 - N 423828.396

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: búsetuminjar

Vegghæð: 0,1 – 0,5 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 0,5 m

Hlutverk: óþekkt

Hætta: hætta vegna rask

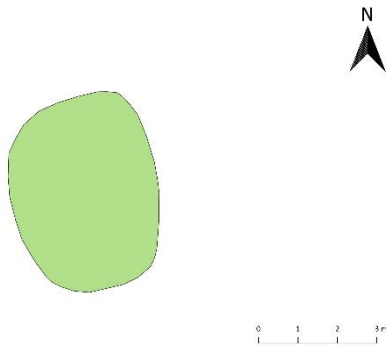
Aldur frá – til: 1550 – 1950

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Dagsetning: 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Á grasi vöxnum hól vestan Hafnarvegar, um 500 m norðan við Dalbraut.

Lýsing: Í örnefnaskrá fyrir Hafnarnes segir að fyrir utan Langhólanes er stór hól sem heitir Stekkjartún.²³³ Á örnefnakorti LMÍ er hollinn nefndur Stekkatúnshóll.²³⁴ Norðvestan í hólnum er tóft eða öllu heldur rúst, 5 x 4 m að stærð með veggir úr torfi. Stakir steinar eru í miðri rústinni. Hlutverk þessa mannvirkis er ekki ljóst. Í Stekkjartúni höfðu breskir hermenn aðsetur í bröggum á seinni stríðsárunum og ekki er hægt að útiloka að rústin tilheyri umsvifum þeirra á svæðinu.

Mynd 33. Vinstra megin er uppdráttur ummerkja á Stekkjartúnshólnum. T.h. mynd af rústinni, horft til austurs. Mikill gróður er á svæðinu og erfitt að átta sig á lögun mannvirkisins. Ljósmynd: SGB, 2024.

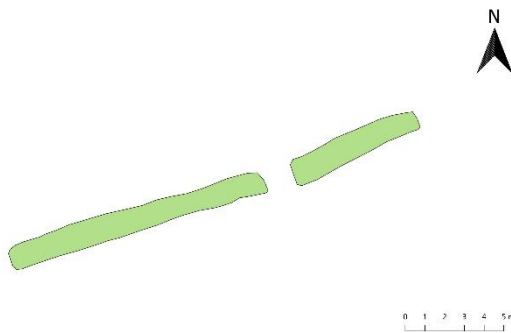
²³³ Ö-skrá, Hafnarnes, bls. 1-2

²³⁴ Náttúrufræðistofnun, 2024. Kortasjá LMÍ

Staðsetning: A 683902.036 - N 423794.318**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,1 – 0,3 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,1 – 1,3 m**Hlutverk:** túngarður**Hætta:** hætta vegna rasks**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Á grasi vöxnum hól vestan Hafnarvegar, um 500 m norðan við Dalbraut.

Lýsing: Í örnefnaskrá fyrir Hafnarnes segir að fyrir utan Langhólanes er stór hól sem heitir Stekkjartún.²³⁵ Á örnefnakorti LMÍ er hóllinn nefndur Stekkatúnshóll.²³⁶ Norðaustan megin í hólnum er túngarður um 22 m að lengd. Veggir úr torfi og er sæmilega sýnilegur. Þrjá metra suðvestan við túngarðinn er grafin hola.

Mynd 34. Garðlag í Stekkjartúni. T.v. uppmæling garðlaga, t.h. horft til suðurs. Ljósmynd: SGB, 2024.

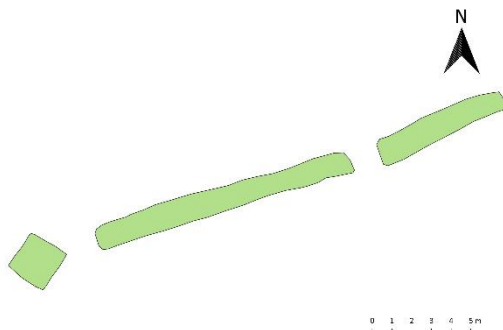
²³⁵ Ö-skrá, Hafnarnes, bls. 1-2

²³⁶ Náttúrufræðistofnun, 2024. Kortasjá LMÍ

Staðsetning: A 683893.052 - N 423790.406**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Hætta:** hætta vegna rasks**Tegund:** dæld**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** brunnur**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1550 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis Hafnar. Á grasi vöxnum hól vestan Hafnarvegar, um 500 m norðan við Dalbraut.

Lýsing: Í örnefnaskrá fyrir Hafnarnes segir að fyrir utan Langhólanes er stór hóll sem heitir Stekkjartún.²³⁷ Þremur metrum frá enda túngarðs (3000:090) er steinsteyptur brunnur, 2 x 2 metrar að stærð. Líklegt er að brunnurinn hafi tilheyrt bresku hermönnum.

Mynd 35. Á mynd t.v. má sjá afstöðu brunnsins til garðlaganna austan við hana. Á ljósmynd t.h. er horft til norðausturs. Ljósmynd: SGB, 2024.

²³⁷ Ö-skrá fyrir Hafnarnes, bls. 1-2

Staðsetning: A 683411.265 - N 423790.972**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** búsetuminjar**Horfin:** vegna framkvæmda**Tegund:** frásögn**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** fjárborg**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Dagsetning:** 02.10. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar. Á grasbala við strönd, sunnarlega á golfvelli Hafnar.

Lýsing: Á miðjum Langhólaneshöfða, heldur nær norðvesturbrún hans var 10 x 8 m hringlaga hola sem talin er hafa verið fjárborg.²³⁸ Engar heimildir eru um mannvirkið. Í dag er golfvöllur á öllu Langhólanesinu og mannvirkið horfið.

Staðsetning: A 683411.265 - N 423790.972**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** búsetuminjar**Horfin:** vegna framkvæmda**Tegund:** frásögn**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** óþekkt**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Dagsetning:** 02.10. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Innan þéttbýlis Hafnar. Á grasbala við strönd, sunnarlega á golfvelli Hafnar.

Lýsing: Við norðurenda meintrar fjárborgar (3000:093) á Langhólaneshöfða var rúst, um 1,2 x 1,7 m að stærð.²³⁹ Veggir úr torfi og grjóti, vegg hæð 0,5 m og veggþykkt 0,5 m. Líklega hefur mannvirkið verið notað til geymslu á orfi, hrífum og þessháttar áhöldum. Engar heimildir hafa fundist um mannvirkið. Í dag er golfvöllur á öllu Langhólanesinu og mannvirkið horfið.

²³⁸ Björn G Arnarson, munnleg heimild 28.08. 2024

²³⁹ Björn G Arnarson, munnleg heimild 28.08. 2024

Eldra auðkenni: 2699:001 ²⁴⁰**Staðsetning:** A 683801.855 - N 424759.608**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Stekkaklettur**Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** búsetuminjar**Horfin:** ekki vitað**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** stekkur**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Dagsetning:** 01.07.2021**Umhverfi/staðhættir:** Í garðlandi og túni, á svæði sunnan í Stekkaklett vestan Hafnarvegar.

Mynd 36. Horft til norðaustur í átt að Stekkakletti. Ljósmynd: SGB, 2021.

Lýsing: Í örnefnaskrá fyrir Hafnarnes segir: „Þá er Stekkjarnes sunnan vegar og þar efst Stekkjarklettur [...].“²⁴¹ Í byggðasögu Hafnarhrepps segir að í Stekkanesi hafi verið stekkur.²⁴² Árið 2021 fór fram minjaskráning vegna deiliskipulags í Stekkanesi (Stekkjarnesi), framkvæmd af Menningarmiðstöð Hornafjarðar (sjá verkefni Minjastofnunar Íslands nr. 2699).²⁴³ Af gamalli loftmynd má glögglega sjá rétt eða stekk sunnan í Stekkaklettinum. Ekki sést til ummerkja við Stekkaklettinn.

---

²⁴⁰ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 8

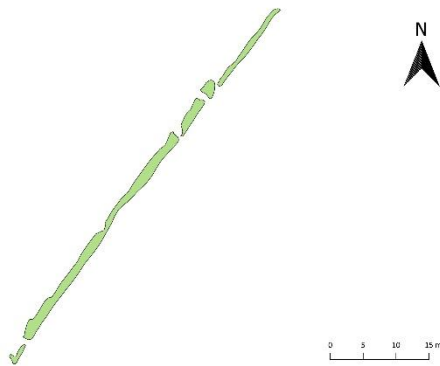
²⁴¹ Ö-skrá fyrir Hafnarnes, bls. 1

²⁴² Bjarni Bjarnason 1976, bls. 157

²⁴³ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 1-12

Eldra auðkenni: 2699:002 ²⁴⁴**Staðsetning:** A 683778.224 - N 424834.187**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,5 – 1,1 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,7 m**Hlutverk:** túngarður**Hætta:** hætta vegna landbrots og rasks**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 01.07.2021**Umhverfi/staðhættir:** Í graslendi vestan Hafnarvegar, á svæði vestan undir Stekkakletti.

Lýsing: Í brekkunni norðvestan í Stekkakletti liggur um 70 m langur túngarður, um 48 m vestur af íbúðarbúsinu á Stekkakletti. Garðurinn er úr torfi, samtals um 67 m langur en rofinn í fjóra hluta. Lengsti hlutinn er um miðbik garðsins og í betra ástandi en aðrir hlutar.

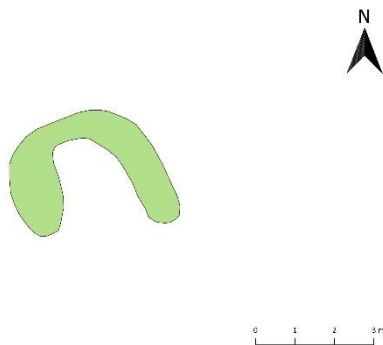
Mynd 37. Uppmæling og ljósmynd af garðlagi á Stekkakletti, horft til austurs. Ljósmynd: SGB, 2021.

²⁴⁴ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 8

Eldra auðkenni: 2699:003 ²⁴⁵**Staðsetning:** A 683680.415 - N 424812.056**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,2 – 0,6 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,5 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna landbrots og rasks**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 01.07.2021

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi við klettaströnd vestan Hafnarvegar, á svæði sunnan Stekkakletts.

Lýsing: Stekkatangi er í norðvestur af Stekkakletti. Sunnan megin á litlu nesi á tanganum er tóft eða rúst sem liggur yst á klettabrún. Tóftin er um 3 x 4 m að stærð og liggur á klettabrún upp af lítilli vík, rúmlega 70 m vestur af túngarði 3000:096. Tóftin er vel gróin, snýr opi til suðurs fram á klettabrúnina.

Mynd 38. Uppmæling og ljósmynd af tóft á Stekkatanga, horft til norðurs. Ljósmynd: SGB, 2021.

²⁴⁵ Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 9

Eldra auðkenni: 2699:004²⁴⁶

Staðsetning: A 683602.108 - N 424627.647

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: illgreinanlegar minjar

Minjaheild: búsetuminjar

Vegghæð: 0,1 – 0,2 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 0,8 m

Hlutverk: óþekkt

Hætta: hætta vegna rasks

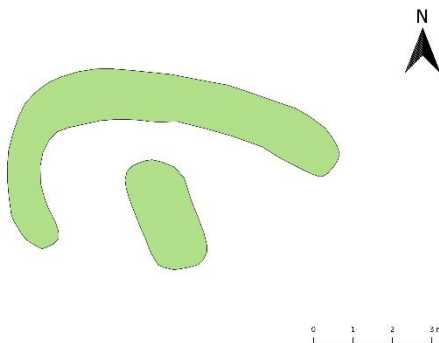
Aldur frá – til: 1550 – 1950

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Dagsetning: 01.07.2021

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi við klettaströnd vestan Hafnarvegar, á ónefndum tanga suðvestur af Stekkakletti.

Lýsing: Norðan megin á Stekkanesi, næst fyrir innan Tapparhól er lítið ónefnt nes. Á þessu nesi er lítil tóft eða rúst.²⁴⁷ Tóftin er frekar ógreinileg en mótar vel fyrir skeifulagaðri dæld. Veggir eru það lágir að rétt má greina hæð þeirra. Veggjabrot um 3 x 1,5 m að stærð er fyrir miðri dæld. Mesta dýpi í holu innan tóftar er um hálfur metri. Ummál rústar 8 x 5,5 m. Mannvirkið hefur snúið opi til suðurs og mögulega hefur verið lítil kró vinstra megin.

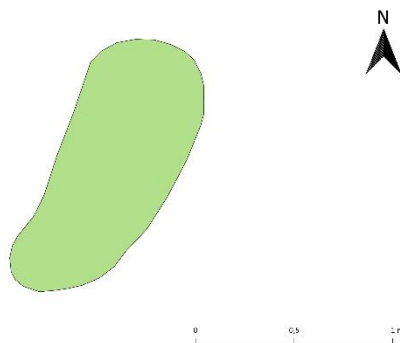
Mynd 39. Uppmæling og ljósmynd af rústarbroti á Stekkanesi, horft til austurs. Ljósmynd: SGB, 2021.

²⁴⁶ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 9

²⁴⁷ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 9

Eldra auðkenni: 2699:005 ²⁴⁸**Staðsetning:** A 683543.811 - N 424558.279**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** illgreinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,1 – 0,3 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,5 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna rasks**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 01.07.2021**Umhverfi/staðhættir:** Í graslendi við klettaströnd vestan Hafnarvegar, vestast á Stekkanesi.

Lýsing: Efst á Tapparhól, sunnarlega á Stekkanesi er stutt og rislítið garðlag.²⁴⁹ Garðbrotið er úr torfi, liggur NA-SV og er austast á Tapparhólnum þar sem hann er hæstur. Það er um 1,5 m að lengd og ekki mjög greinilegt. Hlutverk mannvirkis er óljóst.

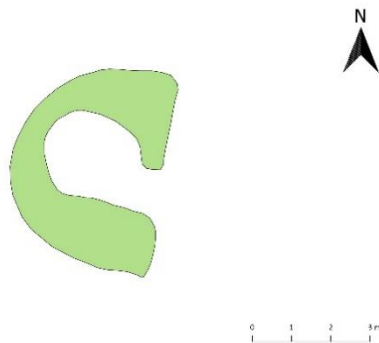
Mynd 40. Rislítið garðlag sunnarlega á Stekkanesi. Á ljósmynd er horft til austurs. Ljósmynd: SGB, 2021.

²⁴⁸ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 10

²⁴⁹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 10

Eldra auðkenni: 2699:006 ²⁵⁰**Staðsetning:** A 683669.404 – N 424524.300**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** illgreinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,1 – 1,7 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,5 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna rasks**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 01.07.2021**Umhverfi/staðhættir:** Í graslendi vestan Hafnarvegar, austan í Neshólum á Stekkanesi.

Lýsing: Syðst á Stekkanesi eru tveir lágreistir hólar er kallast Neshólar. Austan megin við syðri hólinn er tóft, grafin inn í hólinn og snýr út að Stekkakeldu.²⁵¹ Tóftin snýr N-S með op til austurs. Stærð 4 x 5 m, með vegg úr torfi og er grafin inn í hólinn. Tóftin hefur blásið upp og er mikið rof í veggjum. Fjárgata liggur rétt við tóftina.

Mynd 41. Uppmæling og ljósmynd af tóft austan í Neshólum. Horft til norðurs. Ljósmynd: SGB, 2021.

²⁵⁰ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 10

²⁵¹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2021b, bls. 10

Staðsetning: A 683908.529 - N 424451.344**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Stekkakelda - Keldan**Ástand:** ekki sést til minja**Sérheiti annað:** Stekkannessbrú**Horfin:** vegna vegagerðar**Minjaheild:** samgönguminjar**Hætta:** engin hætta**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** jarðbrú**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1550 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Í votlendi á svæði milli Hornafjarðar og Skarðsfjarðar, um 600 m suður af bæjarstæði Hafnarness.

Lýsing: Í örnefnaskrá segir: „Þá er Keldan, er skiptir landinu því nær í tvennt, og heitir Stekkjarkelda. Vegurinn til Hafnar liggur yfir Stekkjarkeldu.“²⁵² Árin 1899-1900 var lagður rúmlega 6 km langur vegur, frá Hólum í Nesjum og út á kaupstaðalóðina við Hafnarvík.²⁵³ Frá Hafnarnesi út að verslunarlóð var algjör vegleysa, mýrlendi og ófær leirvik sem sköpuðu hestum og fólki mikil vandræði á leið sinni út á verslunarlóðina. Byggja þurfti nokkrar jarðbrýr á þessari leið, m.a. yfir Stekkakeldu, ásamt Litlubrú sem lá rétt innan við mörk verslunarplássins.²⁵⁴ Samkvæmt sýslu- og sóknarlýsingum frá 1873 var brú yfir kelduna, byggð af Hafnarnesbændum, úr torfi og aurmöl sem kölluð var Stekkannessbrú.²⁵⁵ Tiltekið er að brúin var mjög löng.

Sigurgeir Gíslason vegaverkstjóri úr Hafnarfirði var ráðinn til verkstjórnar við byggingu Hafnarveggar og hófust framkvæmdir sumarið 1899 og lauk ári síðar. Við vegavinnuna var í fyrsta sinn beitt kerrum fyrir hesta í sýslunni og í kjölfarið fóru heimamenn að nota vagn og aktygi til flutninga.²⁵⁶

---

²⁵² Ö-skrá fyrir Hafnarnes, bls. 1

²⁵³ Þorleifur Jónsson, 1954, bls. 353

²⁵⁴ Gísli Björnsson, 1976, bls. 174

²⁵⁵ Bergur Jónsson, 1997, bls. 98-99

²⁵⁶ Þorleifur Jónsson, 1954, bls. 354

Eldra auðkenni: 1840:001²⁵⁷

Staðsetning: A 684643.396 - N 424219.297

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: búsetuminjar

Vegghæð: 0,5 – 1,0 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 1,5 m

Hlutverk: fjárhús

Hætta: hætta vegna framkvæmda

Hlutverk annað: beitarhús

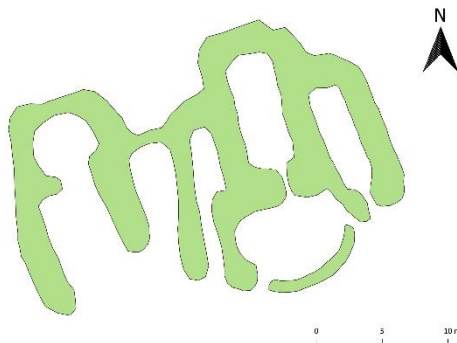
Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Aldur frá – til: 1800 – 1950

Dagsetning: 01.12.2016

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi nálægt strönd við Skarðsfjörð, um 140 m upp af Fjárhúsvík.

Lýsing: Austur við strönd Skarðsfjarðar er Fjárhúsvík og upp af henni Fjárhúshóll. Samkvæmt örnefnaskrá fyrir Hafnarnes voru sauðahús við Fjárhúshólinn.²⁵⁸ Tóftin stendur sunnan undir Fjárhúshólnum og er fimm hólfa. Dyr snúa til suðurs. Menningarmiðstöð Hornafjarðar skráði minjar við Fjárhúshól vegna deiliskipulags árið 2016 - 2017 (verkefni MÍ nr. 1840).²⁵⁹

Mynd 42. Austur-Fjárhúshóll. T.v. uppmæling af beitarhúsatóftum Hafnarnesbænda. Á ljósmynd t.h. er horft til vesturs í átt að Höfn. Ljósmynd: SGB, 2024.

²⁵⁷ Sjá Vala Garðarsdóttir og Sigríður G Björgvinsdóttir, 2017

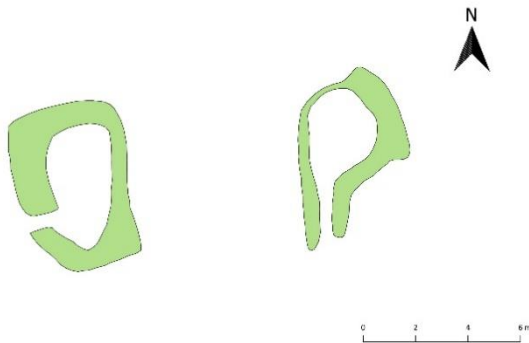
²⁵⁸ Ö-skrá fyrir Hafnarnes, bls. 2

²⁵⁹ Sjá Vala Garðarsdóttir og Sigríður G Björgvinsdóttir, 2017

Eldra auðkenni: 1840:002 ²⁶⁰**Staðsetning:** A 684564.811 – N 424204.404**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** illgreinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,2 – 0,3 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,7 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna framkvæmda**Hlutverk annað:** beitarhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1800 – 1950**Dagsetning:** 01.12.2016

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi nálægt strönd við Skarðsfjörð, um 160 m upp af Fjárhúsvík.

Lýsing: Tæpum 50 m vestan við tóft 3000:102 eru tvær litlar tóftir, illgreinanlegar með ca 5 m millibili. Sú vestari snýr opi til vesturs en sú eystri hefur op til suðurs og hefur ógreinilegri útlínur en sú vestari. Báðar tóftirnar gætu hafa verið þaklaus mannvirki, einskonar aðhald.

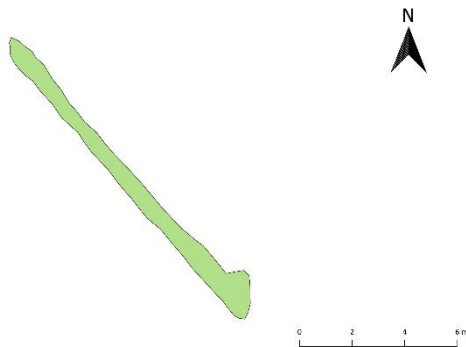
Mynd 43. Tvær litlar tóftir eru vestan við beitarhúsin við Austur-Fjárhúshól. Ljósmynd: SGB, 2017.

²⁶⁰ Sjá Vala Garðarsdóttir og Sigríður G Björgvinsdóttir, 2017

Eldra auðkenni: 1840:003 ²⁶¹**Staðsetning:** A 684601.454 - N 424188.325**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** illgreinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,4 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,4 m**Hlutverk:** túngarður**Hætta:** hætta vegna framkvæmda**Aldur frá – til:** 1800 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 01.12.2016

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi nálægt strönd við Skarðsfjörð, um 160 m upp af Fjárhúsvík.

Lýsing: Rúmlega 30 m sunnan tófta 3000:103 er garðlag, tæplega 14 m langt. Hlutverk þess er ekki ljóst en líklegt sem garðlag í aðhaldi við sauðahúsin.

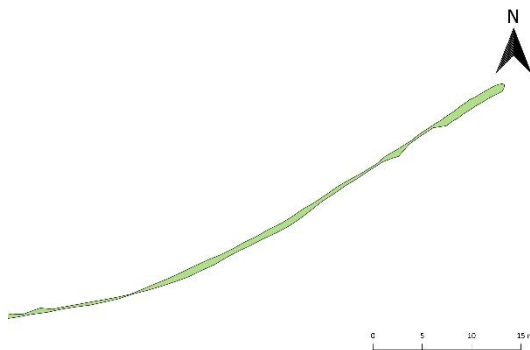
Mynd 44. Ógreinilegt garðlag, suður af beitarhúsatóftum við Austur-Fjárhúshól, hér horft til suðvesturs. Ljósmynd: SGB, 2017.

²⁶¹ Sjá Vala Garðarsdóttir og Sigríður G Björgvinsdóttir, 2017

Eldra auðkenni: 1840:004 ²⁶²**Staðsetning:** A 684633.094 - N 424414.707**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,2 – 0,3 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,7 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** engin hætta**Aldur frá – til:** 1800 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 01.12.2016

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi nálægt strönd við Skarðsfjörð, um 200 m upp af ströndinni.

Lýsing: Um 50 m af u.þ.b. 300 m löngu garðlagi er norðaustan við Fjárhúshólinn. Garðlagið er að stórum hluta horfið vegna framkvæmda sem gerðar hafa verið á svæðinu frá því skráningin var framkvæmd árið 2017. Hlutverk þessa garðlags er ekki ljóst en ekki er hægt að útiloka að hér hafi verið um að ræða ummerki eftir kílræsingu frá miðri 20. öld.

Mynd 45. Norðan fjárhússhólsins eru ummerki eftir mögulega kílræsingu. Ljósmynd: SGB, 2017.

²⁶² Sjá Vala Garðarsdóttir og Sigríður G Björgvinsdóttir, 2017

Auðkenni: 3000:106 Miðfjárhúshóll**heimild****beitarhús****Staðsetning:** A 684210.657 - N 423861.379**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** búsetuminjar**Horfin:** sléttað yfir**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** beitarhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1800 – 1950**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Suðaustan undir grasi vöxnum hól rétt austan Hafnarveggar, við gatnamót að Eystri-Ægissíðu.

Lýsing: Beitarhús voru fyrrum á Miðfjárhúshól.²⁶³ Engin ummerki eru sjáanleg eftir beitarhúsin.

Auðkenni: 3000:107 Miðfjárhúshóll**steinalögn****óþekkt****Staðsetning:** A 684200.678 - N 423876.462**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** óskilgreind**Hætta:** hætta vegna byggðar**Tegund:** steinalögn**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** óþekkt**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1550 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Suðaustan undir grasi vöxnum hól rétt austan Hafnarveggar, við gatnamót að Eystri-Ægissíðu.

Lýsing: Suðaustan í Miðfjárhúshól er steinalögn, um 1 m löng. Hlutverk hennar er óþekkt.

²⁶³ Gísli Björnsson, 1976, bls. 157

Staðsetning: A 684882.195 - N 422981.463**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Jensenshús**Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk:** verbúð**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** verkhús**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1919 – 1921

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Árið 1919 sóttust fjórir austfirskir útgerðamenn eftir að fá úthlutað lóðum undir verstöðvar í Hornafirði, á Syðri-Ægissíðu í Hafnarneslandi.²⁶⁴ Þeir sem fengu úthlutað lóðum og byggðu þar samtals fjögur verbúðar- og fiskverkunarhús, voru Andras Figved kaupmaður á Eskifirði, Árni Halldórsson útgerðarmaður á Eskifirði, Rolf Johansen kaupmaður á Reyðarfirði og Vilhem Jensen kaupmaður á Eskifirði.²⁶⁵ Það kom snemma í ljós að verbúðirnar á Syðri-Ægissíðu voru ekki vel staðsettar, aðallega vegna grynninga. Í byggðasögu Hafnarhrepps segir einnig um Ægissíðuverstöðina: „Þessi Ægissíðuútgerð varð ekki langvinn. Ef til vill hefur átt nokkurn þátt í því, að vertíðin 1921 var sérstaklega óhagstæð, ógæftir voru með eindæmum, svo að sjaldnast var hægt að róa með nýbeitta línu, og þá voru ekki tök á að geyma hana í kæli eins og nú, svo að beitan mátti úldna í bjóðunum, ef ekki var hægt að komast á sjóinn.“²⁶⁶

Hús Jensens stóð syðst í verstöðvaþyrpingunni við Syðri-Ægissíðu og var úr timbri. Stærð þess er ekki kunn, það var tvílyft með verbúðir á efri hæð og söltunarhúsi á neðri.²⁶⁷ Bryggja var fyrir framan húsið fyrir vélbáta að leggja að. Á fyrstu vertíðinni sem húsið var í notkun dvöldu þrjár áhafnir í Jensenshúsi. Verstöð Vilhelms Jensen varð ekki langlíf, árið 1921 var húsið rífið.

---

²⁶⁴ Gísli Björnsson, 1976, bls. 212

²⁶⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 243

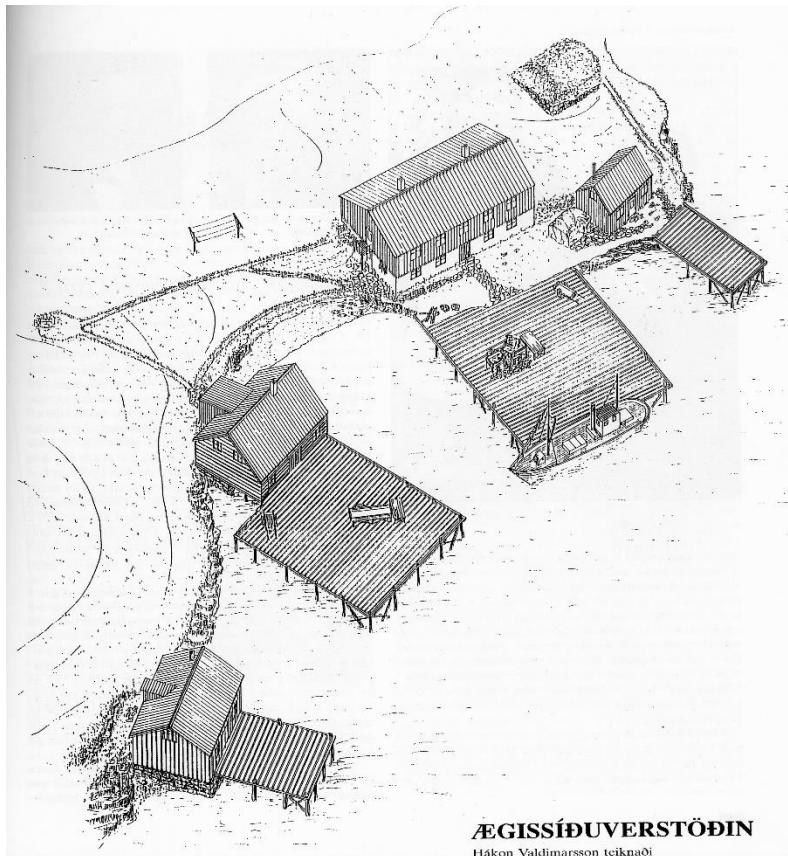
²⁶⁶ Gísli Björnsson, 1976, bls. 213

²⁶⁷ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 244

Staðsetning: A 684884.705 - N 422972.957**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk:** bryggja**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1919 – 1921**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Bryggja var fyrir framan Jensenshúsið fyrir vélbáta að leggja að.²⁶⁸ Á fyrstu vertíðinni sem húsið var í notkun dvöldu þrjár áhafnir í Jensenshúsi. Verstöð Vilhelms Jensen á Syðri-Ægissíðu varð ekki langlíf, árið 1921 var húsið rífið.

Mynd 46. Tilgátuteikning af verstöðinni við Syðri-Ægissíðu. Teikningin er gerð af Hákon Valdimarssyni byggingafulltrúa A-Skaftafellssýslu og birt á bls. 245 í *Sögu Hafnar* (1997). Heimildamenn að teikningunni: Ásgeir Gunnarsson, Brynjólfur Einarsson, Guðmundur Guðbjartsson, Guðrún Björnsdóttir, Hannes Erasmussen og Unnsteinn Beck. Hér birt með góðfúslegu leyfi höfundar, Arnþórs Gunnarssonar.

²⁶⁸ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 244

Staðsetning: A 684890.508 - N 422999.376**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Figvedshús**Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk:** verbúð**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** verkhús**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1919 – 1928

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Mynd 47. Frá Syðri-Ægissíðu, horft til suðurs. Fræðileg staðsetning Figvedshúss, sjá tilgátuteikningu á bls. hér á undan. Ljósmynd: SGB, 2024.

Lýsing: Figvedshús stóð austar en Jensenshús. Það var úr timbri á tveimur hæðum, grunnflötur 75 fm. Söltunarpláss var á neðri hæð en verbúð á þeirri efri. Að líkindum hafa línur verið beittar á neðri hæð. Bryggja var fyrir framan húsið, líkt og við Jensenshús. Á vertíð 1920 dvöldu þrjár áhafnir í Figvedshúsi. Verstöð Andras Figved varð ekki langlíf á Ægissíðunni, húsið var rífið 1928 og efniviður þess nýttur í nýja verbúð Landsbanka Íslands við Hafnarvík, Nýjagarð oftast kallað Bankahúsið, sem reist var sama ár.²⁶⁹

---

²⁶⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 262

Staðsetning: A 684892.244 - N 422995.239**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk:** bryggja**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1919 – 1928**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Bryggja var fyrir framan Figvedshúsið, líkt og við Jensenshús.²⁷⁰ Á vertíð 1920 dvöldu þrjár áhafnir í Figvedshúsi. Verstöð Andras Figved varð ekki langlíf á Ægissíðunni, húsið var rífið 1928 og efniviður þess nýttur í nýja verbúð Landsbanka Íslands við Hafnarvík.

Mynd 48. Frá Syðri-Ægissíðu, horft til austurs. Bryggjur voru fyrir framan hvert verbúðarhús. Ljósmynd: SGB, 2024.

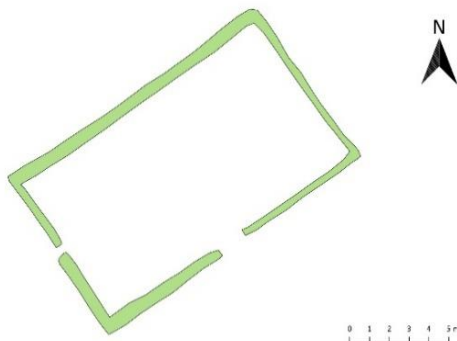
---

²⁷⁰ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 262

Staðsetning: A 684908.098 - N 423039.648**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Johansenshús**Ástand:** heillegar minjar**Minjaheild:** sjóminjar**Vegghæð:** 0,2 – 1,8 m**Tegund:** steinsteypa**Veggbreidd:** 0,3 m**Hlutverk:** verbúð**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk annað:** verkhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1919 – 1929**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Hús Rolf Johansens var tvílyft hús, efri hæð úr timbri en neðri hæðin steinsteyppt.²⁷¹ Grunnflötur þess var um 125 fm, verbúð fyrir fjórar áhafnir á efri hæðinni en söltunaraðstaða niðri. Fyrir framan húsið var timburbyggja líkt og við aðrar verbúðir við Syðri-Ægissíðu. Johansenshús stóð þar til ársins 1929, þegar það var rífið og endurbyggt sem verbúð í Mikley.²⁷² Eftir standa steinsteypdir veggir neðri hæðar.

Mynd 49. Verbúð Rolf Johansens, var eina verbúðarhúsið sem hafði steinsteypa jarðhæð. Hér horft til austurs á ljósmynd hægra megin. Ljósmynd: SGB, 2024.

²⁷¹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 243

²⁷² Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 244

Staðsetning: A 684914.867 - N 423021.361**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk:** bryggja**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1919 – 1929**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Fyrir framan Johansenshúsið var timburbryggja líkt og við aðrar verbúðir við Ægissíðu. Hún stóð þar til ársins 1929, þegar húsið ásamt bryggjunni var rífið og endurbyggt sem verbúð í Mikley.²⁷³

Mynd 50. Horft til norðausturs, í átt að Johansenshúsi. Allstór bryggja stóð framan við húsið. Ljósmynd: SGB, 2024.

---

²⁷³ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 244

Staðsetning: A 684924.719 - N 423041.555**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Hús Árna Halldórssonar**Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk:** verbúð**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk annað:** verkhús**Dagsetning:** 02.10. 2024**Aldur frá – til:** 1919 – 1935

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Mynd 51. Verbúð Árna Halldórssonar stóð rétt austan við verbúð Johansens. Horft til vesturs. Ljósmynd: SGB, 2024.

Lýsing: Verbúðarhús Árna Halldórssonar stóð austast á Ægissíðu.²⁷⁴ Það var tvílyft timburhús með verbúð fyrir eina áhöfn á efri hæð og söltunaraðstöðu niðri. Útgerð var stunduð frá Syðri-Ægissíðu í húsnæði Árna á vertíð 1929 en Landsbankinn hafði eignast húsnæðið nokkrum árum fyrr. Húsið stóð fram á fjórða áratuginn en var þá rífið. Þar með lauk sögu Ægissíðuverstöðvarinnar sem austfirskir útgerðarmenn stofnuðu 1919.

²⁷⁴ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 243

Staðsetning: A 684926.385 - N 423033.451**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** ekki sést til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna niðurrifs**Tegund:** heimild**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Hlutverk:** bryggja**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1919 – 1935**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Framan við verbúðarhús Árna Halldórssonar var bryggja, líkt og við aðrar verbúðir við Syðri-Ægissíðu.²⁷⁵

Mynd 52. Bryggja var framan við verstöð Árna, líkt og annarra útgerðamanna við Syðri-Ægissíðu. Horft til austurs. Ljósmynd: SGB, 2024.

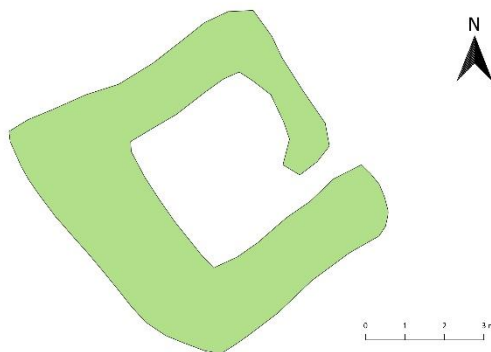
---

²⁷⁵ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 244

Staðsetning: A 684919.021 - N 423056.047**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** sjóminjar**Vegghæð:** 0,2 – 0,5 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,6 m**Hlutverk:** íshús**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Aldur frá – til:** 1919 – 1930**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Árni Halldórsson lét reisa íshús við verbúðarhús sitt, líklega nýtt til að geyma beitu.²⁷⁶ Húsið stóð upp af bakkanum austast á Ægissíðu, um 8 m NA af verbúðinni. Það var byggt úr torfi og grjóti, um 6 x 7 m að stærð. Tóftin er töluvert gróin.

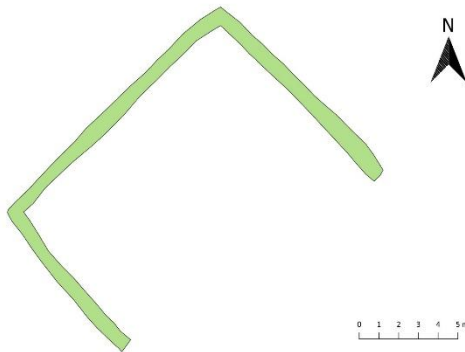
Mynd 53. Uppmæling og ljósmynd af íshúsi Árna Halldórssonar, horft til suðurs. Ljósmynd: SGB, 2024.

²⁷⁶ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 244

Staðsetning: A 684772.688 - N 422934.249**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** óskilgreind**Vegghæð:** 0,1 – 0,3 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,4 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Norðan við verbúðarminjarnar á Syðri-Ægissíðu er garðlag, 14 x 8 m að stærð. Hlutverk garðlagsins er ekki ljóst né aldur þess. Ekki hægt að fullyrða að það hafi tilheyrt verstöðinni.

Mynd 54. Um 14 m langt U-laga garðlag er norðan í Syðri-Ægissíðu. Á ljósmynd er horft til suðurs upp eftir hæðinni. Ljósmynd: SGB, 2024.

Staðsetning: A 684874.440 - N 423004.770

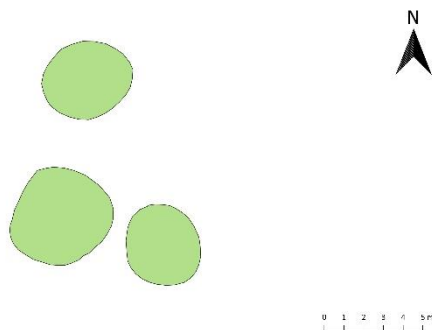
A 684869.677 - N 423006.537

A 684870.653 - N 423013.187

Sérheiti:**Minjaheild:** sjóminjar**Tegund:** dæld**Hlutverk:** óþekkt**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Friðlýst:** nei**Ástand:** greinanlegar minjar**Dýpt:** 0,2 – 1,8 m**Hætta:** hætta vegna rasks og byggðar**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 02.10. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Norðaustan í hólnum á Syðri-Ægissíðu, um 37 m suðvestur af verbúðarminjum 3000:111 eru 3 dældir. Þvermál þeirra allra er 3 x 3 m en eru mismunandi að dýpt, sú dýpsta er nyrst, allt að 1,8 m djúp. Heimildamaður taldi dældirnar hafa tilheyrt athafnasemi verstöðvarinnar og nýttar til að geyma ís.²⁷⁷

Mynd 55. Dældirnar 3, vestur af verbúðarminjunum. Ljósmynd er tekin af hæðinni norðaustan í Syðri-Ægissíðu í átt til norðurs. Ljósmynd: SGB, 2024.

²⁷⁷ Björn G. Arnarsson, 2024, haft eftir Gísli Arasyni f. 1917

Staðsetning: A 684834.348 - N 422925.290

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: óskilgreind

Hætta: hætta vegna rasks og byggðar

Tegund: dæld

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

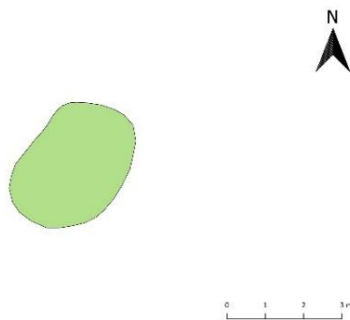
Hlutverk: óþekkt

Dagsetning: 02.10. 2024

Aldur frá – til: 1550 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, nálægt strönd. Á svæði meðfram austurströnd Syðri-Ægissíðu við Skarðsfjörð.

Lýsing: Austan megin á Syðri-Ægissíðu, fast við göngustíginn sem liggur eftir austurbrún hólsins er rúst eða dæld. Dældin er grunn, 0,2 – 0,4 m á dýpt. Í Sögu Hafnar er heimild fyrir að brunnur hafi verið norðvestan við verstöðvarbyggingarnar en nákvæm staðsetning er ekki kunn.²⁷⁸ Ekki er hægt að útiloka að dældin sé eitt af vatnsbólum verbúðanna á Syðri-Ægissíðu.

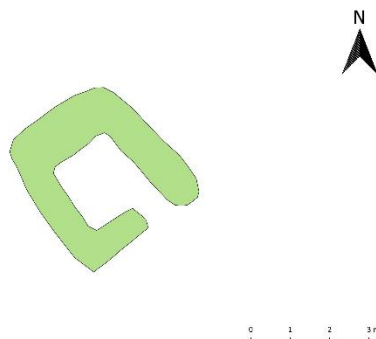
Mynd 56. Dæld fast við göngustíginn á Syðri-Ægissíðu. Hér horft til austurs. Ljósmynd: SGB, 2024.

²⁷⁸ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 244-5

Staðsetning: A 683978.380 - N 422734.797**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar/þéttbýlisminjar**Vegghæð:** 0,5 – 1,6 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,8 - 1,3 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna byggðar**Aldur frá – til:** 1800 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 15.03.2023

Umhverfi/staðhættir: Í kjarr- og skóglendi austan við vatnstankinn á tjaldsvæði Hafnar.

Lýsing: Austarlega í Syðriklettum, um 30 m austan við vatnstankinn er tóft. Tóftin er staðsett í trjálundi á tjaldsvæði Hafnar. Tóftin er einhólfa, 4 x 4 m að stærð, gerð úr torfi og er vel gróin.

Mynd 57. Stæðileg tóft sunnan við vatnstankinn á Höfn. Ljósmynd tekin til norðurs. Ljósmynd: SGB, 2024.

Auðkenni: 3000:121 Lyngey

tóft

óþekkt

Staðsetning: A 684337.871 - N 422366.128

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Vegghæð: 0,5 – 0,9 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 1,0 m

Hlutverk: óþekkt

Hætta: hættu vegna byggðar

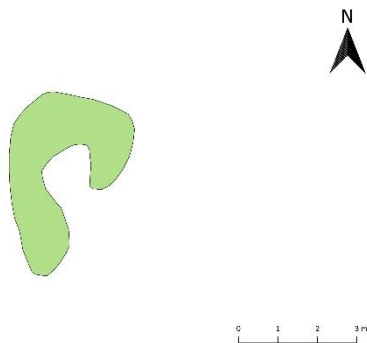
Aldur frá – til: 1921 – 1950

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Dagsetning: 05.12.2023

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi, á svæði austan Sæbrautar innan þéttbýlis Hafnar.

Lýsing: Í Lyngey, sem nú er orðin landföst eyja er lítil tóft. Tóftin er töluvert blásin og röskuð. Ekki er ljóst hvaða hlutverki mannvirkið gegndi en líklega verið fénaðarhús eða geymsla fyrir sláttuáhöld.

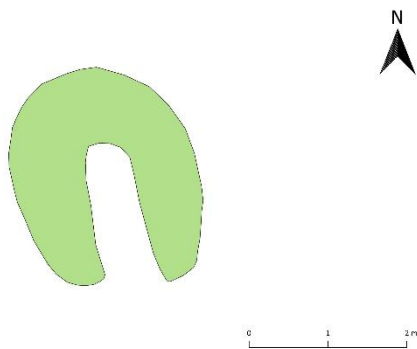

Mynd 58. Frá Lyngey, horft til norðurs. Ljósmynd: SGB, 2023.

Eldra auðkenni: 3171:004 ²⁷⁹**Staðsetning:** A 684516.187 - N 422151.016**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Vegghæð:** 0,4 – 0,8 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,5 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna byggðar**Aldur frá – til:** 1850 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 05.12.2023

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi á höfða við strandsvæði. Stendur sunnan við fjarskiptastöð í Standey, austan Sæbrautar í þéttbýli Hafnar.

Lýsing: Sunnarlega í Standey eru tvær einhólfa tóftir. Á Herforingjaráðskorti frá 1905 er vísbending um að hús undir þaki hafi staðið suðvestast í Standey. Önnur hvor þessara tófta eru leifar þess húss. Tóftin er einhólfa, stærð 0,6 x 1,8 að innanmáli. Veggir úr torfi en ekki sést í grjóthleðslur þó svo ekki er hægt að útiloka þær.

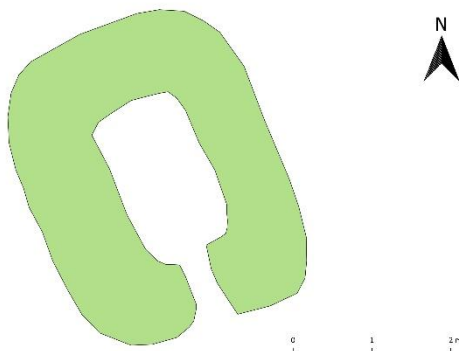
Mynd 59. Frá Standey, horft til norðurs. Uppmæling af lítilli tóft t.v. Ljósmynd: SGB, 2023.

²⁷⁹ Sjá Sigríður Guðný Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir, 2024, bls. 14

Eldra auðkenni: 3171:005²⁸⁰**Staðsetning:** A 684525.361 - N 422158.849**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** þéttbýlisminjar**Vegghæð:** 0,5 – 0,8 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,8 m**Hlutverk:** óþekkt**Hætta:** hætta vegna byggðar**Aldur frá – til:** 1850 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 05.12.2023

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi á höfða við strandsvæði. Stendur sunnan við fjarskiptastöð í Standey, austan Sæbrautar í þéttbýli Hafnar.

Lýsing: Sunnarlega í Standey eru tvær einhólfa tóftir. Á Herforingjaráðskorti frá 1905 er vísbending um að hús undir þaki hafi staðið suðvestast í Standey. Önnur hvor þessara tófta eru leifar þess húss. Tóftin er stærri en tóft 3000:122, stærð 1,2 x 2 m að innanmáli. Stendur ögn norðar og hærra á eyinni. Þó má áætla að mannvirkin séu frá sama tíma, trúleg leifar hrúta- eða lambakofa íbúa kaптúnsins sem leigðu slægju- og beitarlönd í eyjunum í Skarðsfirði á fyrri hluta 20. aldar.

Mynd 60. Stærri tóftin í Standey. Á mynd er horft til suðurs. Ljósmynd: SGB, 2023.

²⁸⁰ Sjá Sigríður Guðný Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir, 2024, bls. 14

Eldra auðkenni: 3171:001²⁸¹

Staðsetning: A 684514.000 - N 421959.189

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: vel greinanlegar minjar

Minjaheild: þéttbýlisminjar

Vegghæð: 0,5 – 1,0 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 1,0 m

Hlutverk: beitarhús

Hætta: mikil hætta vegna byggðar

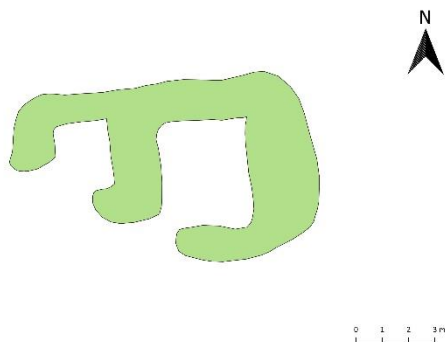
Aldur frá – til: 1850 – 1950

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Dagsetning: 05.12.2023

Umhverfi/staðhættir: Í graslendi um 95 m frá strönd. Miðsvæðis í Álaugarey, milli Krosseyjarveggar og hafnarsvæðis austast í þéttbýli Hafnar.

Lýsing: Álaugarey er ein af fjölmörgum eyjum í Hornafirði sem voru áður í eigu Hafnarness.²⁸² Hafnarnesbændur nýttu sér eyna sem slægjuland. Á hólbarði um 20 m suður af veginum um Álaugarey stendur tóft, líkast til leifar húss sem merkt er í Álaugarey á Herforingjaráðskorti frá 1905.²⁸³ Tóftin er tvíhólfa, um 12 x 7 m að ytri stærð og snýr A-V með op til suðurs. Eystra hólfið er 3 x 4 m að innanmáli, hefur líklegast verið hlaða eða aðhald. Vestar hólfið er töluvert minna, 2 x 2,5 m að innanmáli og vantar á vesturvegg hólfsins. Óvíst er hvort mannvirkið hafi tilheyrt Hafnarnesbændum eða íbúum kaupsins, sem höfðu slægju afnot í eyinni og haft þar beitarhús.

Mynd 61. Uppmæling af beitarhúsatóftinni í Álaugarey. Hægra megin er ljósmynd af sömu tóft, horft til austurs. Ljósmynd: SGB, 2023.

²⁸¹ Sjá Sigríður Guðný Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir, 2024, bls. 9

²⁸² Ö-skrá fyrir Hafnarnes, bls. 3

²⁸³ Náttúrufræðistofnun, 2024. Kortasjá LMÍ

Eldra auðkenni: 3171:002 ²⁸⁴**Staðsetning:** A 684587.429- N 421977.136**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** greftrunarminjar**Horfin:** vegna vegaframkvæmda**Tegund:** heimild**Hætta:** mikil hætta vegna byggðar**Hlutverk:** kuml**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 860 – 1935**Dagsetning:** 05.12.2023

Umhverfi/staðhættir: Innan raskaðs lands, um 50 m frá strönd austarlega í Álaugarey. Kumlið fannst rétt norðan við verslun Húsgagnavals.

Lýsing: Í febrúar 1934 fannst kuml í Álaugarey, þegar lagður var vegur þvert yfir eyna að nýreistum verstöðvarhúsum Þórhalls Daníelssonar. Við vegagerðina var komið niður á mannabein ásamt gripum. Rannsóknir sýndu að beinin voru talin af 35 – 45 ára konu og munirnir m.a. af gerð algengustu skartgripa kvenna frá víkingaöld. Merkgastir gripurinn af haugfénu er álitinn armaugur, en slíkur gripur hafði ekki fundist áður á Íslandi. Hann gaf vísbendingu um að kumlið sé jafnvel frá öndverðri 10. öld.²⁸⁵ Mikið rask hefur átt sér stað á svæðinu þar sem kumlið fannst og því engin sjáanleg ummerki eru á vettvangi.

---

²⁸⁴ Sjá Sigríður Guðný Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir, 2024, bls. 10

²⁸⁵ Kristján Eldjárn, 2016, bls. 304

Eldra auðkenni: 3171:003 ²⁸⁶**Staðsetning:** A 684579.576 - N 421973.924**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** óskilgreind**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** mannvistarleifar**Hætta:** mikil hætta vegna byggðar**Hlutverk:** óþekkt**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 900 – 1950**Dagsetning:** 05.12.2023**Umhverfi/staðhættir:** Innan raskaðs lands, um 50 m frá strönd austarlega í Álaugarey.

Lýsing: Þegar grafið var fyrir drenlögn rétt norðan við verslunarhús Húsgagnavals árið 2014, komu í ljós mannvistarleifar í sniði.²⁸⁷ Umrætt svæði er nokkrum metrum austan við kumlastæðið (3000:125). Við nánari skoðun á mannvistaleifunum sáust kolaleifar, móaska og gjóska í sniðinu.²⁸⁸ Einnig hvít og rauð aska. Niðurstöður bentu til að mannvistaleifarnar gætu verið frá því fyrir árið 1362, þar sem öskulag úr Örfajökli liggur ofar í sniðinu. Ekki er útilokað að hér sé um yngri minjar að ræða.

---

²⁸⁶ Sjá Sigríður Guðný Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir, 2024, bls. 13

²⁸⁷ Sjá Sigríður Guðný Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir, 2024, bls. 13

²⁸⁸ Sjá Sigríður Guðný Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir, 2024, bls. 13

Auðkenni: 3000:127 Afkastahóll**heimild****naust****Staðsetning:** A 683866.524 - N 421908.689**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjóminjar**Horfin:** vegna bygginga**Tegund:** heimild**Hætta:** engin hætta**Hlutverk:** naust**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1900 – 1920**Dagsetning:** 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Innan þéttbýlis, um 30 m frá strönd. Á svæði sunnan undir Afkastahól, við lóð Ránarslóð 2.

Lýsing: Bændur í Nesjum og kaupmenn á Höfn gerðu út árabáta um Hornafjarðarós í byrjun 20. aldar.²⁸⁹ Flestum bátum var róið frá Leiðarhöfða þar sem Nesjabændur voru með naust. Árið 1909 gerði verslun Þórarins Tuliniusar út tvo sexæringa frá Höfn, einnig Þórhallur Daníelsson í kaupmannstíð sinni. Bátar þeirra voru hafðir í naustum sunnan undir Afkastahól. Engin sýnileg ummerki eru um naustin. Þau voru nokkurn veginn þar sem húsið Hvammur stendur nú, við Ránarslóð 2.

Auðkenni: 3000:128 Mönguhellir**örnefni****mannabein****Staðsetning:** A 683784.801 - N 421890.241**Aldur frá – til:** 1800 - 1950**Sérheiti:** Mönguhellir**Friðlýst:** nei**Minjaheild:** óskilgreind**Ástand:** greinanlegar minjar**Tegund:** örnefni**Hætta:** engin hætta**Tegund annað:** sögustaður**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** mannabein**Dagsetning:** 26.09. 2024

Umhverfi/staðhættir: Suðvestan í Afkastahól innan þéttbýlis, um 30 m frá strönd.

Lýsing: Austarlega á Ránarslóð suðvestan undir Afkastahól er lítill hellir, nefndur Mönguhellir. Nafnið er komið til vegna þess að þar fannst sjórekið lík af konu sem hét Manga og talið að hún hafi fyrirfarið sér. Þetta eru munnmæli og hvergi skráð.²⁹⁰

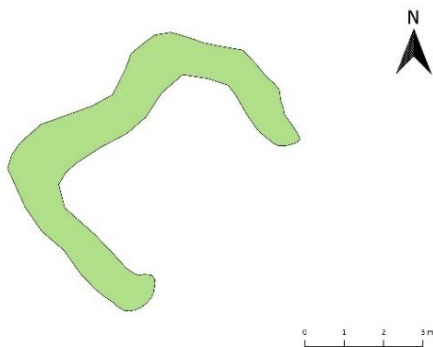
²⁸⁹ Arnþór Gunnarsson, 1997, bls. 233-234

²⁹⁰ Guðný Svavarsdóttir, munnleg heimild, 09.02. 2022

Eldra auðkenni: 2746:001 ²⁹¹**Staðsetning:** A 684180.752 - N 421322.241**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,5 – 0,9 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,5 – 0,7 m**Hlutverk:** matjurtagarður**Hætta:** hætta vegna landbrots**Hlutverk anna:** beitarhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Dagsetning:** 19.01. 2022

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á hól við suðausturbakka Óslands, um 180 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Fyrir ca. miðjum suðausturbakka Óslands er Fjárhúshóll og þar standa rústir beitarhúsa frá jörðinni Horni. Fjárhúshóll er norðaustan við Óslandshæð og rís upp yfir umhverfi sitt. Minjar beitarhúsanna hafa stefnuna NA-SV líkt og hóllinn og dyr snúa til suðausturs. Þær samanstanda af fjórum tóftum fjárhúsa, ein kró og eitt garðlag sem er vestast á hólnum. Rústirnar standa á ystu brún hólans í dag sem gefur vísbendingu um töluvert landrof við ströndina frá því húsin voru reist. ²⁹² Vestast á Fjárhúshól er u-laga garðlag með op til suðausturs. Garðlagið er um 6 x 4 m að stærð. Veggir ú torfi og eru vel grónir. Hlutverk mannvirkis er ekki ljóst en líklega er um matjurtagarð að ræða.

Mynd 62. Uppmæling af garðlagi á Fjárhúshóll í Óslandi. Á ljósmynd er horft til suðvesturs. Ljósmynd: SGB, 2022.

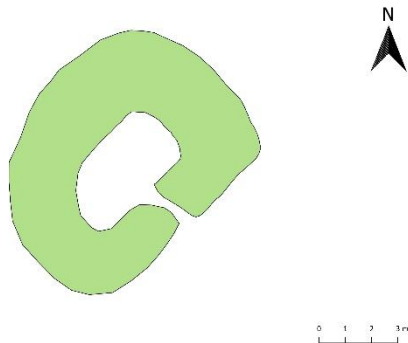
²⁹¹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 6

²⁹² Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 6

Eldra auðkenni: 2746:002 ²⁹³**Staðsetning:** A 684183.800 - N 421333.768**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,8 – 1,8 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 1,2 – 2,0 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna landrofs**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 19.01. 2022

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á svæði við suðausturbakka Óslands, um 180 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Tæpum 5 m norðaustur af garðlagi 3000:129 er tóft. Tóftin er um 9 x 6 m að stærð, með vegg úr torfi og op snýr til suðausturs. Tóftin stendur alveg á brún hólins og er mjög áberandi í landslaginu.

Mynd 63. Vestasta fjárhústóftin á Fjárhúshól. Horft til suðvesturs á mynd. Ljósmynd: SGB, 2022.

²⁹³ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 7

Eldra auðkenni: 2746:003²⁹⁴

Staðsetning: A 684190.756 - N 421347.140

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: vel greinanlegar minjar

Minjaheild: búsetuminjar

Vegghæð: 0,5 – 0,7 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 0,5 – 0,8 m

Tegund annað: garðlag

Hætta: hætta vegna landbrots

Hlutverk: beitarhús

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

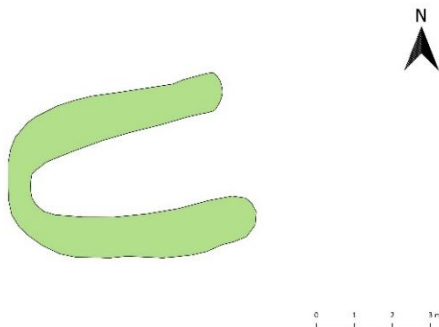
Hlutverk annað: garður

Dagsetning: 19.01. 2022

Aldur frá – til: 1550 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á hól við suðausturbakka Óslands, um 180 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Rétt norðan við tóft 3000:130 er einhólfa tóft sem snýr þvert á önnur mannvirki beitarhúsanna.²⁹⁵ Mannvirkið er U-laga með veggj úr torfi og grjóti. Ytra mál er 6 x 4 m og er mikið gróið. Innst í tóftinni hefur rofnað skarð í hleðsluna og liggur gönguslóði í gegnum mannvirkið og áfram austur með Fjárhúshólum. Hlutverk þess er ekki ljóst en ekki er útilokað að veggirnir eru leifar tveggja garða.

Mynd 64. Uppmæling af fjárhústóft 131. Á ljósmynd er horft til vesturs. Ljósmynd: SGB, 2022.

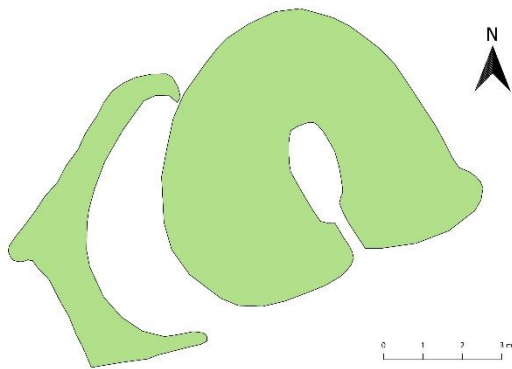
²⁹⁴ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 7

²⁹⁵ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 8

Eldra auðkenni: 2746:004 ²⁹⁶**Staðsetning:** A 684191.425 - N 421350.744**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,5 – 0,7 m**Tegund:** garðlag**Veggbreidd:** 0,5 – 0,8 m**Hlutverk:** aðhald**Hætta:** hætta vegna landrofs**Hlutverk annað:** beitarhús**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Dagsetning:** 19.01. 2022

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á hól við suðausturbakka Óslands, um 180 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Rétt norðan við tóft 3000:131 er garðlag sem myndað hefur veggj aðhalds áfast við fjárhús að austan verðu. Garðlagið er L-laga, alls um 7 m langt. Veggir grasi grónir líkt og allar aðrar minjar á Fjárhúshólnum.

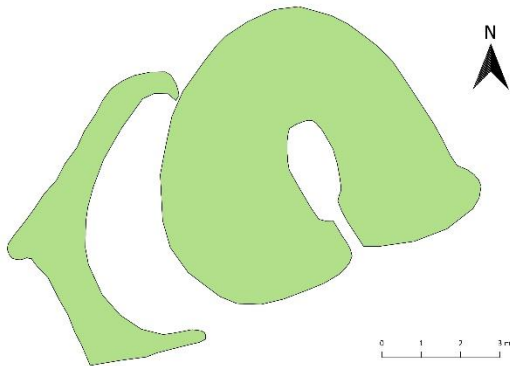
Mynd 65. Garðlag aðhalds, ljósmynd tekin til norðurs. Ljósmynd: SGB, 2022.

²⁹⁶ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 8

Eldra auðkenni: 2746:005 ²⁹⁷**Staðsetning:** A 684195.616 - N 421353.903**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,5 – 1,3 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,5 – 1,6 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna landrofs**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 19.01. 2022

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á hól við suðausturbakka Óslands, um 180 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Um 14 m norðaustur af tóft 3000:130 er einhólfa tóft og stendur um 10 m frá bakkanum. Ytra mál eru 5 x 4,5 m, veggir úr torfi. Tóftin er mjög grasi gróin og áberandi í landslaginu.

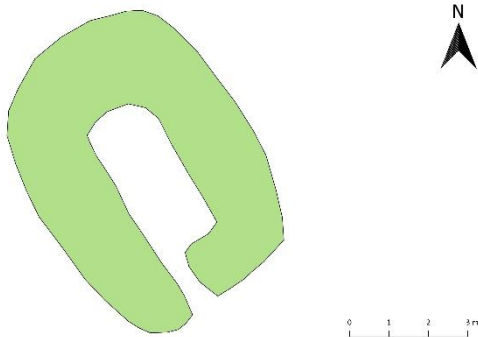
Mynd 66. Fjárhústóft 133 (eldra nr. 2746:005) horft til norðvesturs. Ljósmynd: SGB, 2022.

²⁹⁷ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 9

Eldra auðkenni: 2746:006²⁹⁸**Staðsetning:** A 684201.329 - N 421358.013**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Fjárhúshóll**Ástand:** vel greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,5 – 1,8 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,5 – 2,0 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna landrofs**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 19.01. 2022

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á hól við suðausturbakka Óslands, um 180 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Um 2 m norðaustur af tóft 3000:132 er austasta tóftin sem tilheyrir beitarhúsunum í Fjárhúshól. Tóftin er 6 x 4,5 m að stærð, með vegg úr torfi. Hún er mjög grasi gróin líkt og aðrar tóftir á Fjárhúshólnum og er áberandi í landslagi.

Mynd 67. Beitarhúsatóft 134, horft til austurs. Tóftirnar eru allar mikið grónar og standa hátt í landslaginu. Ljósmynd: SGB, 2022.

²⁹⁸ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 9

Eldra auðkenni: 2746:007 ²⁹⁹

Staðsetning: A 684214.646 - N 421357.057

Friðlýst: nei

Sérheiti:

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: samgönguminjar

Hætta: hætta vegna landrofs

Tegund: gata

Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Hlutverk: leið

Dagsetning: 19.01. 2022

Aldur frá – til: 1550 – 1950

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á hól við suðausturbakka Óslands, um 180 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Í Byggðasögu Hafnarhrepps segir: „Menn fæddir á árunum 1850 -‘60 töldu sig hafa séð greinilega götuslóða austan við Óslandshraun, sem kallað er, og lágu þeir í sjó fram. Töldu þeir að þetta væru götur eftir heylestir Hornsbænda frá þeim tíma er þurrt land var úr Ósland og í Austurffjörur.“³⁰⁰ Gönguslóði liggur eftir endilöngum Fjárhúshólnum og ekki er hægt að útiloka að slóðinn liggir í legu gamla götuslóða Hornsbænda.

Mynd 68. Götuslóðinn liggur til vesturs í gegnum og meðfram beitarhúsatóftunum við ströndina. Ljósmynd: SGB, 2022.

²⁹⁹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 10

³⁰⁰ Gísli Björnsson, 1976, bls. 168

Eldra auðkenni: 2746:008 ³⁰¹**Staðsetning:** A 684264.381 – N 421399.862**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minja**Minjaheild:** samgönguminjar**Vegghæð:** 0,5 m**Tegund:** þúst**Hætta:** hætta vegna landbrots**Hlutverk:** óþekkt**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Aldur frá – til:** 1550 – 1950**Dagsetning:** 19.01. 2022

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi við strönd. Á hól við suðausturbakka Óslands, um 200 m norðaustan við Óslandshæð.

Lýsing: Rúmum 70 m austan við beitarhúsin á Fjárhúshól er lágreistur ónefndur hóll með þúst sem líkist vörðuhleðslu. Ekki er útilokað að Hornsbændur eða aðrir vegfarendur um Óslandið hafi reist hér merki til að varða leið um eyjuna frá þeim tíma er þurrt var á milli hennar og Austurfjöru. Þústin er mikið gróin, u.þ.b. 0,5 m á hæð.

Mynd 69. Þúst eða mögulegt vörðubrot, horft til norðvesturs. Ljósmynd: SGB, 2022.

³⁰¹ Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 10

Eldra auðkenni: 2746:009³⁰²**Staðsetning:** A 683985.705 - N 421552.066**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Ferjuklettur**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjó- og verslunarminjar**Hætta:** hætta vegna rasks**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** skipalægi**Dagsetning:** 19.01. 2022**Aldur frá – til:** 1550 – 1870

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi innan þéttbýlis Hafnar. Á landuppfyllingu við hól milli gatnanna Miðóss og Ófeigstanga.

Mynd 70. Ytri-Ferjuklettur í Óslandi, horft til suðurs. Ljósmynd: SGB, 2022.

Lýsing: Ytri-Ferjuklettur er milli gatnanna Miðóss og Ófeigstanga í Óslandi. Í Byggðasögu Hafnarhrepps segir: „*Norðan við Óslandið miðja vega eru tveir hólmar grasi vaxnir og girtir klettabeltum. Heita þeir Ferjuklettur. Gamla sagnir herma, að skip sem sigldu á Hornafjörð fyrir á öldum, hafi verið bundin milli þessara kletta.*“³⁰³ Landfyllingar milli Hafnartangans og Óslandssvæðisins frá seinni hluta síðustu aldar gera það að verkum að nærumhverfi Ferjukletta er gjörbreytt frá því sem áður var. Ytri-Ferjuklettur rís 3-4 m frá jafnsléttu en ekki sést lengur í Innri-Ferjuklett. Áður en vinna við landfyllingu í Óslandi hófst, sást far eða ryðtaumur í

klettinum eftir krók sem notaður hefur verið sem festing fyrir báta eða kaupskip.³⁰⁴

³⁰² Sjá Sigríður G. Björgvinsdóttir, 2022, bls. 11

³⁰³ Gísli Björnsson, 1976, bls. 168

³⁰⁴ Björn G. Arnarsson 2024, haft eftir Gísli Arasyni, f. 1917

Staðsetning: A 683741.559- N 420922.677**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Stapaklettur**Ástand:** sést ekki til minja**Minjaheild:** sjó- og verslunarminjar**Hætta:** hætta vegna landbrots**Tegund:** heimild**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** skipalægi**Dagsetning:** 24.09. 2024**Aldur frá – til:** 1876 – 1890**Umhverfi/staðhættir:** Við strönd á vestasta tanga Óslands, á sundinu milli Stapakletts og Óslands.

Lýsing: Framan við vesturodda Óslands, er stakur klettur sem kallast Stapaklettur. Um 100 m breitt sund er á milli klettsins og fremsta hluta Óslands. Í þessu sundi var skipalægi Gránufélagsins á árunum 1876 til 1890.³⁰⁵ Á því tímabili sigldu lausakaupaskip félagsins til Hornafjarðar, það fyrsta árið 1876. Margir heimamenn áttu hlut í félaginu sem varð til þess að skip þess sigldu til Hornafjarðar, í samkeppni við verslunina á Papósi. Gránufélagsskipið eða „skipið“ eins og það var kallað kom vanalega seinni part júní og lá fram í miðjan júlí. Aðallega var verslað með ull og æðardún en peningar voru ekki á hvers manns hendi. Sölubúðin var undir þilfari, með kaffi, sykurl og sælgæti ásamt alls konar álnavöru. Sigurður E. Sæmundsen var kaupstjórinn öll árin sem Gránufélagið sigldi á Höfn, sagður lipur og skemmtilegur verslunarmaður og þótti fólki gott að versla við hann.³⁰⁶ Engin ummerki er að sjá við bakkann gegnt Stapaklettinu.

Mynd 71. Við vestasta odda Óslands var skipalægi Gránufélagsskipa sem sigldu á Hornafjörð. Horft til suðaustur í átt að Vestrahorni. Ljósmynd: SGB, 2024.

³⁰⁵ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 42

³⁰⁶ Þorleifur Jónsson, 1950, bls. 42-43

Auðkenni: 3000:139 Stórhóll**þjóðtrú****huldufólk/-bústaður****Staðsetning:** A 682361.678 - N 429128.989**Friðlýst:** nei**Sérheiti:** Stórhóll**Ástand:** heillegar minjar**Minjaheild:** trú og hefðir**Hætta:** engin hætta**Tegund:** þjóðtrú**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Hlutverk:** huldufólksbústaður**Dagsetning:** 06.11. 2024**Aldur frá – til:** 800 - 1950**Umhverfi/staðhættir:** Í gras- og mólendi norðvestan þéttbýlis í Nesjahverfi.

Lýsing: Suður af Hæðum í Nesjum er grasi vaxinn hóll er nefnist Stórhóll. Samkvæmt örnefnaskrá fyrir Austurhól segir að þar hafi búið huldufólk.³⁰⁷

Auðkenni: 3000:140 Stórhóll**tóft****beitarhús****Staðsetning:** A 682336.914 - N 429112.589**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,6 – 0,9 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 1,0 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna byggðar**Aldur frá – til:** 1800 - 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 06.11. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Í gras- og mólendi norðvestan þéttbýlis í Nesjahverfi.

Lýsing: Sunnan í Stórhól eru þrjár beitarhúsatóftir frá Bjarnaneshjáleigum, í fyrrum sameiginlegu beitarlandi jarðarinnar og Ytri-Hjáleigugarða. Samkvæmt byggðasögu Nesjahrepps tilheyrðu Stórhólsbeitarhúsin Fornustekjum.³⁰⁸ Tóftirnar standa nokkurn spöl upp í brekkunni sunnan í hólnum, þær snúa allar austur- vestur með dyraopi til suðurs. Vestasta tóftin er einhólfa, líklega fjárhús, um 5,5 x 7,0 m að stærð með veggjahæð frá 0,6 - 0,9 m. Veggir eru úr torfi.

³⁰⁷ Ö-skrá, Austurhóll, bls. 2

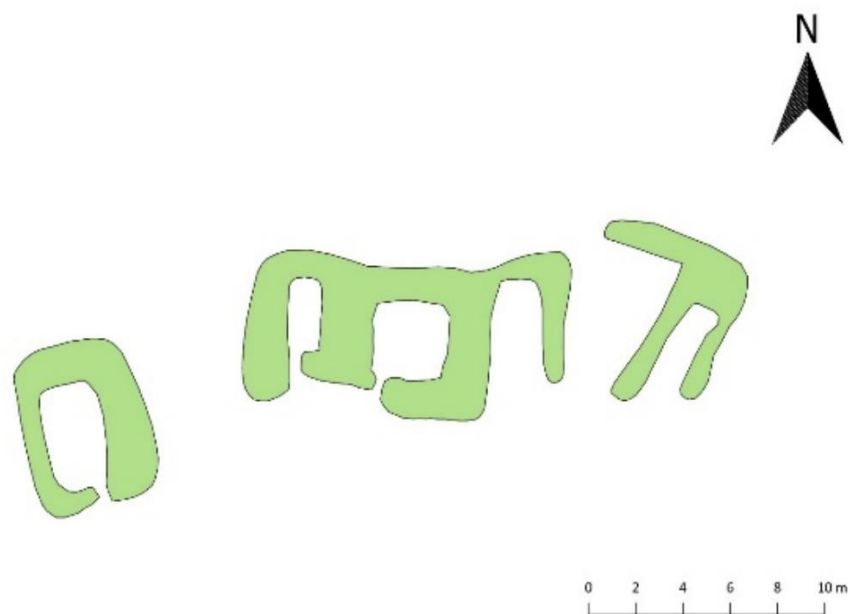
³⁰⁸ Bjarni Bjarnason 1971, bls. 194

Auðkenni: 3000:141 Stórhóll**tóft****beitarhús****Staðsetning:** A 682350.573 - N 429116.491**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,4 – 0,9 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,5 – 0,6 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna byggðar**Aldur frá – til:** 1800 - 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 06.11. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Í gras- og mólendi norðvestan þéttbýlis í Nesjahverfi.

Lýsing: Um 4 m austan við tóft 140 er þríhólf tóft, um 13 x 6,5 m að stærð með vegg frá 0,4 - 0,9 m á hæð. Veggir úr torfi og grjóti. Líklegt hlutverk mannvirkis hefur verið fjárhús með hlöðurými.

Auðkenni: 3000:142 Stórhóll**tóft****beitarhús****Staðsetning:** A 682361.201 - N 429118.076**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,5 – 0,9 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,5 – 0,6 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna byggðar**Aldur frá – til:** 1800 - 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 06.11. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Í gras- og mólendi norðvestan þéttbýlis í Nesjahverfi.

Lýsing: Rétt um 4 m austan við austasta vegg tóftar 141 er einhólf tóft, um 3 x 7 m að stærð með vegghæð frá 0,5 - 0,9 m. Veggir úr torfi og grjóti. Mannvirkið gæti hafa verið hluti af fjárhúsi 141, þá sem líklegt aðhald í rýminu á milli þeirra.

Mynd 72. Frá beitarhúsum við Stórhól í Nesjum. Efri mynd sýnir uppmælingar af þremur mannvirkjum, sjá lýsingu í texta í skrá. Neðri myndin er tekin úr hólbrekkunni til suðurs yfir tóftirnar. Ljósmynd: SGB, 2024.

Staðsetning: A 682628.422 - N 429372.026**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,6 – 0,9 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,8 – 1,0 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna rasks**Aldur frá – til:** 1800 - 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 06.11. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi nærri votlendi, norðaustur af íbúðabyggð í Nesjahverfi.

Lýsing: Suður af Ketillaugarfjalli í fornu beitolandi Bjarnaness eru klettaholt er nefnast Hæðir. Þar liggja landamörk Brekkubæjar og fyrrum lands Austurhóls, nú í eigu sveitarfélagsins. Réttarklettur er sunnarlega í Hæðunum. Samkvæmt byggðasögu Nesjahrepps, höfðu Austurhólsábúendur beitarhús í Hæðunum.³⁰⁹ Sunnan undir Réttarkletti, rétt ofan við mýrarsund eru þrjár tóftir sem standa þétt saman. Þær liggja NA– SV í landinu. Vestust er einhólfa tóft sem snýr N-S með dyr til suðurs. Mannvirkið hefur verið byggt upp í hlíðina, um 6 x 7,5 m að stærð með vegghæð allt að 1 m. Veggir eru úr torfi og grjóti. Tóftin er töluvert g róin og vegghleðsla hefur bólgnað út en einnig víða rofið úr veggjum. Telja má líklegt að tóftirnar undir Réttarkletti séu minjar beitarhúsa Austurhóls í Hæðum.

---

³⁰⁹ Bjarni Bjarnason, 1971 bls. 200

Auðkenni: 3000:144 Réttarklettur**tóft****beitarhús****Staðsetning:** A 682633.293 - N 429374.206**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,5 – 0,9 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,8 – 1,0 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna rasks**Aldur frá – til:** 1800 - 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 06.11. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Í gras- og mólendi nærri votlendi, norðaustur af íbúðabyggð í Nesjahverfi.

Lýsing: Rétt austan við tóft nr. 143 í tóftarklasanum undir Réttakletti er einhólfa tóft er snýr N-S með op til suðurs. Tóftin er um 5 x 12 m að umfangi, með vegghæð frá 0,5 – 0,9 m, veggir úr torfi og grjóti. Innst í tóftinni er lítið hólfið, um 4 m² að stærð, líklegt hlöðurými. Eystri veggur tóftarinnar nær um 2 m fram fyrir þann vestari og dyraopið. Tóftin er töluvert vallargróin og vegghleðslur bólgnar, líkt og aðrar minjar undir Réttarkletti.

Auðkenni: 3000:145 Réttarklettur**tóft****beitarhús****Staðsetning:** A 682642.799 - N 429374.921**Friðlýst:** nei**Sérheiti:****Ástand:** greinanlegar minjar**Minjaheild:** búsetuminjar**Vegghæð:** 0,3 – 0,8 m**Tegund:** tóft**Veggbreidd:** 0,7 – 1,0 m**Hlutverk:** beitarhús**Hætta:** hætta vegna rasks**Aldur frá – til:** 1600 - 1950**Skrásetjari:** Sigríður G Björgvinsdóttir**Dagsetning:** 06.11. 2024**Umhverfi/staðhættir:** Í gras- og mólendi nærri votlendi, norðaustur af íbúðabyggð í Nesjahverfi.

Lýsing: Rúmum 2 m austan tóftar nr. 144 er einhólfa tóft, um 5 x 8 m að stærð með vegghæð frá 0,3 – 0,8 m. Tóftin snýr A-V, með op til vesturs, þ.e. liggur þvert á tóftir 143 og 144. Hún er umtalsvert minni að umfangi en áðurgreindar tóftir, töluvert vallargróin og hleðslur bólgnar.

Mynd 73. Beitarhús í Réttarkletti. Efri mynd sýnir uppmælingar af þremur mannvirkjum, sjá texta í skrá. Neðri mynd sýnir umfang tóftanna í landslaginu, horft til norðurs.. Ljósmynd: SGB, 2024.

Staðsetning: A 682714.894 - N 429304.310

Friðlýst: nei

Sérheiti: Ásgerðartættur

Ástand: greinanlegar minjar

Minjaheild: búsetuminjar

Vegghæð: 0,6 – 0,9 m

Tegund: tóft

Veggbreidd: 0,8 – 1,5 m

Hlutverk: híbýli

Hætta: hætta vegna rasks

Aldur frá – til: 1600 - 1950

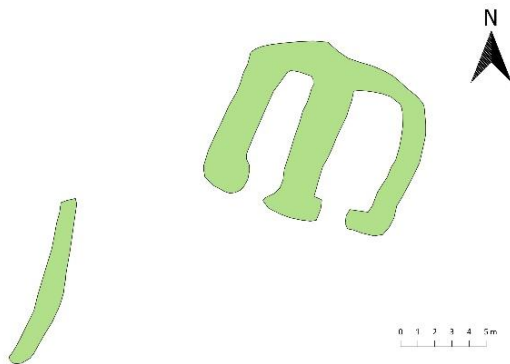
Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir

Dagsetning: 06.11. 2024

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi, norðaustan íbúðabyggðar í Nesjahverfi.

Lýsing: Neðst í Hæðum, tæpum 100 m suðaustan Réttakletts er lágt klapparholt. Sunnan í holtinu er tvíhólfa tóft, sem taldar eru vera Ásgerðartættur.³¹⁰ Í embættistíð séra Benedikts Jónssonar prests í Bjarnanesi, á þar að hafa búið einsetukona, Ásgerður að nafni og þótti hún forspá um marga hluti.³¹¹

Tóftin snýr NV-SA með op til suðvesturs, 11 x 10 m að umfangi með veggir úr torfi og grjóti. Vestara hólfið er sýnu minna en það eystra.

Mynd 74. Ásgerðartættur sunnan í Hæðum. T.v. uppmæling af tvíhólfa tóft ásamt garðlagi (147). Ljósmynd tekin með flygildi, með áttavísun til norðausturs. Ljósmynd: SGB, 2024.

³¹⁰ Ö-skrá fyrir Austurhól bls. 2

³¹¹ Guðmundur Jónsson Hoffell, 1946 bls. 106

Auðkenni: 3000:147 Ásgerðartættur	garðlag	óþekkt
Staðsetning: A 682700.913 - N 429301.565	Friðlýst: nei	
Sérheiti: Ásgerðartættur	Ástand: greinanlegar minjar	
Minjaheild: búsetuminjar	Vegghæð: 0,2 – 0,4 m	
Tegund: garðlag	Veggbreidd: 0,7 – 1,3 m	
Hlutverk: óþekkt	Hætta: hætta vegna rasks	
Aldur frá – til: 1800 - 1950	Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir	
	Dagsetning: 06.11. 2024	

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi, norðaustan íbúðabyggðar í Nesjahverfi.

Lýsing: Suðvestur af tóft 146 er lágt garðlag, um 10 m að lengd. Vegghæð er tæpur hálfur m þar sem það er hæst en nokkuð breitt eða allt að 1,5 m. Ekki er jóst hvaða hlutverki garðlagið gegndi.

Auðkenni: 3000:148 Tóttarhóll	heimild	óþekkt
Staðsetning: A 682646.847 - N 429019.103	Friðlýst: nei	
Sérheiti: Tóttarhóll	Ástand: ekki sést til minja	
Sérheiti annað: Gamla-Rétt	Horfin: ekki vitað	
Minjaheild: búsetuminjar	Hætta: engin hætta	
Tegund: heimild	Skrásetjari: Sigríður G Björgvinsdóttir	
Hlutverk: óþekkt	Dagsetning: 06.11. 2024	
Aldur frá – til: 1800 - 1950		

Umhverfi/staðhættir: Í gras- og mólendi, norðaustan Hæðagarðs í Nesjahverfi.

Lýsing: Tóttarhóls er getið í örnefnaskrá fyrir Austurhól og sagt vera hólbarð ofan við Mánagarðsland.³¹² Líklegt er að nafn hólins komi til vegna gamalla tófta sem hafi staðið við eða á hólum. Á Herforingjaráðskorti frá 1903 er teiknuð rétt eða kvíar, rétt vestan bakka Laxár, sem gæti vísað til tóftanna við Tóttarhól.³¹³ Annað örnefni á hólum er Gamla-Rétt og getið er í örnefnaskrá, er komið frá Gísla Björnssyni, sem ólst upp á Austurhól frá 1896 til 1907.³¹⁴ Við og á Tóttarhól er land töluvert raskað og engan veginn hægt að greina þau mannvirki sem hafa staðið þar.

³¹² Ö-skrá fyrir Austurhól, bls. 2

³¹³ Náttúrufræðistofnun, 2024. Söguleg gögn LMÍ

³¹⁴ Sverrir Guðmundsson, 2024, munnleg heimild 29.10. 2024

7. Heimildaskrá

Anna Þórhallsdóttir (1972). *Brautryðjendur á Höfn í Hornafirði. Þórhallur Daníelsson, kaupmaður og útgerðarmaður og Ingibjörg Friðgeirsdóttir, kona hans*. Reykjavík: án útg.

Arnbór Gunnarsson (1997). *Saga Hafnar í Hornafirði. Fyrri bindi, aðdragandi búsetu og frumbýlisár*. Hornafirði: Hornafjarðarbær.

Arnbór Gunnarsson (2000). *Saga Hafnar í Hornafirði. Síðara bindi 1940-1975*. Hornafirði: Sveitarfélagið Hornafjörður.

Ágúst Böðvarsson (1996). *Landmælingar og kortagerð Dana á Íslandi. Upphaf Landmælinga Íslands*. Reykjavík: Landmælingar Íslands.

Bergur Jónsson (1997). Bjarnaness- og Hoffellssóknir 1873. Í Jón Aðalsteinn Jónsson og Svavar Sigmundsson (sáu um útgáfu), *Skaftafellssýsla, sýslu- og sóknarlýsingar hins íslenska bókmenntafélags 1839-1873* (bls. 73 - 103). Reykjavík: Sögufélag

Birna Lárusdóttir og Elín Ósk Hreiðarsdóttir (2015). *Skráning fornleifa vegna hitaveitulagna frá Hoffelli að Höfn í Hornafirði*. Fornleifastofnun Íslands ses.

Bjarni Bjarnason (1971). Byggðasaga Nesjahrepps. Í *Byggðasaga Austur-Skaftafellssýslu, 1.bindi*. Reykjavík: Bókaútgáfa GuðjónsÓ.

Bjarni Bjarnason (1976). Hafnarnes. Í *Byggðasaga Austur-Skaftafellssýslu, 3.bindi*. Reykjavík: Bókaútgáfa GuðjónsÓ.

Gísli Björnsson (1976). Höfn. Í *Byggðasaga Austur-Skaftafellssýslu, 3.bindi*. Reykjavík: Bókaútgáfa GuðjónsÓ.

Gísli Sverrir Árnason (1994). *Þó hver einn megni smátt. Saga Atvinnufélags Hafnarverkalýðs á Hornafirði 1929-1942, fyrri bindi*. Hornafirði: Verkalýðsfélagið Jökull.

Guðmundur Jónsson Hoffell (1946). *Skaftfellskar þjóðsögur og sagnir*. Akureyri: Marteinn Skaftfells gaf út.

Héraðsskjalasafn Austur-Skaftafellssýslu, Höfn Hornafirði (Hér.A-Skaft):

- Hér.A-Skaft. Askja: Hólar- Hafnarnesumboð. Erfðafestubréf 31. maí 1907
- Hér.A-Skaft. Askja: Hólar- Hafnarnesumboð. Erfðafestubréf, 16. Jan. 1909
- Hér.A-Skaft. Askja: Hólar-Hafnarnesumboð (lóðaúthlutun 29. apríl 1918)
- Hér.A-Skaft. E 31. Óskar Guðnason: Ýmis gögn. Fasteignamat á Heklu 24. maí 1909
- Hér.A-Skaft. KASK, Virðingagjörð á húsum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 30.maí 1913
- Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar. Höfn 12. Júlí 1917
- Hér.A-Skaft. KASK. Virðingagjörð á eignum Þórhalls Daníelssonar, Höfn 17.-18. Nóv. 1920
- Hér.A-Skaft. Munnleg hefð: Ásgeir Þórarinsson Núpan, MMH_07_0017_67_asgeir, viðtal 10.júní 1993.

- Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 11. mars 1925
- Hér.A-Skaft. Nesjahreppur. Uppskrifta- og virðingabók 1921-1934. 23. Nóv. 1926
- Hér.A-Skaft. SV-XXVII. Fasteignamat í Nesjahreppi, Hafnarkauptún (1930)

Íslenzkt fornbréfasafn, sem hefir inni að halda bréf og gjörninga, dóma og máldaga og aðrar skrár, er snerta Ísland eða íslenzka menn. IX. bindi 1262-1536 (1909-1913). Reykjavík: Gefið út af hinu íslenzka bókmenntafélagi.

Íslendingaþættir Tímans (25.07.1969). *Minning. Hjónin Valgeir Bjarnason og Sólveig Jónsdóttir.* 13.tlb. 2.árg. Sótt á <https://timarit.is/page/3570449#page/n7/mode/2up>

Johnsen J. (1847). *Jarðatal á Íslandi, með brauðalýsingum, fólkstölu í hreppum og prestaköllum, ágripi úr búnaðartöflum 1835-1845, og skýrslum um sölu þjóðjarða á landinu.* Kaupmannahöfn: J.Johnsen.

Jón Þorkelsson (1918-20). *Jarðabók Ísleifs sýslumanns Einarssonar um Austur- Skaptafellsþing, er hann gerði 1708 og 1709 í umboði Árna Magnússonar. Blanda. Fróðleikur gamall og nýr.* I. Bindi (bls. 1-38). Reykjavík: Sögufélagið.

Jón Þorkelsson (1921-1923). *Kirkjustaðir í Austur-Skaptafellsþingi. Blanda. Fróðleikur gamall og nýr.* II. Bindi (bls. 246-268). Reykjavík: Sögufélagið.

Kristján Eldjárn (2016). *Kuml og haugfé, úr heiðunum síð á Íslandi* (3.útg.). Adolf Friðriksson (ritstj.). Reykjavík: Mál og menning.

Loftmyndir ehf (2023). *Loftmyndagrunnur.* GeoTiff-lágflugsmyndir.

Lög um menningarminjar, nr. 80/2012. <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2012080.html>

Matthías Þórðarson (1936). Rannsókn nokkurra forndysja o.fl. *Árbók Hins íslenzka fornleifafélags 1933-1936*, 45. árg. (bls. 28-46). Sótt á <https://timarit.is>

Minjastofnun Íslands (2024). Skráning fornleifa. Sjá: <https://www.minjastofnun.is/static/files/Fornleifaskraning/skraningarstadlar>

Náttúrufræðistofnun (2024). Söguleg gögn. Söguleg kort Dana. Atlaskortateikningar. https://atlas.lmi.is/soguleg_gogn/herforingjarad_frumgogn_myndir/atlaskort_teikningar/JPEG/1903-1-19.jpg

Náttúrufræðistofnun (2024). Kortasjá LMÍ. <https://kortasja.lmi.is/mapview/?application=kortasja>

Ný jarðabók fyrir Ísland, samin eptir tilskipun 27. maímánaðar 1848 og allramildilegast staðfest með tilskipun 1. aprílmánaðar 1861. (1981). Kaupmannahöfn: Jarðabókaútgáfan.

Sigríður G Björgvinsdóttir (2020). *Miðsvæði Hafnar, Sveitarfélaginu Hornafirði. Minjakönnun vegna deiliskipulags.* Hornafirði: Menningarmiðstöð Hornafjarðar (óútgefin).

Sigríður G Björgvinsdóttir (2021a). *Minjaskráning. Leiðarhöfði Höfn Hornafirði*. Hornafirði: Menningarmiðstöð Hornafjarðar. https://skraning.minjastofnun.is/Verkefni_2663.pdf

Sigríður G Björgvinsdóttir (2021b). *Stekkaklettur í landi Hafnar í Hornafirði. Deiliskráning vegna skipulagsgerðar*. Menningarmiðstöð Hornafjarðar. https://skraning.minjastofnun.is/Verkefni_2699.pdf

Sigríður G Björgvinsdóttir (2022). *Fornleifaskráning. Hafnarsvæðið við Ósland Sveitarfélaginu Hornafirði*. Menningarmiðstöð Hornafjarðar. https://skraning.minjastofnun.is/Verkefni_2746.pdf

Sigríður G Björgvinsdóttir og María Björk Gunnarsdóttir (2024). *Álaugarey og Standey, Höfn í Hornafirði. Fornleifa- og húsaskráning vegna breytinga á deiliskipulagi á hafnarsvæði við Krossey*. Menningarmiðstöð Hornafjarðar. https://skraning.minjastofnun.is/Verkefni_3171.pdf

Torfi Þorsteinsson (1973). Gömul hús á Höfn. *Leiftur (árg. 1973)*. Útg. Umf. Sindri. Hér. A-Skaft, óskráð.

Vala Garðarsdóttir (2014). *Fornminjar í Álaugarey*. Greinagerð til Minjastofnunar Íslands um eftirlit og vettvangsrannsókn í Álaugarey, dags. 30.05. 2014. Óútgefið efni.

Vala Garðarsdóttir og Sigríður G Björgvinsdóttir (2016). *Fornleifaskráning vegna fyrirhugaðra framkvæmda við Fjárhúsvík í Hornafirði*. Menningarmiðstöð Hornafjarðar. https://skraning.minjastofnun.is/Verkefni_1840.pdf

Þorleifur Jónsson (1954). *Ævisaga*. Einar Ól. Sveinsson ritar formála. Reykjavík: Bókaútgáfa Guðjóns Ó. Guðjónssonar.

Þorleifur Jónsson (1950). *Samgöngur og verzlunarhættir Austur-Skaftfellinga*. Reykjavík: Bókaútgáfan Norðri.

Þórarinn Erlendsson (1997). Bjarnaness- og Hoffellssóknir 1840. Í Jón Aðalsteinn Jónsson og Svavar Sigmundsson (sáu um útgáfu), *Skaftafellssýsla, sýslu- og sóknarlýsingar hins íslenska bókmenntafélags 1839-1873* (bls. 41 - 69). Reykjavík: Sögufélag.

Örnefnaskrá fyrir Austurhól, Stefán Einarsson skráði (1961). Heimildarmaður: Bjarni Bjarnason f. 1897. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum.

Örnefnaskrá fyrir Hafnarnes, Stefán Einarsson skráði (1973). Heimildarmenn: Jón Ófeigsson f. 1918 og Ófeigur Jónsson, f. 1883. Lesið fyrir Bjarna Guðmundssyni, f. 1886. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum.

Örnefnaskrá fyrir Horn, Stefán Einarsson skráði (1961). Heimildarmaður: Sigurjón Sigurðsson, f. 1899. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum.

Munnlegar heimildir:

Björn G. Arnarsson Höfn í Hornafirði (2024 - 28.08.). Samtal um minjar í landi Hafnar í Hornafirði.

Guðný Svavarsdóttir Höfn í Hornafirði (2022 – 09.02). Samtal um örnefni í landi Hafnar í Hornafirði.

Sverrir Guðmundsson Höfn í Hornafirði, fyrrum bóndi á Austurhól (2024 – 29.10.). Samtal um minjar í fyrrum landi Austurhóls í Nesjum, nú landsvæði Nesjahverfis.

Viðauki I

Minjakort

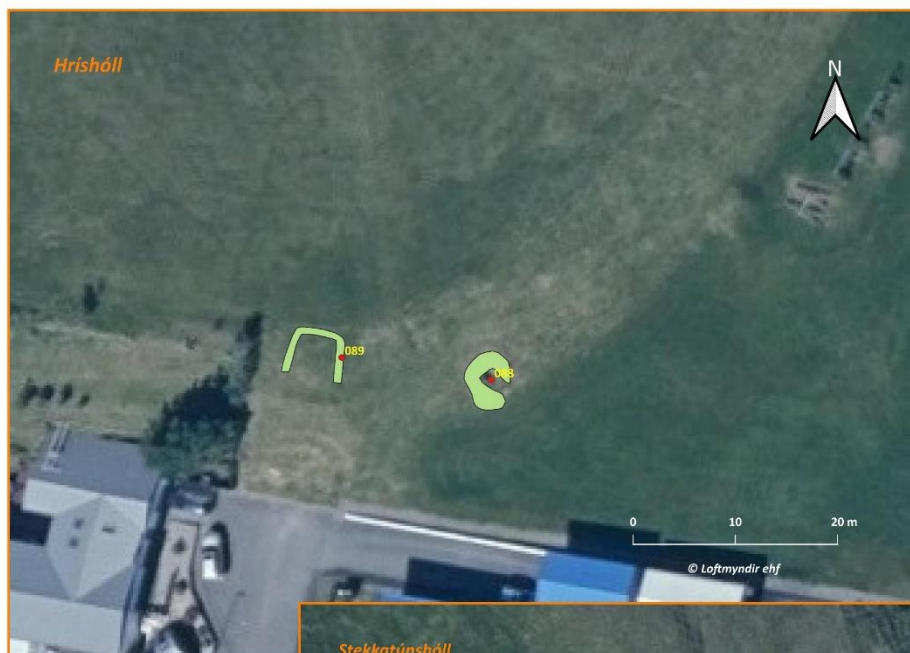

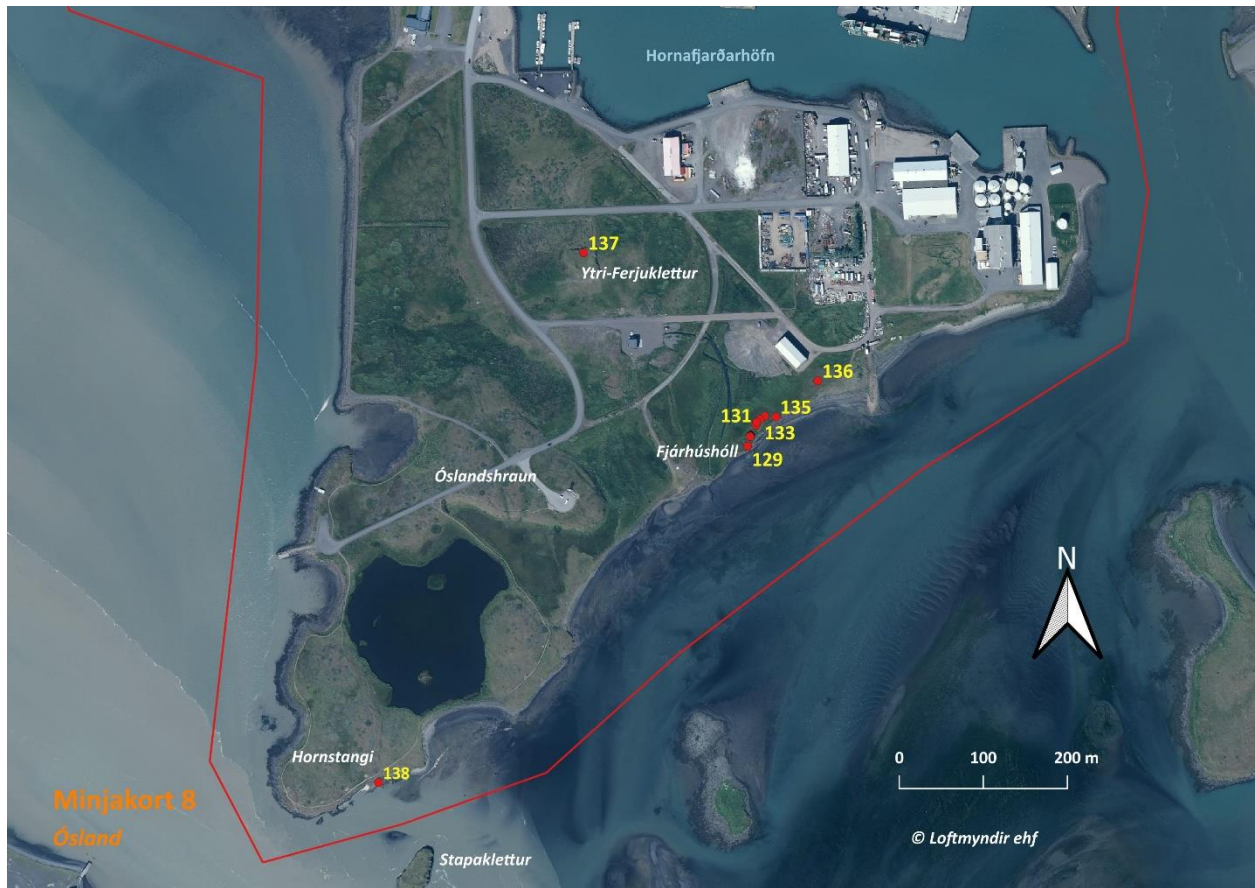

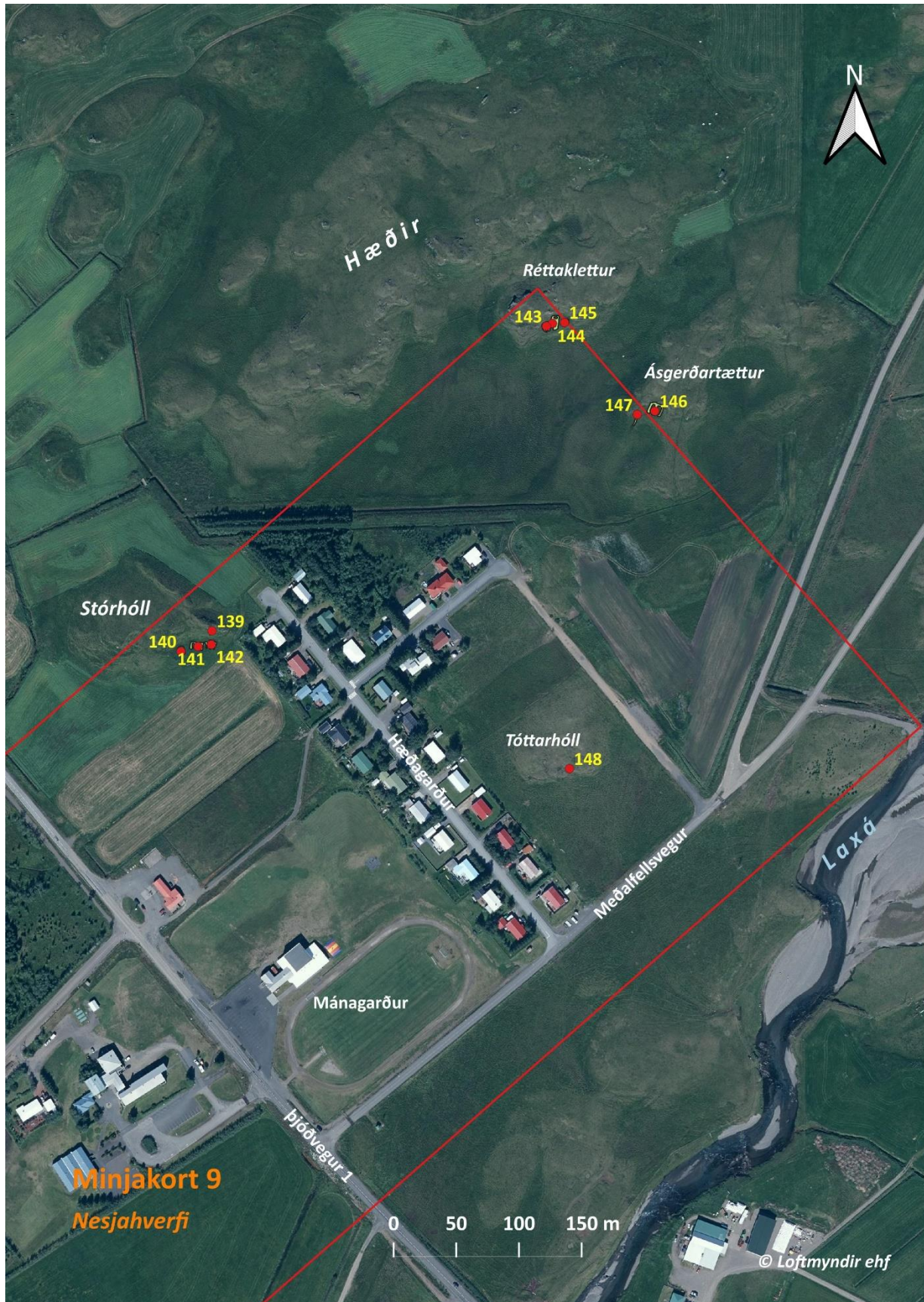
Minjakort 5b

Minjakort
Nesjahverfi

Viðauki II

Minjatafla með hnitum

AUÐKENNI	SÉRHEITI	TEGUND	HLUTVERK	ALDUR	ÁSTAND	HÆTTUMAT	EASTINGS	NORTHINGS
3000:001	Höfn	heimild	óþekkt	900 - 1900	sést ekki	engin hætta	683936.718	421997.773
3000:002	Kaupfélags- bryggjan	heimild	bryggja	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683941.328	421915.901
3000:003		heimild	fjós	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683973.870	421993.310
3000:004		heimild	hesthús	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683973.849	421993.231
3000:005		heimild	hlaða	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683973.849	421993.231
3000:006		heimild	túngarður	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683752.684	422011.032
3000:007		heimild	túngarður	1912 - 1950	sést ekki	engin hætta	683934.891	421977.404
3000:008		heimild	hænsnakofi	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683987.764	421989.574
3000:009		heimild	reykhús	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683979.918	421982.948
3000:010		heimild	þró	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683932.728	421981.281
3000:011		heimild	fjárhús	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	684106.358	422043.861
3000:012		heimild	blóðvöllur	1897 - 1912	sést ekki	engin hætta	683995.887	421979.763
3000:013		heimild	sláturhús	1912 - 1980	sést ekki	engin hætta	683966.217	421961.716
3000:014		heimild	fjárrétt	1912 - 1945	sést ekki	engin hætta	683986.939	421974.765
3000:015		heimild	vatnsþró	1922 - 1960	sést ekki	engin hætta	684045.467	421977.024
3000:016		heimild	fiskreitir	1915 - 1950	sést ekki	engin hætta	684015.910	421992.064

3000:017	Nýjahús	heimild	þvottahús	1910 - 1950	sést ekki	engin hætta	683916.893	422000.633
3000:018	Langiskúr	heimild	skemma	1913 - 1932	sést ekki	engin hætta	683965.996	421932.907
3000:019		heimild	íshús	1913 - 1920	sést ekki	engin hætta	683968.789	421951.135
3000:020	Mörkofinn	heimild	bræðsluhús	1918 - 1950	sést ekki	engin hætta	684117.993	421983.428
3000:021	Lifrarbræðslan	heimild	bræðsluhús	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	684140.154	421987.386
3000:022		heimild	bryggja	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	684141.307	421983.853
3000:023	Íshúsið	heimild	íshús	1920 - 1970	sést ekki	engin hætta	684012.614	421938.125
3000:024	Verðandi	steinsteypa	verslunarhús	1922 - 1941	heillegar	hætta	684029.930	421953.205
3000:025		heimild	smiðja	1922 - 1950	sést ekki	engin hætta	683858.175	421952.784
3000:026		heimild	fjós	1897 - 1970	sést ekki	engin hætta	683858.175	421952.784
3000:027		heimild	hlaða	1897 - 1970	sést ekki	engin hætta	683858.175	421952.784
3000:028		heimild	túngarður	1907 - 1930	sést ekki	engin hætta	683804.155	421943.002
3000:029	Þórshamar	heimild	híbýli	1921 - 1922	sést ekki	engin hætta	683891.834	421968.153
3000:030		heimild	landmælinga- merki	1902 - 1950	sést ekki	engin hætta	683848.410	422037.180
3000:031		heimild	vatnsból	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683803.721	422141.564
3000:032	Garður	heimild	híbýli	1915 - 2023	sést ekki	engin hætta	683797.068	422014.838
3000:033		heimild	fjós	1925 - 1960	sést ekki	engin hætta	683792.742	422044.063

3000:034		heimild	hlaða	1925 - 1950	sést ekki	engin hætta	683792.742	422044.063
3000:035		heimild	þvottahús	1925 - 1960	sést ekki	engin hætta	683790.921	422031.969
3000:036	Grímsstaðir	heimild	híbýli	1907 - 1925	sést ekki	engin hætta	683675.378	422067.689
3000:037		heimild	matjurta- garður	1907 - 1950	sést ekki	engin hætta	683671.276	422075.141
3000:038	Hekla	heimild	híbýli	1907 - 1970	sést ekki	engin hætta	683719.869	422002.629
3000:039		heimild	matjurta- garður	1907 - 1970	sést ekki	engin hætta	683717.408	421988.085
3000:040		heimild	túngarður	1907 - 1950	sést ekki	engin hætta	683752.083	421986.376
3000:041		heimild	hlaða	1905 - 1936	sést ekki	engin hætta	683728.368	422021.321
3000:042		heimild	hesthús	1905 - 1936	sést ekki	engin hætta	683728.368	422021.321
3000:043	Bræðraborg	heimild	híbýli	1921 - 1948	sést ekki	engin hætta	683641.282	422097.872
3000:044		heimild	matjurta- garður	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683649.158	422104.184
3000:045		heimild	hlaða	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683671.142	422106.179
3000:046		heimild	fjós	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683671.142	422106.179
3000:047		heimild	hjallur	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683671.142	422106.179
3000:048		heimild	fjárhús	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683685.584	422124.662
3000:049	Núpsstaður	heimild	híbýli	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	683648.391	422141.130
3000:050		heimild	hlaða	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	683648.391	422141.130

3000:051		heimild	fjós	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	683644.006	422198.844
3000:052		heimild	hesthús	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	683644.006	422198.844
3000:053		heimild	smiðja	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	683644.006	422198.844
3000:054		heimild	brunnur	1924 - 1952	sést ekki	engin hætta	683644.006	422198.844
3000:055		heimild	túngarður	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	683685.910	422232.398
3000:056		heimild	fjárhús	1924 - 1960	sést ekki	engin hætta	683669.277	422122.115
3000:057	Nátthaginn	heimild	nátthagi	1897 - 1950	sést ekki	engin hætta	683597.126	421989.099
3000:058	Jónstún	heimild	tún	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683604.659	422040.274
3000:059	Svalbarð	heimild	híbyli	1921 - 1937	sést ekki	engin hætta	683741.245	422212.174
3000:060		heimild	hlaða	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683741.245	422212.174
3000:061		heimild	fjárhús	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683733.067	422225.951
3000:062		heimild	fjós	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683733.067	422225.951
3000:063		heimild	matjurta- garður	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683733.067	422225.951
3000:064	Geirsstaðir	heimild	híbyli	1918 - 1921	sést ekki	engin hætta	683489.057	421984.575
3000:065	Höfðahúsið	heimild	híbyli	1906 - 1980	sést ekki	engin hætta	683446.894	421947.949
3000:066		heimild	fjós	1906 - 1950	sést ekki	engin hætta	683438.367	421941.920
3000:067		heimild	fjárhús	1906 - 1950	sést ekki	engin hætta	683443.458	421956.846

3000:068		heimild	naust	1885 - 1920	sést ekki	engin hætta	683426.765	421960.391
3000:069		heimild	þvottastaður	1900 - 1970	sést ekki	engin hætta	683469.478	421918.697
3000:070		heimild	lending	1850 - 1950	sést ekki	engin hætta	683474.827	421920.485
3000:071		heimild	fiskreitir	1900 - 1950	sést ekki	engin hætta	683495.742	421931.840
3000:072		heimild	verslunarhús	1903 - 1905	sést ekki	engin hætta	683495.697	421974.323
3000:073		heimild	vörslugarður	1800 - 1920	sést ekki	engin hætta	683618.624	422246.049
3000:074	Litlabrú	heimild	jarðbrú	1800 - 1920	sést ekki	engin hætta	683623.643	422310.608
3000:075	Hagi	heimild	híbýli	1921 - 1980	sést ekki	engin hætta	683480.326	422418.348
3000:076		heimild	matjurta- garður	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683480.326	422418.348
3000:077		heimild	hlaða	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683515.260	422476.190
3000:078		heimild	fjárhús	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683515.260	422476.190
3000:079		heimild	hesthús	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683515.260	422476.190
3000:080	Móhóll	örnefni	mógrafir	1550 - 1920	sést ekki	engin hætta	683515.260	422476.190
3000:081		heimild	matjurta- garður	1924 - 1950	sést ekki	engin hætta	683441.342	422321.098
3000:082		heimild	matjurta- garður	1921 - 1950	sést ekki	engin hætta	683798.983	422459.301
3000:083		heimild	fjárhús	1920 - 1950	sést ekki	engin hætta	683812.132	422520.812
3000:084	Áfangi	heimild	bithagi	1903 - 1930	sést ekki	engin hætta	683580.054	422407.218

3000:085		heimild	vörslugarður	1903 – 1930	sést ekki	engin hætta	683763.158	422605.583
3000:086	Fiskhóll	heimild	fiskreitir	1910 - 1920	sést ekki	engin hætta	683762.300	422516.400
3000:087	Merkishóll	heimild	landmælinga-merki	1900 - 1950	sést ekki	engin hætta	683817.947	422840.536
3000:088		tóft	beitarhús	1550 - 1930	greinanlegar	hætta	683618.042	423291.283
3000:089		garðlag	óþekkt	1550 - 1930	greinanlegar	hætta	683603.406	423293.469
3000:090		tóft	óþekkt	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	683919.549	423828.396
3000:091		garðlag	óþekkt	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	683902.036	423794.318
3000:092		dæld	brunnur	1550 - 1950	vel greinanlegar	hætta	683893.052	423790.406
3000:093		frásögn	fjárborg	1550 - 1950	sést ekki	engin hætta	683411.265	423790.972
3000:094		frásögn	óþekkt	1550 - 1950	sést ekki	engin hætta	683411.265	423790.972
3000:095	Stekkaklettur	heimild	stekkur	1550 - 1950	sést ekki	engin hætta	683801.855	424759.608
3000:096		garðlag	túngarður	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	683778.224	424834.187
3000:097		tóft	óþekkt	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	683680.415	424812.056
3000:098		tóft	óþekkt	1550 - 1950	ill-greinanlegar	hætta	683602.108	424627.647
3000:099	Tapparhóll	garðlag	óþekkt	1550 - 1950	ill-greinanlegar	hætta	683543.811	424558.279
3000:100		tóft	óþekkt	1550 - 1950	ill-greinanlegar	hætta	683669.404	424524.300
3000:101	Stekkakelda	heimild	jarðbrú	1550 - 1950	sést ekki	engin hætta	683908.529	424451.344

3000:102	Fjárhúshóll	tóft	beitarhús	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	684643.396	424219.297
3000:103		tóft	óþekkt	1800 - 1950	ill-greinanlegar	hætta	684564.811	424204.404
3000:104		garðlag	túngarður	1800 - 1950	ill-greinanlegar	hætta	684601.454	424188.325
3000:105		garðlag	óþekkt	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	684633.094	424414.707
3000:106	Miðfjárhúshóll	heimild	beitarhús	1800 - 1950	sést ekki	engin hætta	684210.657	423861.379
3000:107		steinalögn	óþekkt	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	684200.678	423876.462
3000:108	Jensenshús	heimild	verbúð	1919 - 1921	sést ekki	hætta	684882.195	422981.463
3000:109	Jensens-bryggja	heimild	bryggja	1919 - 1921	sést ekki	hætta	684884.705	422972.957
3000:110	Figvedshús	heimild	verbúð	1919 - 1928	sést ekki	hætta	684890.508	422999.376
3000:111	Figvedsbryggja	heimild	bryggja	1919 - 1928	sést ekki	hætta	684892.244	422995.239
3000:112	Johansenshús	steinsteypa	verbúð	1919 - 1929	heillegar	hætta	684908.098	423039.648
3000:113	Johansens-bryggja	heimild	bryggja	1919 - 1929	sést ekki	hætta	684914.867	423021.361
3000:114	Hús Árna Halldórssonar	heimild	verbúð	1919 - 1935	sést ekki	hætta	684924.719	423041.555
3000:115	Árnabryggja	heimild	bryggja	1919 - 1935	sést ekki	hætta	684926.385	423033.451
3000:116		tóft	íshús	1919 - 1930	greinanlegar	hætta	684919.021	423056.047
3000:117		garðlag	óþekkt	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	684772.688	422934.249
3000:118		dæld	óþekkt	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	684874.440	423004.770

3000:119		dæld	óþekkt	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	684834.348	422925.290
3000:120		tóft	óþekkt	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	683978.380	422734.797
3000:121		tóft	óþekkt	1921 - 1950	greinanlegar	hætta	684337.871	422366.128
3000:122		tóft	óþekkt	1850 - 1950	greinanlegar	hætta	684516.187	422151.016
3000:123		tóft	óþekkt	1850 - 1950	greinanlegar	hætta	684525.361	422158.849
3000:124		tóft	beitarhús	1850 - 1950	vel greinanlegar	hætta	684514.000	421959.189
3000:125		heimild	kuml	860 - 1935	sést ekki	engin hætta	684587.429	421977.136
3000:126		mannvist ar-leifar	óþekkt	900 - 1950	sést ekki	engin hætta	684579.576	421973.924
3000:127		heimild	naust	1900 - 1920	sést ekki	engin hætta	683866.524	421908.689
3000:128	Mönguhellir	örnefni	mannabein	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	683784.801	421890.241
3000:129	Fjárhúshóll	garðlag	matjurta-garður	1550 - 1950	vel greinanlegar	hætta	684180.752	421322.241
3000:130		tóft	beitarhús	1550 - 1950	vel greinanlegar	hætta	684183.800	421333.768
3000:131		garðlag	aðhald	1550 - 1950	vel greinanlegar	hætta	684190.756	421347.140
3000:132		garðlag	aðhald	1550 - 1950	vel greinanlegar	hætta	684191.425	421350.744
3000:133		tóft	beitarhús	1550 - 1950	vel greinanlegar	hætta	684195.616	421353.903
3000:134		tóft	beitarhús	1550 - 1950	vel greinanlegar	hætta	684201.329	421358.013
3000:135		gata	leið	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	684214.646	421357.057

3000:136		þúst	óþekkt	1550 - 1950	greinanlegar	hætta	684264.381	421399.862
3000:137	Ytri-Ferjuklettur	heimild	skipalægi	1550 - 1850	sést ekki	hætta	683985.705	421552.066
3000:138	Stapaklettur	heimild	skipalægi	1876 - 1890	sést ekki	hætta	683741.559	420922.677
3000:139	Stórhóll	þjóðtrú	huldufólks- bústaður		heillegar	engin hætta	682361.678	429128.989
3000:140		tóft	beitarhús	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	682336.914	429112.589
3000:141		tóft	beitarhús	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	682350.573	429116.491
3000:142		tóft	beitarhús	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	682361.201	429118.076
3000:143		tóft	beitarhús	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	682628.422	429372.026
3000:144		tóft	beitarhús	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	682633.293	429374.206
3000:145		tóft	beitarhús	1800 - 1950	greinanlegar	hætta	682642.799	429374.921
3000:146	Ásgerðartættur	tóft	híbyli	1600 - 1950	greinanlegar	hætta	682714.894	429304.310
3000:147	Ásgerðartættur	garðlag	óþekkt	1600 - 1950	greinanlegar	hætta	682700.913	429301.565
3000:148	Tóttarhóll	heimild	óþekkt	1800 - 1950	sést ekki	engin hætta	682646.847	429019.103

Viðauki III

Áhrif tilefnis

Áhrif tilefnis

Tilefni skráningar í þessu verkefni er endurskoðun aðalskipulags Sveitarfélagsins Hornafjarðar. Endanlegar tillögur að skipulagi eða breytttri landnotkun liggur ekki fyrir við vinnslu þessarar skýrslu. Í ljósi þess er erfitt að meta með vissu í hvaða hættu þeir minjastaðir verða sem hér eru skráðir við breytta landnotkun, þróun íbúðarbyggðar og athafnasvæða.

Í eftirfarandi töflum eru þær minjar sem taldar verða í hættu vegna mögulegra framkvæmda innan helgunarsvæðis þeirra, sem eru 15 m fyrir friðaðar minjar.

Innan íbúðabyggðar á Höfn eru eftirfarandi minjar metnar í hættu vegna áhrifa byggðar og möguleika á að verða fyrir hnjaski vegna breyttrar landnotkunar og skipulagsáforma (sjá minjakort 1 og 5).

Tafla 1. Minjar innan núverandi íbúðabyggð á Höfn sem metnar eru í hættu.

AUÐKENNI	SÉRHEITI	TEGUND	HLUTVERK	HÆTTA V/TILEFNIS
3000:024	Verðandi	steinsteypa	verslunarhús	hætta vegna bygginga
3000:088		tóft	beitarhús	hætta vegna bygginga
3000:089		garðlag	óþekkt	hætta vegna bygginga

Nyrst á svæði skilgreinds þéttbýlis Hafnar, við Stekkjartún, Stekkaklett og Fjárhúsavík eru eftirfarandi minjar taldar í hættu vegna mögulegrar þéttingu byggðar (sjá minjakort 5 og 5b).

Tafla 2. Minjar við Stekkjartún, Stekkaklett og Fjárhúsvík, metnar í hættu.

AUÐKENNI	SÉRHEITI	TEGUND	HLUTVERK	HÆTTA V/TILEFNIS
3000:090		tóft	óþekkt	hætta vegna bygginga
3000:091		garðlag	óþekkt	hætta vegna bygginga
3000:092		dæld	brunnur	hætta vegna bygginga
3000:096		garðlag	túngarður	hætta vegna bygginga
3000:097		tóft	óþekkt	hætta vegna bygginga
3000:098		tóft	óþekkt	hætta vegna bygginga
3000:099	Tapparhóll	garðlag	óþekkt	hætta vegna bygginga
3000:100		tóft	óþekkt	hætta vegna bygginga
3000:102	Fjárhúshóll	tóft	beitarhús	hætta vegna bygginga
3000:103		tóft	óþekkt	hætta vegna bygginga
3000:104		garðlag	túngarður	hætta vegna bygginga

Í töflu 3 hér neðar eru sjóminjar við Syðri-Ægissíðu, samtals 11 minjar (sjá minjakort 6). Þær eru allar taldar í hættu. Svæðið er nú þegar vinsælt útivistarsvæði en ef landnotkun þess verður breytt, eru minjarnar taldar í mikilli hættu.

Tafla 3. Verstöðvaminjar við Syðri-Ægissíðu.

AUÐKENNI	SÉRHEITI	TEGUND	HLUTVERK	HÆTTA V/TILEFNIS
3000:108	Jensenshús	heimild	verbúð	hætta vegna framkvæmda
3000:109		heimild	bryggja	hætta vegna framkvæmda
3000:110	Figvedshús	heimild	verbúð	hætta vegna framkvæmda
3000:111		heimild	bryggja	hætta vegna framkvæmda
3000:112	Johansenshús	steinsteypa	verbúð	hætta vegna framkvæmda
3000:113		heimild	bryggja	hætta vegna framkvæmda
3000:114	Hús Árna Halldórssonar	heimild	verbúð	hætta vegna framkvæmda
3000:115		heimild	bryggja	hætta vegna framkvæmda
3000:116		tóft	íshús	hætta vegna framkvæmda
3000:117		garðlag	óþekkt	hætta vegna framkvæmda
3000:118		dæld	óþekkt	hætta vegna framkvæmda

Í Álaugarey eru tveir minjastaðir metnir í mikilli hættu (sjá töflu 4). Þar fannst konukuml árið 1932, sem talið er geta verið frá landnáms tíma (sjá minjakort 7). Ekki er hægt að útiloka að fleiri minjar leynist þar undir sverði. Ef áform verða um þéttingu byggðar í Álaugarey geta báðir minjastaðir lent innan áhrifasvæðis skipulagsbreytinga.

Tafla 4. Minjar í Álaugarey, metnar í mikilli hættu.

AUÐKENNI	SÉRHEITI	TEGUND	HLUTVERK	HÆTTA V/TILEFNIS
3000:125		heimild	kuml	hætta vegna framkvæmda
3000:126		mannvistarleifar	óþekkt	hætta vegna framkvæmda

Innan Nesjahverfis eru minjar beitarhúsa frá aldamótum 1900 og svonefndar Ásgerðartættur (tafla 5). Þær liggja allar innan þéttbýlismarka hverfisins (sjá minjakort 9). Við breytta landnotkun eða þéttingu byggðar sem fyrir er, eiga þær á hættu að verða innan áhrifasvæðis þeirra breytinga.

Tafla 5. Minja í Nesjahverfi, metnar í hættu vegna endurskoðunar alaskipulags.

AUÐKENNI	SÉRHEITI	TEGUND	HLUTVERK	HÆTTA V/TILEFNIS
3000:140		tóft	beitarhús	hætta vegna framkvæmda
3000:141		tóft	beitarhús	hætta vegna framkvæmda
3000:142		tóft	beitarhús	hætta vegna framkvæmda
3000:143		tóft	beitarhús	hætta vegna framkvæmda
3000:144		tóft	beitarhús	hætta vegna framkvæmda
3000:145		tóft	beitarhús	hætta vegna framkvæmda
3000:146	Ásgerðartættur	tóft	híbýli	hætta vegna framkvæmda
3000:147	Ásgerðartættur	garðlag	óþekkt	hætta vegna framkvæmda
3000:148	Tóttarhóll	heimild	óþekkt	hætta vegna framkvæmda